

Hazag Mihály

Mottó:

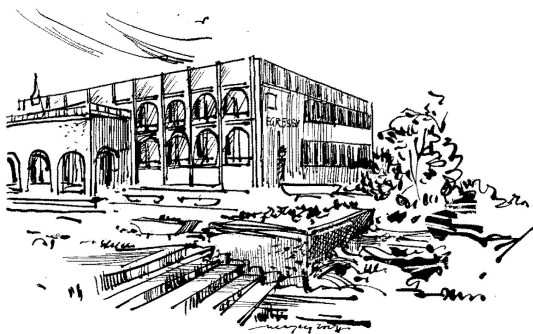
*Már öregedő koromban,
foglalkozom a lomokkal.*

LOMJAIM

Válogatás szakmai írásokból, riportokból,
beszédekből.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Szerkesztette és kiadja:

Hazag Mihály

A borítót és a grafikákat tervezte:

Mezey István

Nyomdai előkészítés:

Kovács Gábor

Nyomdai munkák:

Litoplan Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető:

Tóth Zoltán

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

2010.

ISBN 978-963-06-9717-0

Tartalomjegyzék

Köszöntő – Szitka Péter Kazincbarcika Város polgármestere	5
Szakmai ajánlás – Kerekes László a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Közművelődési Főosztály nyugalmazott főosztályvezető helyettese	6
Baráti ajánlás – Mezey István grafikus- és festőművész	8
Előszó	10
Életrajz	11
Szakmai írárok, tanulmányok	19
Kazincbarcika Város 1974-75. közművelődési éve – részlet 1975.	20
Az Egressy Béni Művelődési Központ „Nyitott ház” munkaterve – részlet 1979.	36
A 80-as évek – 1999.	42
A megyei közművelődési szaktanácsadás és szolgáltatás feladatai, a kistérségi együttműködés fontossága – 1997.	45
Gondolatok a közművelődési rendelet megalkotásához – 2000.	63
Civil szervezetek – 1993.	70
A szakfelügyelői munka államigazgatási összefüggései – 2001.	74
26 év és a tizennegyedik után... (A fesztivál titkára 1976-tól) – 1998. ...	86

A kulturális intézmények és a kulturális tevékenységek típusai, a kultúrafinanszírozás kérdései – 2001.	97
Így kezdődött... Vallomás egy régi, de nem elfelejtett, nem elfelejtendő évtizedről – 2001.	120

Térségi dilemmák – 2001.	125
-------------------------------	-----

Megyei közművelődési rendeletek elemzése a megyei közművelődési feladatellátás tükrében – 2005.	128
--	-----

Kazincbarcika város kulturális koncepciója – 2009.	137
---	-----

Rendelet Kazincbarcika Város közművelődési feladatairól és feltételeiről – 2009.	164
---	-----

Riportok, elhangzott beszéd	
.....	179

Most még oldalról... – 1978.	180
-----------------------------------	-----

Tisztelt Igazgató Úr! Mélyen Tisztelt Tanári Kar! Tisztelt Diáktársaim! – 1978.	183
--	-----

Temetési búcsúztató – 1989.	185
----------------------------------	-----

Közelítések-riport – 1982.	188
---------------------------------	-----

Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Tisztelt Tanári Kar! Kedves Diáktársaim! – 1993.	201
--	-----

Tisztelt Ünneplő Közönség! Polgármester Úr! – 1999. Portré – 2009.	203
--	-----

„Egy közösségi színteret mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni.” – 2009.	207
--	-----

Köszöntő

Amikor kisgyerek koromban sétáltam végig az akkori Lenin, Szabó Lajos, Építőknék elnevezett utakon cserje, kis fákra emlékszem.

Most ezeken az utakon lombos fák adnak árnyat a rászorulóknak, az idősebbeknek.

Szimbolikus számomra az, hogy e rövid köszöntő kapcsán párhuzamot kell vonnom a megnőtt fák és Hazag Mihály munkássága között.

E könyv szerzője arról tesz tanúbizonyságot, hogy egyrészt kazincbarcikai lokálpatrióta, másrészt, akárhová vetette a sors mindig a szó értelmében népművelő maradt.

E dokumentumgyűjteményt ajánlom a fiatalabb és saját korosztályomnak, a várostörténet kutatóinak, s mindazoknak, akik érdeklődnek egy közel 40 éve e városban lakó munkatársunk gondolataira.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Szitka Péter
Kazincbarcika Város polgármestere

A dolgok lényege

„...a szellemi érettség, melynek birtokában az ember képes felismerni a dolgok lényegét, összefüggéseit s képessé válik a tapasztalatok és ismeretek ötvözésére...”

Az idézett félmondatot a kazincbarcikai Városi Tanács népművelési felügyelője – a huszonhatéves Hazag Mihály kollegám és barátom – írta 1975-ben, amikor is értékelést adott a város közművelődéséről.

Ezt és a többi „lomjait” olvasva – és nagy hányadában ismerve a szerző szakmai életútját, mai törekvéseit, emberi habitusát – válik nyilvánvalóvá, hogy Hazag Mihály a dolgozó évek során egyre gyarapodó tudások és tapasztalatok birtokában ismerte fel az aktuális dolgok lényegét, összefüggéseit és vett részt aktívan a szakmai közélet legprogresszívebb megmozdulásaiban. Az intézményi közművelődésben és az ágazati irányítás különböző szintjein végzett munkában.

Ez év júniusában került megrendezésre huszadik alkalommal az ifj. Horváth István Nemzetközi Amatőr Színjátszó Fesztivál. A fesztivál, mely a fiatal város, Kazincbarcika következetes hagyományteremtésének egyik bizonyítéka. A kezdetekre, 1978-ban így emlékezik a szerző: „azt gondoltuk akkor, hogy egy települést az is várossá tesz, hogy milyen a lelke, milyen a szellemisége, kultúrája, hagyománya”.

Az elmúlt pár évtized alatt ebben az értelemben is várossá vált Kazincbarcika, sajátosan gazdag kulturális élettel, sok értékes hagyomány megteremtésével és térségi kisugárzással. A negyvenéves

Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár – ahol Hazag Mihály közel húsz évet dolgozott – országosan is számon tartott szakmaisággal szolgálja a helyi lakosságot és a város vonzáskörzete közművelődését.

Az intézményben szerzett tapasztalatok adtak biztonságot a megyei és országos kulturális szakigazgatásban végzett munkájához. Ő tudta, hogy mit kell féltetni, megőrizni és megújítani olyan időkben, amikor a mindenáron való bizonyítási kényszerek, változtatási szándékok miatt sok érték, elért eredmény, jó hagyomány került veszélybe.

Szakmai felkészültségét, tapasztalatait jól hasznosíthatta a megyei közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató tevékenység tartalmának kidolgozásában, a kulturális törvény előkészítésében és megalkotásában, az országos közművelődési szakfelügyelet létrehozásában és működtetésében. Széleskörű ismereteit, gyakorlati tapasztalatait és egyre gyarapodó elméleti felkészültségét nem nélkülözhatték és nem nélkülözhetik ma sem ezek az ügyek és az ügyekért felelősök. Nem nélkülözheti az a város sem, ahova úgy ment vissza, hogy el sem ment soha.

Kazincbarcika város kulturális koncepciója – Hazag Mihály egyik legutóbbi munkája – a bizonyíték arra, hogy a tapasztalatok és ismeretek ötvözésével hogyan lehet rögzíteni a „dolgok lényegét, összefüggéseit”.

Kerekes László
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium
Közművelődési Főosztály
nyugalmazott főosztályvezető helyettese

„Kényszer” hatására írtam e pár sort...

Közel negyven éve ismerjük egymást és dolgoztunk együtt. Megértünk sikereket és kudarokat, jót és rosszat egyaránt, olykor szerettük egymást, máskor vitatkoztunk, de a hosszú évtizedek gondoljai sem veszélyeztették barátságunkat.

Ő volt az igazgató, én a grafikus, én nem értettem az ő munkájához, viszont ő sem az enyémhez, ezért adtunk egymás véleményére, a kölcsönös bizalom erősítette munkánkat.

Természetesen „ugrattuk” is egymást, hogy humor is legyen kapcsolatunkban. Főtanácsos Úrnak szólítottam, ő „leamatörözött” és ez így volt a jó. A kollégák szerették (én annyira nem), mert szívén viselte gondoljaikat, tudta kivel, mikor, hogy kell szót váltani. Igyekezett nem igazgatói allűröket felvenni, ami viszont nem tetszett mindenkinek. Tudta, hogy kinek mennyit szabad megengedni és mennyit kell megkövetelni, mert a sikeres munka mindenki érdekeit szolgálta.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

- Szólt, hogy reggel hoznak egy kiállítási anyagot Bulgáriából, amit másnap ünnepélyes keretek között fognak megnyitni. Mondtam, hogy semmi gond, láttunk már ilyet, hogy másnapra kész kiállításnak kell lennie. Igen ám, de este tizenegy órakor érkezett az anyag, se segítség, se személynzet, se semmi. Igazgató Úr beállt mellém segédmunkásnak, és másnap (egy éjszakai munka után) vidáman fogadta a delegációt és reprezentálta a város tevékenységét.
- Gyakran utáltam, mert mindig ott volt a Művelődési Házban: reggel, délben, este, szinte ott élt. Bármit csináltunk, focizni mentünk, vagy

sörözni, ő mindenütt ott volt, lerázni nem lehetett, mert szerette a kollégáit, ők pedig viszont.

Aztán jöttek a politikai, városi változások és ennek megfelelően nekünk is változni kellett. Igyekeztünk embernek maradni, mert magatartási normáinkat őseinktől kaptuk.

A Tanácsos Úr úgy gondolta, könyv formájában összefoglalja pályája dokumentumait, megosztja eddigi tevékenységének fontosnak tartott publikációit, azokkal, akiknek a közművelődés, a népművelés, a kultúra, valamint Kazincbarcika város elmúlt évtizedei is jelentős ismeretanyagot biztosít.

Kazincbarcika, 2010

Végre nyugdíjas lett Ő is és amit eddig nem tett közzé, most már
megteheti

Egressy Béni
Városi Könyvtár

Barátsággal ölel

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!
piktor

Mezey István
grafikus- és festőművész

Előszó

Lassan negyven éve, hogy Kazincbarcikán lakom. Lassan negyven éve, hogy népművelői- közművelődési kulturális tevékenységet elkezdtem.

E negyven év alatt igazán lokálpatriótává váltam e városban, amit nagyon szeretek.

Ez a város adta számomra vezetőim, munkatársaim, barátokat, ismerősöket, kultúrbarátokat, azt a szakmai gondolatvilágot, tudást és eltökéltséget, ami végigfutott pályámon akár Kazincbarcikán, akár máshol dolgoztam, dolgozhattam.

A megjelenő dokumentumokkal kívánom bemutatni szakmai gondolkodásomat, életérzéseimet, munkámat, s szeretném ezzel is megköszönni azt, hogy kazincbarcikai lehetek és vagyok, remélem még hosszú ideig leszek is.

A kötetben 1974-től jelennek meg írások, természetesen fellelhető benne az akkori kor jellegzetes ideológiája, nézetrendszere.

Reményem fejezem ki, hogy ezen írásokkal részese lehetek a város megismerésének, hozzájárulhatok ahhoz, hogy a szakemberek és nem szakemberek közelebb kerüljenek az általam áldott és csodálatos szakmához.

Köszönöm a támogatásokat és biztatásokat.

Köszönöm családomnak, Feleségemnek az elmúlt negyven évet és megértésüket.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Életrajz

1. Személyi adatok

- Születés: 1949. 09. 28. – Sátoraljaújhely
- Családi állapot: nős, feleség Hazag Mihályné (sz. Faragó Ilona), az ANTSZ Kistérségi Szolgálat ny. védőnője.
Gyermekek: Hazag Mihály (sz. 1975),
Hazag Ádám (sz. 1978).

2. Szakmai képzettség

- Debreceni Liszt Ferenc Felsőfokú Tanítóképző Intézet népművelés – könyvtár szak (1968-1971)
- Kossuth Lajos Tudományegyetem Felnőttnevelési és Közművelődési Egyetemi Kiegészítő Szak (1973-1975)
- Modern Üzleti Tudományok Főiskolája (Budapest) Kulturális Vállalkozási Menedzser és Közgazdasági Szak (2003-2005)

3. Szaktanfolyamok és szakmai továbbképzések

- Magyar Népművelők Egyesületének vándorgyűlése 1977-től évente
- Közművelődési Nyári Egyetem – Szeged (1979, 1983, 1985, 1987, 1991, 1995, 1999)
- Közigazgatási alapvizsga (1992)
- Közigazgatási szakvizsga (1998)
- Európai Unió ismeretek (2002)
- Angol középfokú nyelvtanfolyam (1993, 2001)

4. Munkahelyek

- Kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ, Berentei Művelődési Ház vezetője (1971-1974)
- Kazincbarcika Városi Tanács népművelési felügyelője (1974-1978)
- Kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ igazgatója (1978-1981)
- Kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója (1981-1991)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzati Hivatal közművelődési és közgyűjteményi referense (1991-2008)
- Kazincbarcikai Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ, művelődésszervezője (2008-2009)
- Nyugdíjba vonulás (2009. október 1.)

5. Közéleti, közösségi tevékenység

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

- Magyar Népművelők Egyesülete Borsod-Abaúj-Zemplén megyei szervezet titkára (1979-1982)
- Ifjúság körében végzett közösségfejlesztő és kulturális tevékenység (1973-1979)
- Kazincbarcika Városi Tanács mellett működő ifjúsági és kulturális tanács tagja (1979-1987)
- Művelődési Házak „Nyitott Ház” kísérlete országos kollégiumának tagja (1979-1984)

- A kulturális javak védelméről, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényt előkészítő és kodifikációs munkacsoport tagja (1995-1997)
- A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közművelődési Szakfelügyeletét létrehozó és irányító szakbizottság tagja (1998-2004)
- Kazincbarcika Város Képviselő-testület tagja (1990-1994)
- Kazincbarcikai Könyvtárpártoló Közalapítvány kuratóriumának elnöke (1996-)

6. Szakmai tevékenység a munkahelyeken

a.) Kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ, Berentei Művelődési Ház vezetője (1971-1974)

- Az intézmény közművelődési alapfeladatainak kialakítása.
- A városrész közművelődési igényeinek felmérése, folyamatos kielégítése.
- A városrészen élő fiatalok szabadidős tevékenységének tartalommal történő megtöltése (ifjúsági klub, gyerekházi foglalkozások, közeleti szerepvállalások menedzselése).
- A munkahelyi művelődés (Borsodi Hőerőmű Vállalat, Borsodi Szénbányák – Berentei akna, Borsodi Vegyi Kombinát – PVC üzemek) speciális művelődési tevékenységének kialakítása.

b.) Kazincbarcika Városi Tanács népművelési felügyelő (1974-1978)

- A városi művelődési központ, a városi könyvtár a műkedvelő, művészeti közösségek menedzselése, szakmai segítése.
- A város extenzív építkezésének befejezésével az intenzív fejlődés biztosítása a kultúra területén, az új, a település hírnevét növelő nagyrendezvények (Ifjú Horváth István Színjátszó Fesztivál, Nemzetközi Gyermekekrajz Kiállítás, Vegyipari Dolgozók Képzőművészeti és Fotókiállítása, kistérségi vegyész- és bányásztalálkozók stb.) megszervezése és hagyománnyá tétele.
- A város – mint járási székhellyel nem rendelkező település – részleges központi szerepkörének államigazgatási előkészítése, a városkörnyéki és vonzáskörzeti településekkel a kulturális együttműködés megalapozása.
- A fiatalok városában a felnövekvő nemzedék művelődési szokásainak kialakítása, korosztályi visszatérő rendezvények ösztönzése.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

c.) Egressy Béni Művelődési Központ igazgatója (1978-1981)

- A „Nyitott Ház” szakmai bevezetése az intézmény demokratizmusának biztosítása, elsősorban a fiatalok érdekében.
- A kor jellemzőjeként az un. csöves fiatalok felkarolása, tanulási és munkavállalási kezdeményezések ösztönzése.
- Az intézmény látogatói befogadásának demokratikusabbá tétele.
- A művelődési központ országos elismerésének bővítése.

- A hagyományos nagyrendezvények megerősítése, országos körökbe történő bekapcsolásának megteremtése.
- Az amatőr alkotó közösségek tevékenységének fejlesztése, új közösségek létrehozása.

d.) Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója (1981-1991)

- Az egységes intézmény vezetői programjának kialakítása, egységes munkacsoportok (alkotó, közvetítő, közösségi) létrehozása.
- 1985-ben a kistérségben, illetve a város vonzáskörzetében közművelődési és könyvtári társulás létrehozása.
- Új hagyományteremtő rendezvények megszervezése (Cíteraszó, Bányász Fúvószenekarok Találkozója, Március 15.-ei Ifjúsági Rendezvények, stb).
- A Béke Mozi átvétele a megyei Moziüzemi Vállalattól, a helyi polgárok igényeinek kialakítása.
- 1990-ben saját erőforrás igénybevételével a Gyermek Ház kialakítása, mely azóta országos hírnévre tett szert.

e.) Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzati Hivatal vezető főtanácsosa (1991-)

- A kulturális javak védelméről, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. Törvényben rögzített megyei közművelődési-közügyűteményi szakmai tanácsadó és szolgáltató rendszer

kialakítása (decentrumok, kistérségi együttműködés, szakmai bázishelyek).

- A városi-kistérségi, illetve a város vonzáskörzetében a közművelődési és közgyűjteményi intézmények részére folyamatos szakmai segítség, szolgáltatás biztosítása.
- 2004-2007 között pályázatok alapján mintegy 2 Mrd. Ft beruházás szakmai irányítása, kiemelve a Sátoraljaújhely – Széphalmon a Magyar Nyelv Múzeuma és az alsózsolcai megyei levéltár raktárbázisának kialakítása.
- Az állam – és közigazgatás harmóniájának megteremtése, a kapcsolati tőke biztosítása.
- A megyei stratégiai szempontok figyelembe vételével az önálló – de egyeztetett – innovatív fejlesztési programok kidolgozása és előterjesztése (megyei közművelődési rendelet, megyei kulturális koncepció, megyei közművelődési és könyvtári szolgáltatás és szakmai tanácsadás rendszere).

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

7. Szakmai kitüntetések

- Kiváló Népművelő – 1984.
- Magyar Népművelők Egyesületének Emlékplakettje – 1999.
- Bessenyei György Díj – 2004.
- Megyei és Területi Művelődési Központok Szövetségének Ezüstgyűrű Díja – 2005.
- Kazincbarcika Város Képviselő Testületének Kazincbarcikáért Emlékplakettje – 2007.

8. Államigazgatási, szakfelügyeleti tevékenység

- A Magyar Köztársaság Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 1995-ben szakértői munkacsoportot alakított ki új kulturális törvény előkészítésére, e munkacsoportban vettem részt 1997-ig, s az előkészítő tanulmányaim alapján felkérték a törvény kodifikációs munkálataira is. E két éves folyamatos közös munka eredménye lett a kulturális javak védelméről, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény.
- A fenti törvény alapján vettem részt az illetékes minisztérium szervezésében a közművelődési szakfelügyeleti rendszer kialakításában és munkamódszerének meghatározásában.
- 1998-tól közművelődési szakértői engedéllyel rendelkezem.
- Jelentősebb szakfelügyelői munkáim: Pest Megye Önkormányzata, Fejér Megye Önkormányzata, Budapest VII. kerület Önkormányzata, Budapest XXII. Kerület Önkormányzata, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, Mátészalka Város Önkormányzata, Jászberény Város Önkormányzata, Karcag Város Önkormányzata, Gyöngyös Város Önkormányzata kötelező közművelődési feladatainak ellátásáról általános és részletes vizsgálati jelentések készítése.
- Továbbá több mint 20 község részletes szakfelügyeleti vizsgálata.

Szakmai írások, tanulmányok
Egressy Béni
Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Kazincbarcika Város 1974-75. közművelődési éve – részlet

(A Városi Tanács Népművelési felügyelő évad értékelése – részlet
Kazincbarcika – Városi Könyvtár 1975.)

Amikor a közművelődés elmúlt évadi városi eseményeiről, fejlődéséről értékelést adunk, nem hallgathatjuk el azokat a segítő és előremutató tényezőket, melyek az érintett időszakban hatottak a munkánkra.

Az MSZMP KB 1974. március 19-20-i határozatának végrehajtásából adódó feladatok, a Megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának előremutató irányelvei és gyakorlati feladattervei, a szakszervezeti szervek hatása a munkásművelődés minőségi fejlesztése érdekében, s nem utolsósorban a városvezető testületének városi szemlélet kialakulását elősegítő irányelvei és iránymutatásai mind jelentős mértékben segítették a város közművelődésének extenzív fejlődését.

A párt XI. Kongresszusának határozatai, a tanácskozáson elhangzottak bizonyítják azt, hogy munkában jó úton vagyunk, de figyelmeztetnek arra is, hogy van még tennivaló az elkövetkezendő időszakban, melyet Benke Valéria elvtársnő az alábbiak szerint fogalmazott meg:

„Ez a koncepció feltételezi az odaadó lelkes és jól képzett nevelők, propagandisták népes seregét, a tudományok és a művészetek alkotóinak, az ideológiai élet, a közoktatás, a közművelés munkásainak olyan gárdáját, amely annak a tudatában tevékenykedik, hogy értékeket kínál, gazdagító javaslatokat ajánl dolgozó társainak. Jóval terített asztalhoz pedig csak szíves szóval lehet invitálni és nem rideg ostorpatogatással terhelni az embereket. Ezt az igényt keltő meggyőző munkát, ezt a szíves invitálást kell jól megtanulni annak, aki a kultúra értékeit és a szocialista életmódot akarja vonzóbbá tenni és terjeszteni.

Hazánkban az emberek túlnyomó többségének vágyai és törekvései ma már egybeesnek a társadalom szocialista fejlődésének programjával. Ezért foghatunk hozzá önbizalommal a siker jogos reményében ahhoz, hogy a tudatunk, a gondolkodásmódunk az emberi kapcsolatoknak új, értékesebb tartalmi általánossá váljanak. Ezek között a feltételek között munkálkodunk azon, amihez Váci Mihály szép szavaival a történelem lehetőséget, parancsot, eszközöket is adott.”

Összességében elmondhatjuk, hogy az elmúlt évad nagy részében zajlottak le a város 20. évfordulójának ünnepség és rendezvénysorozatai, az MSZMP XI. Kongresszusra való felkészülés, a kongresszus figyelemmel kísérése, hazánk felszabadításának 30. évfordulójának méltó megünneplése. Megállapíthatjuk, hogy általánosságban eleget tettünk az országos és helyi ideológiai, politikai feladatoknak, alapvetően kielégítettük a városban jelentkező közművelődési igényt.

Le kell szögeznünk itt és most, hogy városunkban a szocialista brigádmozgalom fellendülése, az ifjúsági szervezetek kulturális munkájának minőségi javulása, az általános és szakismeretek iránti megnövekedett igények előtérbe kerülése, a tömegkommunikációs eszközök széleskörű elterjedése következtében immár társadalmi ügygé vált a közművelődés kérdése. Éppen ezért és e célból messzemenően figyelembe véve a párt közművelődési határozatában foglaltakat, a város lakóinak közművelődési igényét és kielégítését, már nem lehet többé uniformizálni, nem lehet egyenruhába bújtatni, ezáltal a közművelődésben dolgozók számára nem lehet nevelési cél, a honnan hova út meghatározása nélkül, a statisztikai számok büvkörében élni és dolgozni feledve az alapvetőt, a nevelést, a struktúrát és összetételt, az osztályon, vagy rétegen belül különböző érdeklődésű csoportokat.

E kérdéscsoporton belül azonban nemcsak az általános és szakismeretek pótlására és gyarapítására kell gondolnunk és törekednünk, hanem egyúttal a politikai és világnézeti ismeretek és összefüggések, ezáltal a politikai gondolkodás fejlesztésére is. Az általános és politikai gondolkodás egysége azonban összefügg az életforma és az életmód fejlesztésének kérdéseivel, úgy egyéni, mint kollektív szinten.

Ezen alapgondolatok jegyében kívánjuk részletesen értékelni a város közművelődési munkáját közművelődési intézményekre lebontva, az alábbi témakörök alapján:

A közművelődés politikai határozat tartalmi megvalósulásának helyzete, problémái, feladatai:

- 1. A közművelődés hatékonyságának fokozása, hatókörének bővítése.**
- 2. A szocialista tudat és társadalmi magatartás sokoldalú fejlesztése.**

3. A közművelődés intézményeinek eszköz és módszertani fejlesztése.

1. A közművelődés hatékonyságának fokozása, hatókörének bővítése

Sokat beszélgettünk, vitatkoztunk és polemizáltunk azon, hogy kulturális életünk ma irodalom és művészetközpontú. Hozzá kell tennünk, hogy író és művészközpontú is, mert abban a meggyőződésben építjük művelődésügyünk rendszerét, hogy azt elsősorban az alkotók teljesítménye viszi előre. Ha jobb képek, szobrok, grafikák születnek, a kulturális élet is fejlődik, a kultúra fejlesztésével foglalkozó intézmények is színvonalasabb munkát végeznek és a közművelődési is eredményesebb lehet.

Így tehát minden az alkotók teljesítményétől függ, a szocialista műveltséghez előbb szocialista kultúrát, azaz szocialista ihletésű műveket kell teremteni. Azaz ezen az alapon koncentrálódik művelődéspolitikánk erőfeszítésének zöme az irodalomra, művészetekre és csak másodsorban az iskolán kívüli művelődésre.

A baj ott van, hogy az alkotás és elsajátítás, az alkotó és a társadalom viszonyának ez a hagyományos értelmezése empirikus és szubjektív, mert egyes emberek tapasztalatából indul ki, tehát csak látszatigazsághoz jut. Ha azt mondjuk, hogy a képet egy valaki alkotja, ez mindaddig érthető igazságként hat, amíg el nem kezdik vizsgálni, hogy az egyén honnan vette az alkotás problematikáját, a mű mondanivalóját és kifejezőmódját. A semmiből? Lehetetlen! Önmagából talán? De hiszen az egyén társadalmilag meghatározott, tehát ha azt mondjuk, hogy önmagából, akkor egyúttal azt is mondjuk, hogy a társadalomból. S ha ezt mondom, akkor a társadalom, városunk művelődése a társadalom, a város fejlettségi színvonalától, műveltségi állapotától függ elsősorban. Tehát nem a társadalom, a város művelődése függ a művészet teljesítményétől, hanem fordítva, azok alkotása függ a társadalom, a város teljesítményétől, művelődésétől.

„Zeust a nép teremtette, Pheidiászt csupán márványba faragta”- mondta Gorkij.

A művészetnek azonban nemcsak rendeltetése társadalmi, hanem forrása is, mert az alkotó csak kiválasztja az ott található problémát, megkeresi a

kifejezéshez rendelkezésre álló eszközöket, de ezeket a problémákat és eszközöket mindig a társadalom addigi fejlődése teremtette ki számára. Ebből az következik további munkánk fejlődése szempontjából, hogy nem a tehetség az alkotás forrása, hanem az elsajátítás.

Ebbe a problémakörbe tartozik bele annak tisztázása, hogy az alkotás társadalmi és alapja az elsajátítás, vagyis a művelődés, pontosan a társadalom művelődése, a közművelődés akkor korlátozható-e az alkotói teljesítmény, a társadalom egyes, tehetséges egyedeire? Látszólag igen. Mert képet festeni, verset írni aránylag kevesen képesek. De ez az alkotás leszűkített értelmezése lenne, mert alkotni lehet az élet más területén is, másrészt meg nemcsak a művészetben sem az új mű létrehozása jelent alkotói problémát. „A könyvet mindig ketten alkotják: az író, aki írta, s az olvasó, aki olvassa.”- állapította meg Kosztolányi. Az alkotás tehát az elsajátítással termelődik ugyan, enélkül a reprodukció a produkció élettelen maradna.

Mert az elsajátítás nem egyszerű tudomásul vétel, hanem újjá alkotás a külső hatás ötvözése, a belső tudattartalommal, az utóbbi aktivizálása közben.

Tehát: az alkotó egyben művelődő is, a művelődő pedig alkotó is.

Korábbi vizsgálatok bebizonyították, hogy a felnőttek tanulási képességei csak olyan mértékben másodrendűen fontos vonatkozásban csökkentek, mint az emlékezet, a reagálás gyorsasága, helyettük azonban olyan elsődlegesen fontos képességek bontakoznak ki, mint a szellemi érettség, melynek birtokában az ember képes felismerni a dolgok lényegét, összefüggéseit s képessé válik a tapasztalatok és az ismeretek ötvözésére, s tudás társadalmi értékének megállapítására. A felnőttek tanulása, művelődése tehát aktív életük egészére kiterjedhet, ha szellemi tevékenységük megőrizte folyamatosságát. Ennek ellenére sem mondhatjuk, hogy nincs szüksége mások segítségére, hiszen nem lehet mindenben szakértő. Az önművelés sohasem zárja ki az irányítottságot, az önművelésnek és a népművelésnek, ha úgy tetszik a közművelődésnek egymással kölcsönhatásban kell lennie. E két mozzanat szorosan összetartozik: egy folyamat két pólusa.

Az önművelődés és közművelődés kapcsolatából következik tehát, hogy az önművelés szervezett segítségére kell törekedni. Nálunk ez a segítség még a legszűkebben értelmezett népművelő számára sem természetes, hogy a kultúra közvetítését tekintjük még mindig célnak, s csak a fehér

feltok felszámolására gondolunk. Így közművelődésünk a városban csak arra rendezkedik be, hogy a kultúrát terjessze, de hogy a kultúra milyen lesz, azzal már nem sokan törődünk. Már pedig ha az elsajátítás folyamatát figyelmen kívül hagyjuk, a művelődés eredményeiről hamis illúzióink lesznek. E nélkül kulturális életünk demokratizmusa sem fejlődik.

Hogyan jöhet létre mégis az iskolán kívüli művelődésben, az önkéntes művelődésben önképző folyamat? Első feltétele, hogy az ember megfelelően motivált legyen, érdeke, vagy érdekeltsége hajtsa a megismerésre. Ha a közművelődés a megoldásra váró problémákra nyújt segítséget, aktív ismeretszerző igényekkel találkozhat, vagy legalábbis az aktivizálhatóság erejével.

A lényeg persze nem is annyira az ismeretek szaporítása, hanem annak megtanítása, illetve elsajátítása, hogy miként lehet egy-egy ismeretet térben és időben, horizontálisan és vertikálisan, vagy másképpen társadalmi- történelmi összefüggésben elhelyezni. Azt is el kell még sajátítani, hogy a mindennapi tapasztalatokat hogyan lehet tudományos fogalmakkal értelmezni és a tudományos elméleteket konkrét tapasztalatokkal összekötni.

Talán ellentmondásnak tűnik, amikor azt mondtuk, hogy a folyamatot a művelődő egyén aktivitásában kell keresni. S mégis azt kell mondanunk a fejtegetés végén, hogy a művelődő közösség, melyben minden résztvevő felelős aktivitással működik együtt az a szint, mely az egyént az aktivitásra serkenti. Ezért tartjuk fő hibáknak a művelődési központ és a városi könyvtár beszűkült szemléletét, az íróasztal-népnevelési tendenciáit. Ezért sürgetjük egyre jobban, hogy az élet területén kell járni, munkások és brigádközösségek között állandó kapcsolatot, kontaktust, kommunikációt tartva velünk. Hiszen az elsajátítás és alkotás, az egyéni és társadalmi művelődés szoros együttműködést kíván. A közösségnek ezért a kultúra népszerűsítésére is kell vállalkoznia, kollektív önképzésen túl népművelési feladatokat is meg kell oldania.

A közművelődés mozgalmi jellege és annak folytonos erősítése azonban nem teszi feleslegessé a szakképzett népművelőket. Sőt, még nagyobb szükség lesz rájuk! És munkájuk eredménye is emelkedik. A művelődés, a képzés folyamatát programozniuk és közvetetten irányítaniuk kell a

jövőben, amint ez az előzőekből következik. S városunkban ennek minden feltétele meg van. Csak élni kell vele!

2. A szocialista tudat és társadalmi magatartás sokoldalú fejlesztése

Az előzőekben azt próbáltuk bizonyítani, hogy társadalmunk jelenlegi fejlődési szakaszában a közművelődési folyamatot a közösség szintjére kell emelni. E cél azonban sok újabb és újabb feladatot ró ránk. Mik ezek és mik azok, melyek alapvetően hiányosságok voltak az elmúlt időszakban.

Onnan kell kiindulnunk, hogy közművelődésünk alapvető feladata és egyben célja is: a nevelés. Mégpedig a szocialista tudat fejlesztés, a társadalmi magatartás, a szocialista emberformálás terén. Nevelés, melynek specifikumai vannak, saját vonásai fedezhetők fel a közművelődés folyamatában.

Legfőbb specifikumának azt kell tartanunk, hogy a nevelés-ismeretátadó folyamat eredményét nem egy, de nem is két év után kell és lehetséges lemérnünk. Ezen belül azt is le kell szögeznünk, hogy a közművelődési munka nem csak az, mely művelődési házakban, könyvtárakban, klubokban folyik, hanem közművelődési munka a brigádokban folyó kulturális nevelés, a KISZ és szakszervezeti szervezetben működő kulturális nevelőmunka, a városunkban hagyománnyá erősödött kulturális és tudományos rendezvények és tanácskozások.

Kazincbarcikán kialakult lokálpatriotizmus magasfokú közéletisége, a felnőttek magas számú iskolába járása, a város esztétikai képének kialakítása, a jó munka és a szocialista város dinamizmusa a közművelődési intézmények aktív közreműködése nélkül ma már elképzelhetetlen lenne. De tegyük fel konkrétan a kérdést. Tudatos volt-e ez a segítség? Láttuk-e és figyelemmel kísértük-e a magunk nevelési munkájában a folyamatot, vagy téves úton járva igazítottunk-e a folyamaton? A közvetített ráhatással táplált nevelési eredményeink és reményeink mellett, a közvetlen nevelési ráhatás terén azonban nem sok új eredményt értünk el.

Egyszer, s mindenkorra le kell szögeznünk, hogy a közművelődésben dolgozó pedagógusok, nevelők hivatásuk legfőbb feladata a személyes ráhatás. Azt kívánjuk ezzel kifejtetni, hogy ma már nem lehet íróasztal mellől „népművelni”. Akkor, amikor a társadalom, s ezen belül a városi tudat fejlesztése nagy célkitűzésein munkálkodunk, alakítjuk a közgondolkodást, a szocialista embertípus kialakításához járulunk hozzá, nem elég a háttérből a kultúrát közvetíteni, hiszen ha nevelési folyamatban dolgozunk, akkor alapvetően el kell ismerni azokat, akiknek közvetítünk, akikkel a fentiek értelmében együtt dolgozunk. Ismerjük-e megfelelően a lakosság összetételét, gondolatvilágát, mindennapi problémáját, vágyát? Ismerjük-e a munkások törekvéseit, gondjait, művelődésre való vágyait, stb.? Mert úgy gondoljuk, hogy az az előzőekből következik. Nem tudunk megfelelő munkát végezni, ha nem ismerjük azokat, akikért dolgozunk. Meg kell végre érteni azt, hogy nevelésünk eszköze, a programok és akciók, a könyvbeszerzések, a népművelők és könyvtárosok részéről ne az íróasztal mellől kigondoltak legyenek, ne az egyéni érdeklődés alapján, hanem igenis megfordítva a folyamatot, a dolgozók érdeklődései, vágyai, mindennapi törekvéseik és gondjaik alapján a megfelelő keretek között. De ez mindenképpen feltételezi a lakosság megismerését, ott kell lennünk közöttük a brigádgyűléseken, a társadalmi munkaakciókon, velük az utcán és téren, de velük együtt a színházi előadásokon is. Azt gondoljuk, hogy így természetesebb, nyilvánvalóbb lesz a mindennapok gyakorlati segítségére nyújtása. Hiszen városunk közművelődése nagyon is művészetcentrikus.

Az elmúlt években megszűnt egy olyan szakköri forma, mely a továbbiakban nagy lehetőségre tarthatott volna számot. Ez a barkácskör. Nem azért szűnt meg, mert nem volt megfelelő vezetője, nem azért, mert nem volt anyag, szerszám, fűtés és világítás, hanem azért, mert nem tudtunk mit kezdeni az odajáró érdeklődőkkel. Nem ismertük a törekvéseiket a vonatkozásban, hogy mit szeretnének csinálni. Miért mentek oda? Mire kíváncsiak? Mit akarnak elérni? Természetesen így az általunk kialakított programterv nem is talált táptalajra, a tagok elfogytak, majd a szakköri tevékenységet fel is kellett számolni. Ahelyett, hogy tájékozódunk volna, ismerni akarják- e pl. a tv-biztosítékának kicserélési módját, vagy a konnektor felszerelését, vagy egyéb egyszerűbb háztartási munkát, fusi-munkák, férc-munkák végzésére ösztönöztük őket. Így törvényszerű volt a foglalkozások elhalása is. A példát csak az előzőek bizonyítására mondtam el.

Azonban a példán keresztül reflektálnom kell egy másik problémára, mégpedig a közművelődési folyamat demokratizálására. Ebben a vonatkozásban nem a kultúra demokratizmusának minőségi és mennyiségi kérdéseiről van szó, hanem arról, hogy a közművelődés folyamatában nem akkor vagyunk demokratikusak, ha egy kis csoport munkáját szabadon, idézőjelben szabadságban hagyjuk dolgozni, mert ebben az esetben fő nevelési célkitűzéseinket, a tudatformálást, a szocialista közgondolkodás fejlesztését hagyjuk számításon kívül. Akkor vagyunk mélyen demokratikusak, amikor egy közösség, ebben az esetben a város társadalmának ösztönözzük a tagok, másképpen a kisközösségek törekvéseivel, vágyaival. Hiszen egy szakkörnek, vagy kiscsoportnak képviselnie kell a nagyvárosi közösség érdekeit.

Másik oldalról pedig a kiscsoportokkal való foglalkozás kétoldalú hármass nevelés, mely egy másik specifikuma a közművelődésen belüli pedagógiának a közoktatással szemben. Ezzel azonban a későbbiekben kívánunk foglalkozni.

A másik nagy kérdés ebben a témakörben az, vitatkozva a közművelődésünk túlzott művészetcentrikus koncepciójával, hogy egyrészt mi szégyellünk a mindennapok gyakorlatával foglalkozni, másrészt a mindennapok tudati kérdései, a mindennapok várospolitikai, országépítő kérdéseit nem tesszük munkánk középpontjába. Akkor, amikor biztosítjuk a színházi előadások megtekintését, vele párhuzamosan nem vagyunk tekintettel a mindennapiság összekapcsolásával, nem vagyunk tekintettel mélyebb filozófiai, etnikai, erkölcsi, politikai és elméleti kérdések felszínre hozásával. Ebből világosan következik, hogy közművelődésünknek nem szabad már csupán a szolgáltatás színvonalára szorítkoznia, hanem azt kell tudatosan fokozni és keresni a módszerek ezek megvalósítására, hogy az általunk biztosított kulturális termékeket és értékeket mennyiben és hogyan, de aktívan, miként tudják felhasználni a termelésben, a családi életben, a társadalmi és tömegszervezetek munkájában, egyéni és közösségi boldogulásukban.

Úgy értékeljük, hogy ezek hatalmas és nagy feladatok, melynek megvalósulásáig sok türelemmel járó munka, lelkesedés és kitartás szükséges.

Végző összesítésként tehát azt kell jeleznünk, hogy nem a közművelődésünk tartalmi megválasztásával van probléma, hanem a

tartalomirányított felhasználásának elégtelenségével. Úgy gondoljuk, hogy az elkövetkezendő időben közösen kell kimunkálni e kérdések módszertani lehetőségeit, bevonva a város társadalmának bölcs és hasznos tanácsait, a párt és állami vezetők előremutató irányelvei alapján.

3. Közművelődési intézmények eszközeinek, módszereinek fejlesztése

Könyvtári vonatkozásban:

A könyvtári munka, az olvasásra való nevelés, a Városi Könyvtár kisugárzó hatása az elmúlt időszakban lényegesen fejlődött. Az intézményhálózat feloldva a saját maga alkotta falat, nyitottabbá vált, és kezdeti lépéseket tett más intézményekkel és szervezetekkel való együttműködésre.

Dicséretesen fejlődött a könyvvállomány. Nemcsak mennyiségi fejlődésre gondolunk itt, hanem arra is, hogy a könyvvállomány összetételében is fejlődött olyan tekintetben, hogy az igazodik az igényekhez és a társadalmi fejlődésünk jelenlegi szakaszában meghatározott követelményekhez.

A minőségi jó munka eredményeként számolhatunk be arról, hogy az intézményhálózat 1974-ben elnyerte a Kiváló Könyvtár megítéslő címet, 1975-ben pedig az Olvasó Munkásért pályázat keretében a könyvtár harmadik, Papp Attila igazgató elvtárs pedig első helyezést ért el. Ezúton is gratulálunk a könyvtár valamennyi dolgozójának.

Koordináltabb és tervszerűbb módszertani munkakapcsolat alakult ki a fiókkönyvtárakkal, illetve a Gyermek- klubkönyvtárral. E kapcsolat továbbfejlesztése terén azonban fokozott figyelmet kell szentelni az ellenőrzési tevékenységre is. Hiszen a tervszerű módszertani munkakapcsolat és annak ellenőrzése biztosíthatja a könyvtári munka differenciáltságát, főleg olyan városban, mint Kazincbarcika, ahol a fiókkönyvtárak a munkáslakta környezetekben működnek.

Ezzel szemben azonban nem javult a könyvtáron belüli helyes és koordinált munkaszervezés. Ez a tény egyrészt arra vezethető vissza, hogy a könyvtárban nincsen megfelelő munkaköri leírás, másrészt

nincsen kialakítva a könyvtári munkaterület személyre szóló lebontása. Részben ezt a célkitűzést akadályozza az, hogy a kisgyermekes anyák többször hiányoznak, így a tervezett munkaterület felbontásából adódó munkákat ez zavarja. Mégis azt kell mondanunk, hogy személyre szólóan kell kialakítani a könyvtári munkaterületeket tervszerű, pontos és folyamatos munkavégzés érdekében.

Tovább kell munkálkodni a könyvtár helyismereti-honismereti gyűjteményének továbbfejlesztésében, kiteljesítésében, mely munkát Papp Attila igazgató elvtárs dicséretesen folytatott. Azonban várospolitikai, helyismereti és a jövő generációival való megismertetés céljából továbbra is folytatni kell a helyismereti gyűjtemény fejlesztését, de ez továbbá ne csak egy személy, hanem minden könyvtáros szívügye legyen.

Megítélésünk szerint óriási fejlődést ért el a Gyermekkönyvtár. Egyrészt az a tény, hogy az általános iskolások 50%-a könyvtári tag, már önmagában is nagyon szép eredmény. Ezen felül számtalan sok közművelődési rendezvényt szerveztek és rendeztek, melyek mind a könyvolvasás nevelésének szolgálatában álltak. Azokat a közművelődési és városi eseményeket, melyeknek házigazdái voltak, igen színvonalasan, pontosan végezték el. Úgy értékeljük, hogy ezeknek a formáknak a felnőtt könyvtárban is teret kell szentelni az olvasóvá nevelés érdekében. Ezzel párhuzamosan le kell szögeznünk, hogy ezt semmiféle anyagi és személyi kifogás nem hátráltathatja.

Nem fejlődött kellő mértékben a munkáslakta területeken működő fiókkönyvtárak hatása a környezetünkben lévő üzemek és vállalatok felé. Igaz, ehhez központilag is kevés segítséget adott a Városi Könyvtár, de keveset mi is. A jövőben közösen kell arra törekedni, hogy személyes és kölcsönzési, de mindenképpen művelődési kapcsolat alakulhasson ki a fiókkönyvtárak és a vállalatok szoc. brigádjai, munkáskollektívái között. Pl. a berentei könyvtár a Hőerővel, a PVC-vel, a Szénosztályozóval, a felsőbarcikai könyvtár a Habselyemmel, a Sütőiparral, stb.

Nem fejlődött kellő mértékben a városi könyvtár aktívahálózata, nem kellő mértékben van megoldva az új könyvek propagandája, a könyv megszerettetése. Javasoljuk, hogy az üzemekben és az intézményekben szervezzenek aktívákat, propagandistákat az előbbi célok érdekében. Dicséretes munka volt az elmúlt évben az üzemekkel és intézményekkel megkötött szocialista szerződések kimunkálása. A közeljövőben azonban

e szerződések tartalmi és nevelési lehetőségeit kell kiaknázni. Jó táptalaj volt erre a munkára pl. a szervezett felnőtt oktatásban résztvevők tanulmányainak könyvvél való segítése. Ezt a munkát azonban egyedül nem tudja megoldani. Csak közösen.

Fő célnak kell tekinteni az egyes könyvtári gyakorlat és szemlélet kialakítását. Ennek közelebb hozása érdekében a Városi Könyvtár már eddig is igen sokat tett. Szinte egyedülálló munka volt az iskolai könyvtárak módszertani segítése, az iskolai könyvtárosok módszertani továbbképzése. Le kell azonban szögeznünk, hogy e segítségadás nem jelent egyet a módszertani és szakmai munka teljes elvégzésével, csupán instrukcióival, megtanítással, tanáccsal. Úgy gondoljuk, hogy a munkát a jövőben ki kell terjeszteni a középiskolai könyvtárakra is.

Az egységes könyvtári gyakorlat és szemlélet kialakítása érdekében többet kell foglalkoznunk a munkásszállásokon lévő szakszervezeti könyvtárak módszertani segítségadásával, s ha kell, könyvek tömeges kölcsönzésével is. Ehhez kérni fogjuk a szakszervezeti szervek hozzájárulását és segítségét.

A Városi Könyvtár propagandája az elmúlt években még hatásos volt. A városban kialakult esztétikai ízlésfejlődés azonban már nem engedi meg az olyanokat, mint: Béni és Frédi is tudja már, hogy stb., stb., s ehhez hasonlókat. A városban működő képzőművészeti és fotóklub, úgy gondoljuk, szívesen vállalkozik a könyvtári propaganda tervezéséhez, de elkészítéséhez is. Az előbb említett propagandafajta ma már a városban mosolyt, mint agitációt vált ki.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a Városi Könyvtár hálózata jó úton halad a közművelődés korszerű szemléletének biztosítása útján. Meg vannak ma már azok a személyi és tárgyi feltételek, melyek biztosítják az eredményes továbbhaladást. Az ügyért való lelkesedés, merészség és újszerűség kell ahhoz, hogy esztendőik múltával büszkén mond hassuk mi is és mindenki: könyvtári tagok voltunk, s nemcsak tagok, hanem aktív művelődők és művelők a közös ügyünk valóra váltásában.

A Művelődési Központ vonatkozásában:

Előjáróban rá kell világítanunk arra, hogy az elmúlt két évben szinte az intézmény egész szakmai munkatárs gárdája kicserélődött. Két év alatt

két igazgató távozott az intézmény éléről. Ez a tény természetesen gondokat és problémákat szült munkánk során. Éppen ezért az általunk elmondottak nem az itt jelenlévők felé szól elsősorban, de nem is az eltávozottak felé, hanem a jövő feladatainak minél jobb elvégzése érdekében.

A Művelődési Központ az elmúlt időszakban eredményesen fejlesztette tovább a korábban kialakult közművelődési eredményeket és hatásokat. Munkájukban általánosan, de meg kell mondani azt is, hogy differenciálatlanul elégítette ki a lakosság köréből adódó művelődési igényeket, kis közösségekben folyó aktív művelődést és szórakoztatást. Ezt bizonyítja az 1974 évben elnyert Kiváló Művelődési Központ cím is, melyhez ezúton is szívből gratulálunk.

De ha a Művelődési Központot és hálózatát vizsgáljuk, a kép már nem annyira jó. Nem tudtuk kellő mértékben feloldani a túlzott centrális művelődéspolitikát a városban. Nem kaptak kellő erkölcsi és anyagi segítséget a területi intézmények. Ezzel párhuzamosan nem hajtottuk végre az MSZMP Városi Bizottság 1974. szeptember 27-i határozatát, miszerint minden területi intézménynek a területén dolgozó üzemekkel és vállalatokkal egyre szorosabb művelődési kapcsolatot kell kialakítani. Nem valósult meg a régen hangoztatott irányelvünk sem, hogy a költségvetésben a területi intézményeknek külön költségvetés legyen kidolgozva. Nem bizalmatlanság ez, hanem biztosak vagyunk benne, hogy így nyugodtabb lehet a tervezés és végrehajtás, kevesebb idegesedésre, vitatkozásra ad okot. Az elkövetkezendő évben fő hangsúlyt a területi intézmények tartalmi munkájának erősítésére kell helyezni.

A kezdeti biztató lépések után nem tudtunk előre lépni a munkásszállók kulturális ellátásának fokozásában. Ma már nem lehet megelégedni azzal, hogy alkalmanként egy-egy ismeretterjesztő előadást oda-oda szervezünk. Rendszeres programokat kell szervezni, kialakítva egy nagy célt: a munkásszállókon élők rendszeres és aktív művelődését. E hiányosságot nem menti az, hogy még jelen időszakban sincs ismeretterjesztő előadó, illetve a pénzhiány. Nem tudjuk, hova került felhasználásra az SZMT által e célra biztosított mintegy 30.000. Ft-os céltámogatás.

Egyenletesen és céltudatosan fejlődtek az amatőr művészeti csoportaink. A néptánc-csoport, a fúvós-zenekar, az irodalmi színpad, énekkar, képzőművészeti kör, fotó-filmkör, mind-mind magasabb minősítéseket,

illetve helyezéseket értek el országos fesztiválokon, versenyeken. Főleg az elmúlt két évben már kezdték a csoportok magukévá érezni a város által igényelt kívánságok kielégítését. A jövő fejlődését azonban a csoportokban folyó nagyobb nevelőmunka fokozásában látjuk. Az amatőr művészeti csoportokban meglátásunk szerint kétoldalú hármass nevelés folyik, melyet már az előzőekben érintettünk.

Arról van szó, hogy egyrészt van egy belső nevelő munka, kell lenni nevelőerőnek is a Művelődési Központ szakmai előadójának a csoport felé. Másrészt, az adott mű, kompozíció, mely bemutatásra kerül hat az előadókra és hat a befogadókra, tehát a közönségre. Ezt a rendszert mindig és mindenütt nekünk, népművelőknek alaposan szem előtt kell tartanunk. Nem fogadhatjuk el azokat a visszas helyzeteket, amikor egy ember a színpadra lép, hogy tudatosítson, vagy ha úgy tetszik, neveljen az általa bemutatott mű interpretálásával, s a színpadon esetleg leszereli a zárat az ajtóról. Extrém esetet mondok, csak a példa kedvéért.

Van egy másik probléma is, melynek itt most teret kell szentelni. Akkor, amikor egy csoport pénz, vagy tárgyjutalmat kap, amikor tapsol a közönség nekik, vagy siker van, egy nagyon kicsit érzik-e a sikerben a város támogatását, a dolgozók munkaverejtékét, hogy a sikerek egyik előidézői az anyagi lehetőségeket teremtő dolgozó munkások is. Azt hisszük, ennél még szélesebb tudatosítása biztosítéka annak, hogy a város is magáénak érezze az amatőr művészeti csoportokat.

Az eddig gyakorlat, miszerint a műsor, vagy program kiválasztása a négy fal között született meg, még arathattak sikereket, az esetleges kudarcokat talán nem vettük figyelembe. A négy fal közötti műsor kiválasztásának az a hibája, hogy szubjektív, egyes esetekben sznobbá válik és nem a város társadalmi igényét tükrözi. Éppen ezért is hangsúlyoztuk az előbbiekben a személyi tömegkapcsolatok rendszerességét.

E szempontból tehát senkinek sem lehet bátorsága a céltalan tudományosságra, a közvetett empiria alapja, mert már eddig is tévútra vezettek ezek a szemléletek. Csak közvetlen empiria lehet az alapja a tudományos megállapításoknak, de mindig az alapvető célnak alátámasztása a továbbvitel érdekében.

Közművelődés ügyünk egyik legnagyobb eredménye a közoktatás és a közművelődés közötti munkakapcsolat erősítése és kiterjesztése, ebben óriási szerepet vállalt az intézmény. Úgy értékeljük, hogy nagyon

hasznos és előremutató kezdeményezések a gyermek amatőr művészeti csoportok színvonalas működtetése, a gyermekhangversenyek, színházbérletek, esetenkénti gyermekfoglalkozások és bábrendezvények megtartása. Mindenképpen egy színes színpolt ez közművelődésünkben, éppen úgy, mint az iskolai könyvtárak támogatása a Városi Könyvtár által.

Azonban a jövőben túl kell lépni a szolgáltatás jellegén. Fő feladatunknak kell tekinteni az előadások alatti nevelés módszereinek és alkalmainak megteremtését, mint pl. a viselkedés-, öltözködéskultúra. Kérjük a közoktatás valamennyi pedagógusát, hogy segítse közös munkánkat a tekintetben, hogy iktassák be az oktatásba, illetve számoljanak a közművelődés adta lehetőségekkel és készítsék fel növendékeiket az egyes közművelődési rendezvényre. Ezúton mondunk köszönetet valamennyiüknek a szervezésben és rendezésben nyújtott segítségükért, kérve további együttműködésüket. A továbbiakban e kapcsolatot fokozottabban kell kiterjeszteni a középiskolákra és a főiskolákra.

A másik jelentős és kiemelkedő előrelépés volt a közművelődésünkben a város vonzáskörzetében lévő községek közművelődési segítségnyújtása, főleg azokban, ahonnan bejáró dolgozók utaznak a városba. E téren kiemelkedően szép teljesítményt nyújtott a gyermekszínpad, a fotó- és filmkör.

Kérjük és javasoljuk a további együttműködést a járásokkal, aminek azonban nem szabad egy bizonyos fajta felsőbbrendűségi szemlélettel párosulnia. Kérni kell a járásoktól is kulturális bemutatókat, találkozokat. Javasoljuk, hogy a jövőben a Művelődési Központ gondoskodjon arról is, hogy a községekben dolgozó népművelőknek átadják a tapasztalataikat, új módszereiket, segítsenek új népművelési formák beindításában. Természetesen ugyanez vonatkozik a Városi Könyvtárra is a községi könyvtárak vonatkozásában.

Az elmúlt időszakban egyre több probléma merült fel a táncos szórakoztató rendezvényeken. A kezdeti jó és színvonalas ötörai teákat nem irányítottuk következetesen, a spontenitásban bízunk, így nemcsak ellaposodott, hanem egyszer-kétszer rendőrségi tevékenység szintere is volt. E hiányosságban alapvetően két dolgot látunk. Egyrészt véteknél tartjuk azt, hogy kb. 150 összegyűlt fiatalnak nem adtunk tartalmas programot a táncoláson kívül, nem törekedtünk az ötörai

teának klubjellegét adni. Másrészt nem volt megfelelő az ötórai teákon való fegyelemtartás sem. Megegett, hogy főfoglalkozású népművelő nem is tartózkodott az intézményben, sok esetben a rendezők sem álltak a helyzet magaslatán. A jövőben az ötórai teákon klubjellegét szükséges adni, tartalmas programokkal megtöltve. Törekedni kell a látogatói szelektálására. Javasoljuk, hogy a munkához kérjék a KISZ Városi Bizottság segítségét, a programok KISZ tömegbefolyásának erősítése érdekében.

Dinamikusan fejlődött az ismeretterjesztés is. Bár egy éve nincs ismeretterjesztő előadó az intézményben, a közös munka meghozta gyümölcsét. E munkában köszönetet kell mondani a TIT Városi Elnökségének, személy szerint Osváth Zoltán titkár elvtársnak, aki valóban odaadóan segítette e nehéz időszakban az ismeretterjesztés városi ügyét. A jövőben törekedni szükséges arra, hogy az előadások komplexitásával ne csak ismeretterjesztés legyen, hanem ismeretek, összefüggések aktív befogadása is.

Mennyiségileg és minőségileg fejlődtek a város ifjúsági klubjai, mely során a klubok egyre inkább a fiatalok aktív művelődésének színterévé válnak. Munkánk célja a klubokon keresztül való népművelői, nevelői ismeretterjesztő tevékenység sokoldalú kibontakoztatása: aktív, önálló, a közművelődés egyéb területein is aktivizálható, alkotó-tevékeny közösségek kialakítása, ezáltal a közösségi hagyományok erősítése, a KISZ kulturális nevelőmunkájának segítése, támogatása.

Ennek érdekében a klubok között, a város közművelődési intézményei között tartani kell a folyamatos koordinációs kapcsolatot. A Művelődési Központ szakmai főelőadóival egyeztetni kell folyamatosan a klubok igényeit, elvárásait és a lehetőségeket. Működtető és fenntartó szervekkel közösen biztosítani a működési feltételeket, a felügyeleti szervekkel közösen folyamatosan ellenőrizni a klubok tevékenységét. Bekapcsolni a városi klubmozgalmat a megyei és országos klubmozgalomba. Elősegíteni, hogy az országos és helyi közművelődési ifjúságpolitikai irányelvek érvényesüljenek a gyakorlatban a fiatal klubtagok körében, kulturális tevékenységükben.

A jelenlegi pénzügyi helyzetben kielégítőnek, de minden esetben jónak mondható az intézmény propagandamunkája. Nem elsősorban a propaganda színvonalának hiányosságát lehet okként feltárni, hanem annak lélektelenségét, személytelenségét. Egyrészt nagyobb felületet kell

biztosítani a városban az intézmény rendezvényeinek propagálásához, másrészt bővíteni kell a propaganda lehetőségeket. Hosszabb ideje sürgetjük a művelődési autó hangosításával történő programismertetéseket a város utcáin. Ezidáig semmi sem lett belőle. Más dolog a személyes propagandamunka. Irodából aktívahálózatot kialakítani esetleg azt irányítani nemigen lehetséges. Megítélésünk szerint egy jól működő személyes kontaktuson alapuló aktívagárdát kell kialakítani. Üzemek és vállalatok területén biztosítva havi informáltságukat és anyagi dotálásukat.

Harmadik dolog az, hogy alapvetően nincs tudomásunk és információnk olyan kis közösségek kulturális vállalásairól, mint a szocialista brigádoké. Megítélésünk szerint, ha fel lenne térképezve a vállalatok szocialista brigádjainak kulturális vállalásai, akkor már is tudjuk: a Hőerő Május 1. brigádja csillagászati témából szeretne előadást hallgatni, vagy a BVK Zalka Máté brigádja színházi előadást kívánna megnézni, nosza, rögtön nekik: Kedves szocialista brigádtagok! Tudjuk, Önök ezt szeretnék hallani, látni itt az alkalom, stb. Úgy gondoljuk, ez a módszer óriási előrelépés lenne. Maradva a szocialista brigádoknál úgy véljük, már nem elég az esetleges módszertani útmutató, vagy programismertető, az aktív művelődésre nevelésnek az előbb említett módszerét tartjuk jó útnak.

Összességében megállapíthatjuk, hogy bár itt inkább a feladatokat emeltük ki, az elkövetkezendő időszak még jobb munkája érdekében, jó úton haladunk a korszerű közművelődési munka kialakításában, Művelődési Központ tekintetében. Biztosak vagyunk benne, hogy az intézményben dolgozó valamennyi munkatárs továbbra is szívügyének fogja tekinteni közművelődésünk városi ügyét. Az út, melyet kialakítottunk biztató és előremutató. A hivatástudatunk és szeretetünk e pozitív eredmények tudatában, még több energiát, önfeláldozást-és valljuk be- szabadidő feláldozást kíván, hisz mindannyian tudjuk, hogy ennek eredménye nem múlhat el nyomtalanul.

A Béke Filmszínház az előző évek jó eredményének megtartása mellett nagyobb gondot fordítson a művészi filmek számának gyarapítására, illetve propagálására. A város közművelődési intézményeivel, könyvtáraival az eddigiektől jobb kapcsolatot kell kiépítenie. Az alsófokú oktatási intézményekhez hasonlóan alakítson tartalmas munkakapcsolatot a város középiskolaival és főiskolaival.

Az Irinyi János Könyvesboltnak szintén bővíteni kell a kapcsolatait a közművelődési intézményekkel, főleg a könyvpropaganda érdekében. Lehetőség szerint üzemekben, hivatalokban, munkahelyeken építsen ki elárúsító hálózatot. Keresse a lehetőségét a könyvnek a bejáró dolgozók körében való fokozottabb terjesztésére, vásárlására.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Az Egressy Béni Művelődési Központ „Nyitott ház” munkaterve – részlet

Nyitott Ház kísérlet,
Népművelési Intézet - Budapest 1979.

Kazincbarcika rendkívül gyors ütemben fejlődő város. Az V. ötéves tervben 2.356 lakás épült fel, melynek eredményeként az ötéves terv végére jelentősen emelkedik a város lakossága.

A felépítendő lakások lakótelepszerűek és egy-két szintes kertes házak. Valamennyi összkomfortos. A városba költözők nagyobb része községekből költözik Kazincbarcikára, magukkal hozva az adott falusi környezet életmódját és életformáját, mely ellentétet sző a már kialakult városi életmóddal és életformával. (A város jelenlegi lakossága is az ország valamennyi megyéjéből került Kazincbarcikára.)

Kazincbarcika és közművelődése a várossá válás sajátos útját tette meg. Itt merőben újat kellett teremteni. Az iparosítás és a városépítési program megvalósítása mellett a közművelődés és feltételeinek megteremtése a városépítés első évtizedében elmaradt az előbbiektől. Ez persze korántsem jelenti azt, hogy közművelődés egyáltalán nem volt. A szubjektív és objektív feltételek viszonylagos lemaradása miatt azonban a közművelődés nem volt átfogó, programjai nem voltak a város egész lakosságát megfelelően orientálóak.

Kazincbarcika fejlődésének második évtizedére, annak is az utolsó 6-8 évére tehető a közművelődés nagyon erőteljes fejlődése. A párt és állami irányítás a célkitűzéseknél egyaránt figyelembe vette a közművelődés általános és specifikus jellegét. Általános jellegét a Központi Bizottság azon elvi, politikai célkitűzései jelentik, melyeket minden pártszervnek egyaránt követnie kell. Specifikus jellegét viszont az szabja meg, hogy Kazincbarcikán a lakosság összetétele igen heterogén.

A más vidékről ideköltözöttek a régi lakóhelyen gyakorolt hagyományokat az új környezetben levetkőzték, az új város még nem rendelkezett új szocialista hagyományokkal. A lakóhely ipari jellegéből adódóan elsősorú igényként jelentkezett a sokoldalú munkásművelődés megteremtése. Az ifjúság magas létszáma miatt előtérbe kellett állítani a közoktatás és a közművelődés kapcsolatát. A közművelődési

intézmények, közöttük a művelődési központ is ma már olyan anyagi alapokkal rendelkezik, hogy valóban tartalmas programokat valósíthatnak meg. Erre az ad lehetőséget, hogy az intézmény közös fenntartásban van. El kell azonban mondani, hogy sem a hozzájárulás összege, sem a fenntartásban résztvevők köre nem jelent zárt rendszert. A városi irányítás éppen az ellenkezőjére törekszik, vagyis arra, hogy újabb üzemek kapcsolódjanak be a közös fenntartásba, illetve a jövőben a közös fenntartásban már bekapcsolódott vállalatok növeljék támogatásuk összegét. Sajátos modell ez Kazincbarcikán. Sajátosságát mutatja a fenntartási, működési összegek megoszlása, amely bizonyos egyensúlyt hozott létre a Városi Tanács és az üzemi szakszervezetek vonatkozásában. Ezért nem törték meg a közművelődés egyenesvonalú fejlődését városunkban a különböző üzemek és a Tanács közötti nézeteltérések.

Amikor Kazincbarcikán a kialakult a szocialista hagyományokról szólnak, nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a fejlődést, ami egyrészt az oktatási és közművelődési intézmények munkájában folyamatosan bekövetkezett, másrészt a következetes párt- és állami irányítás révén az egész város fejlődésére jellemző. Ez utóbbinál a városi közgondolkodás, közszellem, társadalmi összefogás és az egészséges lokálpatriotizmus értendő. Ezek ugyanis olyan egymásra ható és visszaható tényezők, amelyekkel együtt kell szerepet játszaniuk, mert egyébként az egyes területek elszigeteltségében nem lennének képesek, vagy legalább is sokkal nagyobb energiával lennének képesek eredményekre.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Egyszóval hagyományaink ilyen társadalmi környezetben alakultak és értek el a jelenlegihez. A téma kapcsán csak azokat a hagyományokat említem, melyek a közművelődéshez kapcsolódnak: IV. ifj. Horváth István Nemzetközi Színjátszó Fesztivál, Nemzetközi gyermekrajz Kiállítás, Szocialista Városok Fotó Kiállítása, Vegyipari Munkás képzőművészeti Körök Kiállítása, Országos Pedagógiai Tanácskozás, vers-novella, fotó-alkotótábor.

Ezek a hagyományos rendezvények folyamatában fejlődtek. Mert valóban folyamatról van szó, a szocialista tartalommal való telítődésről. Miközben ezek a hagyományok egyre bővülnek, tartalmukban is gazdagabbá válnak, azzal az eredménnyel is járnak, hogy hozzájuk egyre több ember kötődik, úgy is, mint rendezők, de úgy is mint befogadók.

Így nőnek ki ezek a különböző, kisebb-nagyobb közösségeket, adott esetben a város egész lakosságát formáló hagyományok.

Az utóbbi évekre az is jellemző, hogy a közművelődési intézmények korszerűségében is versenyképesek a fejlett iparral, s olyan társadalmi, politikai tevékenységet segítenek megvalósítani, amelyek a város egész lakossága számára a kor igényeinek megfelelő művelődési, kulturális lehetőségek.

Az Egressy Béni Művelődési Központ, mint egyik közművelődési intézmény a többi között, 1978. január 1-től tanácsi üzemeltetésű lett, továbbra is biztosítva a közös fenntartást.

Az Egressy Béni Művelődési Központ 1969. december 13.-án nyitotta meg kapuit. A közel 10 év alatt kialakultak közművelődési tevékenységének formái és módszerei. A művelődési központhoz 3, a város peremkerületeiben működő területi művelődési ház tartozik.

Az intézmény központi tartalmú tevékenységét egy színházteremben, egy előadóteremben és két szakköri helyiségben fejti ki. Az épülethez egy nagy előcsarnok is tartozik, mely lényegében két részből áll. Egyik a fogadó rész a ruhatárral, büfével és egyéb kiszolgáló helyiségekkel. A másik rész társalgó jellegű, tartalmi munka szempontjából kihasználatlan. Az előadóteremben különböző előadások, tanfolyamok, alkalmi gyűlések, értekezletek zajlanak. A művelődési központ 1979 évben 3.363 e/ Ft-tal gazdálkodik, mely alapján biztosítja az intézmény zavartalan működését.

1978. februárjában Bükkszentkereszten megyei továbbképzésen tájékoztató előadást hallgattunk meg a Népművelési Intézet Művelődési Otthon Osztály részéről a „Nyitott ház” kísérletről.

A művelődési központ munkatársaival való konzultációk során megtárgyaltuk lehetőségeinket és megvitattuk az elképzeléseket, melyek alapján terjesztettük fel igényünket az Országos Közművelődési Tanácshoz.

Mi inspirál bennünket arra, hogy a kísérletben minden előzmény nélkül kérjük bekapcsolódásunkat? Mit szeretnénk elérni, mi a törekvésünk?

- Tevékenységünk korlátai miatt a művelődési központ tevékenysége nem fedi Kazincbarcika lakóinak kulturális igényeit. Ez a korlát abból adódik, hogy a rendezvényeink tartalmában nincsen választási lehetőség,

amit „kapunk”, azt kell elfogadnunk. Másrészt korlátok jelentkezhetnek abban is, hogy a művelődési központ tevékenysége megmerevedett, a kulturális ellátás, a pótló funkciók teljesítése egyre görcsösebb igyekezetbe fulladtak. Ezekből következik az is, hogy tevékenységünk egyre inkább csak íróasztalhoz kötődik, egyre ritkábban végzünk szakmai munkát, ezzel tevékenységünk egyre inkább háttérbe szorul, csak adminisztratíván biztosítjuk a pótló funkciókat.

- Művelődési központ külső köre, elsősorban az amatőr művészeti csoportok és különböző tanfolyamok tagjaival - ha a vezető tudása legjavát is adja -, csak ismereteket adnak, készségeket sajátítanak el, de ezek az ismeretek és készségek más ismeretekkel és készségekkel való kapcsolataik szegényesek.

- Tevékenységünk alapjából adódóan az embereket aktívakra, vagy passzívakra, nálunk művelődni, vagy nem művelődni akarókra osztjuk, ha nem is mindig tudunk róla aszerint, hogy szűkös kínálatunkból merít-e, vagy sem.

- A bevezetőben említett városi jellemzők között szerepelt az, hogy a városban magas fokú a betelepedés aránya elsősorban a községekből. Úgy véljük, hogy új tevékenységünkkel hozzájárulunk körükben is a városi életmód és életforma kialakításában.

- A város oktatási intézményeinek tantermei 85 %-ban szaktantermek.

Mi a szaktanterem? Szaktanteremnek azt az iskolai helyiséget nevezhetjük, amelynek berendezése, felszerelése, illetve berendezésének és felszerelésének rendszeres használata biztosítja a sokoldalú, könnyed szemléltetést, a változatos didaktikai eljárások alkalmazását, az önálló tanulói munkát, megfelelő tárgyi és hangulati kereteket nyújt a korszerű tanítási-tanulási folyamat kibontakozásához. Mindezekből következik, hogy a városban tanuló diák 12 évig egy adott tantárgy mikrovilágában megtanul önállóan ismereteket szerezni, az iskolai oktatásban már lehetőségek (vizuális és auditív) sokasága veszi körül, akkor úgy véljük, közömbös maradhat a művelődési központ sokszor szegényes, nem választható, hanem kapott lehetőségeiben.

- A művelődési központ objektív lehetőségei adottak a kísérlet bevezetésére. Az előcsarnok társalgó része tartalmi munka szempontjából kihasználatlan. Az előadóterem sem állandó közművelődési rendezvények színtere.

Beszélgetéseink és vitáink között felmerült a kérdés is, mit várunk a kísérlettől?

- Szeretnénk azt elérni, hogy a város lakói tájékozottabbak legyenek a hétköznapi, városi és társadalmi kérdésekről, hozzájárulhatunk a közéleti demokratikus igény kielégítéséhez.

- Reméljük, hogy e tevékenységünkkel „előszobát” biztosítunk a rendszeres művelődés kialakítása útján.

- Szeretnénk, ha a művelődési központba nemcsak akkor jönnének az emberek, amikor valamilyen rendezvényre van jegyük, vagy meghívójuk van.

- A különböző terek kihasználóival való, emberi, nem íróasztal melletti kapcsolatok során közelebb jutunk a lakosság közművelődési igényeihez, törekvéseihez, gondolataihoz, ezáltal bővíthetjük, finomíthatjuk tevékenységünket.

- Továbbá önálló ismeretszerzés biztosíthatunk az iskolából kikerülő fiataloknak, módot adhatunk a felnőttoktatás közművelődési segítő tevékenységében.

- Inspiráló hatással lehetünk a művészeti csoportok és tanfolyamok tagjai felé, más ismeretekkel és készségek befogadására, elsajátítására, más műfaji, művészeti csoportok tevékenységének megismertetésére, ezáltal a közösségi élet és felelősség továbbfejlesztésére.

- Saját közművelődési munkánk aktív, alkotó tevékenységének biztosítására.

- Az ifjúsági klubok önálló műsort szerkeszthetnek, válogathatnak, ezáltal őket is önálló alkotótevékenységre serkenthetjük, továbbá a városban élő ismeretterjesztő előadók igényeljük e tevékenységünket és lehetőségeinket előadásaik színesítésére, bővebb szemléltetésére, bővítésére.

- Szeretnénk, ha a lehetőségekkel kisebb közösségek (szocialista brigádok, KISZ alapszervezetek, stb.) más közösségekkel való találkozások kapcsán önállóan és tartalmasan hozzájárulnának önmaguk művelődéséhez.

- Reméljük, városunk lakóinak kellemes, örömteli perceket, órákat, tartalmas időtöltést biztosíthatunk, s tevékenységünkkel hozzájárulhatunk mindennapi életük jobbá, tartalmasabbá tételéhez.

Alapvető elhatározás, hogy a rendszert első lépésként, mint lehetőségeket dolgozzuk ki. Megítélésünk az, hogy amennyiben ennek zavartalan, rendszeres, esetleges folyamatos működését, funkcionálását biztosítani tudjuk, akkor léphetünk a második fázisba, azaz a szolgáltatások körébe. Elgondolásunk az, hogy ne egyszerre alakítsuk ki mindazt, ami már több helyen gyakorlattá vált, hanem a tapasztalatok birtokában folyamatosan bővítjük a lehetőségeket, elsősorban különböző szolgáltatásokkal.

Figyelembe véve az intézményi adottságokat, az ismerethordozó apparátusokat úgy kell kialakítani, hogy az ismeretek idő után felújíthatók, bővíthetők, átcserélhetők legyenek.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A 80-as évek

Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár 30 éves – 1999.

Mi, akik a 80-as években a város kulturális területén dolgoztunk fiatalok, középkorúak és örökifjak-, szerencsések voltunk. Szerencsések, mert Kazincbarcika extenzív fejlődése a 70-es évek közepén és végén befejeződött, s a város vezetése az intenzív fejlesztést helyezte előtérbe, benne a kultúrát, a közművelődést, a lokálpatriotizmus erősítését. Ekkorra már kialakult a város kulturális rendezvényrendszere, pl.: színjátszófesztivál, képzőművészeti pályázat, szocialista városok gyermekrajz pályázata és kiállítása, regionális fotókiállítás, stb.

Én 1978. február 1-jétől lettem az Egressy Béni Művelődési Központ, majd 1981. július 1-től az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója.

Személy szerint szerencsés voltam, hiszen 1978 elején olyan kollégákkal kezdettem el igazgatói feladatomban, akik fogékonyak voltak a közművelődés minőségi fejlesztésre és hajlandóak voltak ezért tenni is.

Szerencsés voltam abban a vonatkozásban is, hogy ez évtizedben az intézménybe jött új kollégák nagy többsége megértette innovációs, fejlesztő törekvéseinket. Nem véletlen, hogy e kollégák közül többen ma is az intézmény elismert, s elfogadott alkalmazottai.

A 70-es évek végén és a 80-as évek elején nemcsak városunkban, hanem országos szinten is változások következtek be a közművelődés elméleti megközelítésében és gyakorlatában. Ez pedig a kultúra demokratizmusának, kiszélesedésének igényéből táplálkozott.

Amikor közös munkánkat elkezdtük, nem azért gondolkodtunk bizonyos változtatásokban, mert elődeink nem, vagy nem jól végezték felelősségteljes munkájukat, hanem azért, mert minőségi változás történt a városban és az országban egyaránt.

Akkor, amikor 1978-ban közösen kollégáimmal elkezdtük közművelődési tevékenységünket, szolgáltatások új rendszerének kialakítását, akkor egy új dilemma elé kerültünk: hogyan lehetséges a kultúra demokratizmusát kiszélesíteni, hogyan lehetséges a művelődési központot, mint épületet és egyfajta alkotói és szellemi központot a város „agorájává” változtatni, feladva egy fenségesebb, intellektuális

befogadóhelyiséget. Mennyiben lehetséges kialakítani azt a rendszert, hogy a városban lakó állampolgárok ne csak rendezvények alkalmával kerüljenek kapcsolatba a „házzal”, lehetőségeket teremtsünk, hogy az emberek, a fiatalok elfoglaltságot, önálló ismeretszerzésre és tevékenységre szóló alkalmat kapjanak nálunk és mindezt díjtalanul.

Ebből alakult ki az ún. „nyitott ház”, mely szakmai elismerést, a barcikai közvélemény körében pedig nagy tetszést kapott. Ekkor volt a „nagy csöves korszak” kazincbarcikai hulláma is. Azt hiszem, sok fiatal talált egyfajta otthonra a „házban”.

Az 1980-as évek elején fel kellett ismernünk, hogy Kazincbarcika, mint város, akkor töltheti be városi, központi funkcióját, ha egyebek között odafigyel és segíti a vonzáskörzetébe tartozó települések és intézmények közművelődési tevékenységét. A járások megszüntetésével, a kétszintű irányítás létrejöttével ez az igény kölesőnösen felerősödött. 1984-ben hoztuk létre a városkörnyéki közművelődési társulást, annak pénzügyi alapjait, mely azóta is lélegzik. Azóta is olyan közművelődési szolgáltatásokat tudunk és tudnak ma is a kollégáink adni, melyek segítették a kistelepülések ezirányú munkáját.

Annak idején azt gondoltuk- talán a nyitott ház szemlélete kapcsán is-, hogy a művelődési központ nem az akkori hatalom megtestesítője, sem nem a művelődési központ igazgatójáé, hanem az igénybevevőké. Ezért minden lehetőséget megadtunk arra, hogy azok a fiatalok, vagy nem fiatalok, akik valami alkotótevékenységet kívántak közösen végezni, minden infrastrukturális lehetőséget megkapjanak.

Ugyanakkor különös jelentőséget tulajdonítottunk a magas értéket képviselő csoportok (néptánc, képző- és fotóköör, citera) minőségi fejlesztésére, menedzselésére.

Fő feladatunknak tartottuk a már meglévő hagyományteremtő megyei, országos és nemzetközi rendezvények megerősítését is. Büszkéek voltunk a színjátzófesztiválok, az országos képzőművészeti pályázatok és kiállítások, a megyei citeratalálkozók, stb. elismertségére, elfogadására. Örömről szolgál, hogy azok nagy része ma is megmaradt, s talán e korszak hatására újabb hagyományteremtő rendezvényekkel is bővült.

A 80-as években erősödött fel egyfajta közművelődési intézményi integrációs igény, melyek állomásai voltak:

1981. július 1.-megalakult az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár, mint többfunkciós intézmény

1986.-az intézmény kapta a Családi és Társadalmi Ünnepek Szervező Iroda feladatkörét

1989.-a Béke Filmszínház a Megyei Moziüzemi Vállalattól az intézmény üzemeltetéséhez került

1989. május- átadtuk és rendelkezésre bocsájtottuk a legifjabbaknak a Gyermekek Házát

Mindezek szép feladatok voltak. Bízunk egymásban.

Kötelességem itt és most megköszönni mindazoknak, akik a 80-as években oly nagy létszámmal fogadták el kulturális-közművelődési ajánlatainkat. Köszönöm valamennyi velem együtt dolgozó kollégámnak, népművelőknek, könyvtárosoknak, gazdasági ügyintézőknek, adminisztrációban dolgozóknak, technikusoknak, gépkocsivezetőknek, karbantartóknak, kisegítőknak, a csoportok vezetőinek, hogy a 80-as éveket talán sikerekben is együtt tölthettük, s jóban-rosszban többnyire kitartottunk egymás mellett, egymásért és szakmánkért.

Egressy Béni

Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár digitális képezi!

A megyei közművelődési szaktanácsadás és szolgáltatás feladatai, a kistérségi együttműködés fontossága

Magyar Közigazgatás – 1997.

A közművelődés a polgárok társas, személyközi együttműködésében megvalósuló, elsősorban művelődési közösségekben folyó iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, alkotó tevékenysége, cselekvő részvétele.

Funkciói, formái a közösségi művelődés történelmi hagyományaiból, a mai magyar társadalom aktuális helyi gondjaiból következően sokszínűek.

A magyarországi közművelődés gyűjtő fogalom, amely magába foglalja a műkedvelő és részben hivatásos művészetet, a felnőttoktatást és a szabadidős tevékenységet. Mindezek érintkeznek az oktatási, ifjúsági és szociális politika, a környezetvédelmi nevelés, a tudomány, a hitélet, a kisebbségi- nemzetiségi kultúrák, valamint a munkaerő gazdálkodás-munkanélküliség, a mentálhigiénés és drogmegelőzés szféráival.

E szakterület tényleges törvényi szabályozása az 1970-es években történt meg, melynek eredménye az 1976. évi V. törvény. Ez a törvény azonban már jóval 1990 előtt, s a rendszerváltást követően is túlhaladottá vált. A közművelődés területén tényleges feladat meghatározó jogszabályok 1990 után kerültek napvilágra. Az 1990. évi, a helyi önkormányzatokról szóló, LXV. sz. törvény 8. § (1) bekezdése a települési önkormányzat feladataként jelöli meg, mint közszolgálati feladatot, a közösségi tér biztosítását, valamint a közművelődési tevékenység támogatását, s e célból a 9. §-ban lehetővé teszi az önkormányzati intézmény, vállalat vagy más szervezet alapítását.

Az 1991. évi, a helyi önkormányzatok és szerveik feladat- és hatásköreiről szóló XX. törvény 107. §-a a települési önkormányzat számára kötelező erővel rendeli el a közművelődési tevékenység és szolgáltatások közösségi színteréül szolgáló hely biztosítását. E tevékenység helyi irányítási és ellenőrzési feladatait, valamint az e célokat szolgáló önkormányzati intézmények és egyéb szervezetek tekintetében ugyanezen törvény 111. §-a képviselőtestület, illetőleg a közgyűlés feladat- és hatáskörébe utalja.

Az 1994-ben módosított 1990. évi LXV. számú, a helyi önkormányzatokról szóló törvény 71. § (1) bekezdésében fogalmazódott meg kötelező jelleggel a **megyei közgyűlés szakmai tanácsadás és szolgáltatás** feladata, mely a helyi társadalmak közművelődési intézményei és kulturális, szabadidős civil szervezetei által kifejtett művelődési aktivitások segítségére alkotott lehetőség.

A közeljövőben- reményeink szerint- az Országgyűlés elé kerülő, a kulturális alapellátásról szóló törvénytervezet III. fejezete, a 27-34. sz. §-ok már részletesen foglalkoznak a megyei (fővárosi) közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás alapvető feladataival.

A közművelődés megyei ügyeivel a megyei közgyűlések, szakbizottságaik (többségükben kulturális, oktatási, kisebb hányadában ifjúsági és sport ügyekkel foglalkozó) foglalkoznak.

A megyei önkormányzati hivatalokban a közművelődés szakmai igazgatási ügyeit 1-2 köztisztviselő gondozza, akik napi kapcsolatban állnak a megyei közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatokat ellátó intézményekkel, szakemberekkel.

A megyei közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató tevékenység megvalósulási módjait (1990-94 között, amikor a megyei önkormányzatoknál e tevékenység önként vállalt feladat volt, 1994 után, amikor kötelező feladattá vált) a történelmi, gazdasági, társadalmi, művelődéspolitikai jellemzők alapján egymástól eltérő helyzetű megyei önkormányzatok különböző módon értelmezték, s tettek erőfeszítéseket ennek kialakítására.

A legoptimálisabb megoldás a kötelezettség megvalósítására ott alakult ki, ahol a megyei és megyei jogú székhelyű városok közösen vállalták e feladat megvalósításának költségeit (pl. Hajdú- Bihar és Vas megye). A megyék jelentős részében a megyei művelődési központ bázisán foglalkoztatott 3-10 fős szakmai közalkalmazotti gárdával és technikai segítőkkel tesznek eleget kötelezettségüknek.

Vannak megyék, amelyek 3-7 fő közalkalmazottat foglalkoztatnak a Megyei Pedagógiai Intézet munkatársaként (pl. Borsod- Abaúj-Zemplén, Csongrád, Bács- Kiskun megye). Szabolcs- Szatmár- Bereg megyében a megyei önkormányzati hivatalban foglalkoztatott munkatárs tesz eleget e feladatnak.

A megyei közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató kötelezettség megvalósulási szintjét nagymértékben meghatározza a megyei közgyűlés és illetékes szakbizottságának fontossági stratégiája és struktúrája, másrészt e feladatra fordítható összeg, harmadrészt az e feladatra alkalmazott munkatárs száma, szakmai minősége, elkötelezettsége és a technikai bázis színvonala. A három fő determinánsból hiányzó elemet a másik kettő ideiglenesen pótolni tudja, azonban a tartósan jó színvonalú megvalósításhoz mindhárom szükséges.

Az önkormányzati törvényben előírt megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás az elmúlt évek során kialakult gyakorlata alapján az alábbi általános összegzés alakítható ki.

Mindenekelőtt fontos megvizsgálnunk azt, hogy kik a szereplői a megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás igényelőinek:

a) az igazgatási szférából

- a helyi önkormányzatok polgármesterei, jegyzői, képviselő-testületei, azok szakbizottságai,
- a kisebbségi önkormányzatok vezetői,
- a megyei önkormányzat elnöke, alelnöke, közművelődéssel foglalkozó szakbizottsága és a megyei önkormányzat hivatala,
- az önkormányzati szövetségek testületei, közművelődéssel foglalkozó szakbizottságai,
- a Művelődési és Köznevelési minisztérium vezetői, illetékes főosztálya,
- más minisztériumok;

b) az intézmény szférából

- az önkormányzatok által fenntartott közművelődési, alsó- és középfokú köznevelési intézmények,
- felsőoktatási intézmények,
- az időskorúak és az ifjúság életvitelének, szabadidejének szervezésével foglalkozó intézmények,

- egészségügyi, szociális, mentálhigiénés felvilágosítással foglalkozó intézmények,
- megyei pedagógiai intézmények,
- megyei és helyi közgyűjtemények: könyvtárak, múzeumok, levéltárak,
- ismeretterjesztéssel foglalkozó intézmények, szervezetek,
- a Magyar Művelődési Intézet,
- a tömegkommunikáció országos, megyei és helyi intézményei;

c) civil szférából

- az országos, a megyei, a helyi művelődésre, annak segítésére szerveződött egyesületek, alapítványok,
- a hagyományőrzéssel, az amatőr művészeti tevékenységgel foglalkozó közösségek,
- nemzetközi, országos, regionális, megyei, kistérségi közművelődési, amatőr-művészeti mozgalmak, rendezvények szervezői, szakreferensei,
- idegenforgalommal, kulturális turizmussal, oktatással, képzéssel, műalkotások kereskedelmével foglalkozó civil vállalkozások,
- alkotó művészek, népművészek, műkedvelő művészek és közösségeik,
- egyesületet, alapítványt létesíteni kívánó állampolgárok.

A tanácsadások és szolgáltatások témakörei:

a) az igazgatási szférából

- a közművelődési ágazat igazgatását elősegítő kérdéskörökhöz:

- a megyei közművelődési statisztikai adatok gyűjtése, összesítése, adatainak elemzése,
- megyei kulturális, információs adattár készítése, naprakész karbantartása, fejlesztése,
- megyei közművelődési információs rendszer kialakítása, fejlesztése,
- a megyei közgyűlés és szakbizottságai részére a közművelődés egyes kérdésköreiről tájékoztató anyagok, elemzések készítése;

- a döntések előkészítéséhez:

- a közművelődési intézmények működésére vonatkozó kulturális, fejlesztési, munkajogi, szervezetszociológiai, gazdasági és gazdálkodási érvek, összehasonlító statisztikák, elemzések készítése,
- igazgatói pályázatok véleményezése,
- közművelődési intézmények beszámolóihoz szakértői anyag készítése,
- megyei, települési közművelődési pályázatok témaköreinek kimunkálása, a beküldött pályázatok szakmai véleményezése, döntésre előkészítése, a pályázati programok megvalósításának segítése, vizsgálata,
- megyei, települési közművelődési, kulturális koncepció kidolgozásában való részvétel,
- közreműködés falu- közösségfejlesztő program kidolgozásában,
- regionális, kistérségi önkormányzati kulturális összefogásokhoz területfejlesztési tenderek

kimunkálása, az együttműködési munkamegosztáshoz közigazgatási, jogi, szervezeti rendszerek, érvek, módszerek kínálata,

- a kisebbségi önkormányzatok kulturális céljainak eléréséhez programjavaslatok, módszerek kínálata;

b) az intézményi szférából

- a települési közművelődési és más intézmények működéséhez szakmai, közigazgatási, jogi, szervezeti, módszertani információk, szakmai tanácsok kínálata

- a Szervezeti és Működési Szabályzat, a Kollektív Szerződés készítéséhez,
- a közművelődési intézmény működésének elemzéséhez,
- a kistérségek intézményeinek közművelődési együttműködési tevékenységéhez,
- a falugondnokok közművelődési terveinek kidolgozásában és megvalósításában,
- a falusi és kulturális turizmus fejlesztésének közművelődési lehetőségeihez,
- a közművelődés újszerű és bevált tevékenységeinek helyi adaptálásához,
- a közművelődési intézmények építésének, átalakításának, berendezéseinek tervezéséhez,
- a helyi közművelődési reklám- és propagandarendszerének kimunkálásához,
- a közművelődési intézmények humán szolgáltatásainak bővítési lehetőségeihez,

- a speciális helyzetű népesség közművelődési lehetőségeihez,
- az amatőr művészeti csoportok fejlesztésének, menedzselésének kérdéseire,
- a megyei hagyományok, értékek őrzésének közismertté tételéhez,
- a pályakezdő közművelődési szakemberek szakmai gyakorlati problémáinak megoldásához;

c) civil szervezetek körében

- szakirodalom, szakértők, szaktanácsadók kínálata és biztosítása

- a közművelődési, kulturális jellegű egyesület, alapítvány tevékenységének biztosításához,
- nemzetközi, országos, megyei és helyi pályázatokon való részvétel tartalmi, formai követelményeinek értelmezéséhez,
- a civil közművelődési szervezetek évi rendszerességgel statisztikai, adatszolgáltatási, adóbevallási kötelezettségük teljesítéséhez,
- a civil közművelődési szervezetek vezetőképzéséhez.

A megyei közművelődési szakmai tanácsadás formái általában az alábbiak:

- helyszíni konzultáció, szakértői felmérés, véleményezés, elemzés, fejlesztő tevékenység,
- helyszíni szakmai minősítés,
- megyei, kistérségi tanácskozás, értekezlet, konferencia, fórum az aktuális tennivalókról, problémákról,
- bemutatók, tapasztalatcserék, tréningek, tanfolyamok, szakmai napok, táborok,
- szakmai műhelyek, bázishelyek működtetése,
- szakirodalom ajánlás,
- kiadvány készítése és ajánlása a megyei hatékony és bevált közművelődési kezdeményezésekről és tevékenységekről,
- megyei és helyi tömegkommunikációs hírek kínálata, aktuális közművelődési kérdésekről, lehetőségekről, civil kezdeményezésekről,

A fentiek alapján a megyei közművelődési szakmai tanácsadás javasolt alapfeladatait, kötelezettségeit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- önkormányzatok, intézmények, művelődő közösségek, civil közművelődési szervezetek szakszerű, rendszeres informálása,
- az ágazati, a megyei, a helyi közművelődés irányításához, a döntések előkészítéséhez megyei tények, tendenciák, fejlesztési alternatívák, szakmai érvek biztosítása,
- a hagyományörző, az amatőr művészeti közösségek, civil közművelődési szervezetek számára szakmai és fejlesztő lehetőségek kínálata,

- megyei, kistérségi közművelődési programok, falu-, közösségfejlesztő alternatívák kimunkálása,
- a helyi kulturális értékek feltárása, védelme, közismertté tételének segítése,
- a kisebbségek, a hátrányos helyzetű kistelepülések közművelődési közösségének segítése,
- a megyei és annak településeit segítő pályázati programok, alternatívák ajánlása,
- a közművelődési és közoktatási intézmények együttműködésének segítése elsősorban a kistelepüléseken,
- kistérségi együttműködés, társulás létrejöttének segítése.

Ezek után érdemes megvizsgálni azt, hogy a megyei közművelődési szolgáltatás milyen általános formái alakultak ki az országban. Ezek többek között:

- megyei közművelődési dokumentációs bázis működtetése,
- közművelődési statisztikai adatok gyűjtése, elemzése, továbbítása,
- megyei közművelődési hírlevél rendszeres kiadása,
- műsorszolgálat, kamaraműsorok, körműsorok biztosítása,
- közművelődési, szakmai képzés, továbbképzés rendszerének működtetése,
- szellemi műhelyek működtetése,
- szakmai táborok biztosítása,
- nemzetközi, hazai tapasztalatcserek szervezése,

- részvétel a nemzetközi, országos, regionális és megyei kulturális nagyrendezvények, fesztiválok, bemutatók, találkozók előkészítésében, szervezésében, lebonyolításában,
- konferenciák, tanácskozások, kiállítások szervezése,
- hangzó-, videóanyag rögzítése, másolása,
- helyi rendezvényekhez reklám- és propagandaanyag készítése,
- kölcsönzés: mikrobusz, szemléltető, audiovizuális eszközök, kiállítási anyagok, hangosító és színpadberendezések, stb.,
- kiadványok megjelentetése, forgalmazása,
- nyomdai szolgáltatás,
- civil szervezetek részére pályázati, szervezetfejlesztő metodikák kínálata,
- civil szervezetek részére könyvelési, infrastrukturális szolgáltatás biztosítása,
- évi rendszerességgel nyilvános szolgáltatási jegyzék készítése,

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A fentiek alapján a megyei közművelődési szolgáltatás javasolt alapfeladatait, kötelezettségeit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- művelődéspolitikai döntésekhez alapozó, előkészítő elemzések, összegzések készítése,
- rendszeres közművelődési információs tevékenység,
- megyei közművelődési adat-, médiatár kialakítása, működtetése, fejlesztése,
- szakmai információs rendszer (számítógépes) működtetése,

- szakmai alkotótáborok szervezése,
- rendszeres szakmai képzés, továbbképzés, a fő- és részfoglalkozású munkatársak, az amatőr művészeti csoportok és civil közművelődési szervezetek részére,
- részvétel a kulturális, közművelődési nagyrendezvények előkészítésében, szervezésében és lebonyolításában,
- megyei közművelődési kiadványok készítése, forgalmazása,
- megyei és amatőr művészeti bázishely működtetése, bemutatórendszer biztosítása,
- technikai feltételek kölcsönzése,
- művelődési szolgáltatások közvetítése,
- kistépülések kulturális ellátásához műsorok, kiállítások biztosítása.

Mindezek alapján – a színvonalasabb végrehajtás érdekében – általában az alábbi fejlesztési feladatok állnak előttünk:

- közművelődési társulások szervezése,
- intenzívebb együttműködés kialakítása az önkormányzatok közművelődéséért felelős vezetőivel, munkatársaival,
- a technikai rendszerek szinten tartása, bővítése,
- a számítógépes információs rendszer fejlesztése,
- külső szakértői kör biztosítása,
- szorosabb együttműködés a társadalmi elvárásoknak megfelelően Magyar Művelődési Intézettel,
- stabilabb személyi, pénzügyi, intézményi és technikai feltételek biztosítása.

A megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás az elmúlt években és manapság gondokkal küszködött és küszködik. 1990 után a megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás nem volt kötelező feladata az önkormányzatoknak. Továbbá a megyei művelődési központok, az ellátó bázisok tevékenysége a megyei igazgatás funkciójának változásaiból adódóan, az önkormányzatiság kiépülésének időszakában nehezen tudott érvényesülni. Az elmúlt két- három évben a települési intézmények és civil közösségek részéről nőtt a személyes segítő munka és a kiajánlott programok iránti igény. Azonban e funkcióra adott költségvetés általában nem teszi lehetővé, hogy az alapszolgáltatások többsége térítésmentes legyen, a kistépülések pedig nincsenek abban a helyzetben, hogy a szolgáltatásokért fizetni tudjanak. Eközben a megyében stagnál a megyei művelődési központok és szolgáltató bázisok szakmai- személyi létszáma, néhány megyében drasztikusan csökkent. Az elmúlt időszakban nőtt az egyszemélyes közművelődési intézmények száma, ami a közművelődési szolgáltatás biztosításában nagyobb feladatot ró a megyei közművelődési bázisokra, amihez a szinten tartott és az inflációt figyelmen kívül hagyó létszám és költségvetési keret nem biztosít a szükségleteknek megfelelő lehetőségeket. Miközben a lakosság kommunikációs, kulturális eszközeinek technikai színvonala ugrásszerűen megnőtt, a megyei közművelődési intézmények elektronikai, kommunikációs, audiovizuális, számítógépparkja általában elavult, elmaradt ezen technikai apparátusok színvonalának társadalmi szintjétől. A megváltozott személyi jövedelemadózás és egyéb terhek jelentős mértékben megnövelik a szakértői munkát igénylők költségeit, amelyekhez nem nőtt arányosan az állami és fenntartói támogatás.

A magyar közművelődésben kialakult megyei szakmai tanácsadó és szolgáltató gyakorlat eddigi tapasztalatai azonban biztos bázist jelentenek ahhoz a széleskörű törekvéshez, amelynek célja ezen megyei önkormányzati kötelezettséget a települések szolgálatába a minimális szinten egységessé tenni úgy, hogy a megyék önkormányzati autonómiája, közművelődésének történelmi, társadalmi, kulturális sajátossága ne szenvedjen sérelmet.

Azt gondolom, hogy e szándék az ágazati minisztérium, vagy minisztériumok, az önkormányzati szövetségek, a megyei önkormányzatok közművelődést irányító vezetőinek egyetértése és

javaslatai alapján válhat jogszabályban megfogalmazott kötelezettséget alapozó normává.

A fentiek alapján kísérletet teszünk arra, hogy rendszerbe foglalva, figyelembe véve az általánosságokat és egyediségeket, hogyan lehet megfogalmazni a megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás alapvető feladatait.

Az eddigi tapasztalatok és a gyakorlat alapján a megyei közművelődési szaktanácsadás alapvető feladatait az alábbiakban összegezhetjük:

- a) **szaktanácsadás**, melynek feladata a közművelődési módszerek, innovációs és fejlesztő tevékenységek megismertetése, fejlesztése,
- b) **közművelődési tájékoztatás**, melynek feladata szakmai információk és dokumentumok gyűjtése, őrzése, feldolgozása, használatba adása, továbbá a regionális statisztikai adatok feldolgozása, műkedvelő együttesek, civil közművelődési szervezetek és ezek alkotásainak, tevékenységeinek nyilvántartása, tájékoztatás nyújtása,
- c) a közművelődési szakalkalmazottak, a művészeti csoportok, a közművelődési civil szerveződések vezetőinek és tagjainak szervezett ön- és továbbképzésének szervezése, segítése,
- d) **a műkedvelő művészeti mozgalom**, a társas együttlét formáinak regionális figyelemmel kísérése, segítése,
- e) **az iskolán kívüli tehetséggondozás**, részvétel a területi, regionális, országos és nemzetközi kulturális- közművelődési rendezvények előkészítésében és lebonyolításában.

Részletesebben kifejtve:

a) szaktanácsadás

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a szaktanácsadással kapcsolatos feladatainak ellátása keretében a közművelődési intézmény által készített beszámoló, az intézményről készült szakértői értékelés során készített jegyzőkönyv, a közművelődési munka eredményeképpen keletkezett iratok elemzése és értékelése alapján ad javaslatot a közművelődési innovációs és

fejlesztő tevékenységek és módszerek megismertetéséhez, alkalmazásához;

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a szaktanácsadással kapcsolatos feladatainak ellátása keretében a civil közművelődési szervezetek) különös tekintettel a megyei szintűekre) által készített munkatervek, beszámolók, a közművelődési munka eredményeképpen keletkezett iratok, elemzések és értékelések alapján ad javaslatot közművelődési módszerek alkalmazásához, jogi, gazdasági ügyintézés viteléhez;
- a szaktanácsadás ellátásának eszközei és módszerei különösen:
 - közművelődési programok, közművelődési fejlesztői tevékenység értékelése, elemzése, segítése,
 - közművelődési módszerek, eszközök, eljárások megismertetése, terjesztése,
 - közreműködés komplex közösség- és falufejlesztő programok elméleti előkészítésében és gyakorlati végrehajtásában,
 - a közművelődési és közoktatási intézmények együttműködésének, az általános művelődési központok tevékenységének segítése,
 - a civil közművelődési szervezetek különböző területeinek elősegítése,
 - a települések közötti szakmai szövetkezések, társulások segítése, figyelemmel kísérése,
 - egyéni szakmai tanácsadás.

b) közművelődési tájékoztatás

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a közművelődés i tájékoztatással kapcsolatos feladatainak ellátása keretében gyűjti, elemzi és közvetíti a közművelődési intézmények és a civil közművelődési szervezetek vezetésével kapcsolatosan az országos és helyi új kezdeményezéseket,

- a közművelődési tájékoztatással kapcsolatos feladatok ellátásának eszközei és módszerei:
- a közművelődési szakkönyvtár működtetése, ezen belül a médiatár, közművelődési adatbank fejlesztése, bibliográfiai szolgáltatások, továbbá a civil közművelődési szervezetek működését segítő szakmai, jogi és gazdasági információk biztosítása,
- audiovizuális és közművelődés-technikai szolgáltatások (video, dia, írásvetítő kölcsönzése, sokszorosítás, számítógépes szoftverkészítés stb.) nyújtása,
- közreműködési tankönyvek, segédkönyvek és kiadványok, audiovizuális dokumentumok forgalmazása, kölcsönzése.

c) ön- és továbbképzések segítése

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a közművelődési szakemberek, a civil közművelődési szervezetek, a művészeti csoportok és körök önképzésének szervezett segítségével kapcsolatos feladatainak ellátása biztosítja annak lehetőségét és feltételeit, hogy a közművelődésben dolgozók gyarapíthassák általános, szakmai közművelődési műveltségüket.

Ennek érdekében biztosítja:

- a közművelődési vezetői munkát segítő, közigazgatási, jogi, pénzügyi, szakmai stb. tanácsadást,
- a közművelődési szakmai és tájékoztató kiadványok készítése, forgalmazása.
- a közművelődésben dolgozók önképzésének szervezett segítségével kapcsolatos feladatok ellátásának eszközei és módszerei elsősorban:
- tanácskozások, közművelődési napok, szakmai fórumok, ankétok szervezése,
- iskolai végzettséget, szakképesítést nem gyűjtő továbbképzések szervezése,

- jogszabályban meghatározott feltételek alapján képzés nélküli közművelődési dolgozók középfokú szakképzettséget biztosító képzés szervezése,
- tapasztalatcserék szervezése, szakmai pályázatok kiírása, megbízáskutatásra, kísérletek indítására,
- továbbképzési programok összeállítása, továbbképzések szervezése,
- szakmai könyvek, tanulmányok feldolgozása, ismertetése.

d) műkedvelő művészeti mozgalom

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a műkedvelő művészeti mozgalom, a társas együttlét formáinak regionális figyelemmel kísérésének és segítésének eszközei és módszerei különösen:
- megyei szakbizottságok, egyesületek útján segíti a közművelődési mozgalmakban (művészeti, népfőiskolai, játszóház, hagyományörző stb.) résztvevő közösségeket és egyéneket,
- nyilvántartja és ajánlja az illetékességi területeken működő művészeti csoportok műsorait, alkotásait,
- szervezi a művészeti csoportok, népfőiskolai, játszóház, hagyományörző műkedvelő közösségek, közművelődési egyesületek vezetőinek, oktatóinak, tagjainak tanfolyamszerű alap- és továbbképzését,
- részt vesz a művészeti csoportok területi bemutatóinak szervezésében és lebonyolításában,
- különös figyelemmel segíti a nemzetiségi és kisebbségi művészeti csoportok munkáját, nemzetiségi és kisebbségi művészeti találkozót szervez,
- a megyei közművelődési szolgáltató intézet a művészeti, népfőiskolai, játszóházi és egyéb közművelődési mozgalmak fejlesztése, vezetőik és tagjaik képzése és továbbképzése, az

országos kapcsolattartás érdekében a megye területén alkotóműhelyeket (bázishelyeket) hozhat létre.

e) iskolán kívüli tehetséggondozás

- a megyei közművelődési szolgáltató intézet részt vesz az iskolán kívüli tehetséggondozás folyamatában, ennek érdekében segíti illetékességi területen a regionális, országos és nemzetközi kulturális- közművelődési tehetséggondozó rendezvények előkészítését és lebonyolítását,
- a fentiek érdekében kapcsolatot tart a tehetséggondozó és – mentő művészeti oktatási- nevelési intézményekkel,
- felkérés szerint közreműködik országos tehetséggondozó versenyek szervezésében és lebonyolításában,
- segíti a tehetséggondozó szakköröket, tehetséggondozó táborokat szervez.

A helyi önkormányzatokról szóló törvény az önkormányzati önállóság elvét deklarálja, de az Alkotmány a szabad társulás elvét is rögzítette. Ha figyelembe vesszük az ország településszerkezetét, annak sajátosságait, a kis települések számát, mely egyes térségekben meghatározó (pl. Borsod- Abaúj- Zemplén megye), akkor nem véletlen, hogy az önkormányzati törvény külön fejezett tartalmaz a helyi önkormányzatok társulásáról (41-44. §). Az Ötv. 41. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a települési önkormányzatok képviselőtestületei feladataik hatékonyabb, célszerűbb megoldására szabadon társulhatnak. A törvény meghatározza az alapvető társulási formákat (körjegyzőség, hatósági igazgatási társulás, közös képviselőtestület, intézményirányító társulás), kiemeli azonban, hogy a társulásnak más formái is lehetnek.

Az önkormányzati rendszerre való áttérés után a helyi közügyek önálló, helyi intézését tűzték ki célul a kis községek is. Szerepet játszott ebben az a tény, hogy a megszüntetett tanácsrendszerben a községi közigazgatás általános formája a községi közös tanács volt. A községek kb. 55-60 %-ának nem volt saját, önálló szervezete, költségvetése, mely nagy hátrányba hozta ezeket a településeket. Ebben az időszakban városok, a kiemelt települések, a székhely községek fejlesztése került

előtérbe. Ennek hatásai ma is élnek, a települések között kialakult ellentétek nem mindig segítik elő az összefogást.

Az Önkormányzati törvény kiemeli, hogy cél a nagyobb, átfogó községtársulások kialakulása azzal a megjegyzéssel, hogy ez hosszabb folyamat. Először valóságos önkormányzatokká kell válniuk ahhoz, hogy saját felismerésük és érdekük alapján keressék az egyes közszolgáltatások célszerűbb, gazdaságosabb, színvonalasabb biztosításának társulások fejlesztését.

A tanácsrendszerben néhány, speciális szakmai ismereteket igénylő hatósági ügytípusba (építési, adó, kereskedelmi ügyek) voltak átfogó igazgatási társulások, azonban az önkormányzatok ezek nagyobb részét megszüntették. A városok is kevésbé vállalnak ilyen szerepet.

Jellemző társulási forma az általános iskolák közös fenntartása. Ezt azonban nagy többségükben a kényszer hozta magával, miután a közös tanácsok megszüntetését követően a községi általános iskolák egy része közös tulajdonba kerültek. A legutóbbi közoktatási törvény pénzügyi szabályozási és támogatási elvekkel ösztönzi az iskolafenntartó társulások számát.

Az elkészült, de a Kormány elé nem került „A kulturális alapellátásokról és a kulturális tárgyi örökség védelméről” szóló törvénytervezet is kiemeli a társulások fontosságát. Pl: 15§- „Amennyiben a közművelődési feladatok helyi, önálló ellátásához a 12.§- önkormányzati társulásban, vagy közművelődési megállapodással szabályozott, egyéb fenntartásban üzemelő létesítménnyel is biztosíthatja a közművelődési tevékenységének megvalósítását.”

Az előzőekben részletesen elemzett megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás hatékonyabb megvalósulása érdekében célszerű olyan közművelődési kistérségi együttműködést kialakítani elsősorban a „kistélepülési” megyékben, hogy a megyei közművelődési szakmai tanácsadást és szolgáltatást végző megyei közművelődési intézményszolgáltató és koordináló szerepe mellett új feladatmegosztás alakuljon ki. Meggyőződésünk, hogy a megyei közművelődési szolgáltató feladatokat a városok segíthetik, hiszen ott van részletesebb rálátás a városkörnyéki, helyi viszonyokra.

A települések közötti közművelődési együttműködésnek hagyományai vannak Borsod- Abaúj- Zemplén megyében, ahol jelenleg több mint

háromszázötven önkormányzat működik. 1984 óta a járási hivatalok megszűnésével, a városkörnyéki igazgatási rendszer kiépítésével, a kétszintű irányítás bevezetésével és a települések önállóvá válásával felmerült a szakmai igény, hogy egy- egy város köré azok szolgáltatásait igénybe vevő, közös tervezést és továbbképzést ellátó közművelődési együttműködési lehetőségek alakuljanak ki. Ebben az együttműködési rendszer kialakításában úttörő szerepet játszott megyénkben a kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár, az encsi Városi Művelődési Központ, a Mezőkövesd és Környéke Kultúrájáért Egyesület.

Az együttműködés kialakítására a fent nevezett intézményeket, illetve településeket az alábbi tények motiválták, motiválják:

- a városok egy része felismerte azt, hogy egy települést nem csak az teszi várossá, hogy pl. milyen a közmű ellátottsága, mennyi a lakosok száma, hanem az is, hogy milyen a vonzása főleg a munkavállalás, a kereskedelem, az egészségügy és a művelődés területén. Azaz, egy város státuszához hozzátartozik, hogy van-e és milyen a vonzaskörzete. Továbbá az is- az előbbieik alapján-, hogy az önállóság, a demokratizmus és mellérendeltség figyelembe vételével milyen szolgáltatásokat, innovációt és segítségnyújtást tud biztosítani a környezetében lévő településeknek;
- a kistelepülések önállóvá válásuk után- a személyi és tárgyi feltételek viszonylagos hiányában- önállóan nem tudták, vagy nem tudják sem anyagilag, sem szakmailag megoldani azokat a feladatokat, amelyeket a kistelepüléseknek a közművelődés területén meg kellett, meg kell oldaniuk. Ez a tény készítette és készíteti több kistérségben a kistelepüléseket arra, hogy a városi intézményekkel összefogva, esetleg közös pénzalapot teremtve (pl. X Ft/ lakos / év) segítsenek önmagukon és a közművelődés terén, igénybe véve a városi intézmények jobb személyi és tárgyi feltételeit, szolgáltatásaik lehetőségeit. Az önkormányzatok kialakulásával a kistelepüléseken általában kevés a közművelődésre fordítható összeg, továbbá a személyi feltételrendszer sem fejlődött. Azonban a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 41. §-a lehetőséget biztosít a közművelődési társulás, szövetség, együttműködés létrehozására. E tény mind a városi, mind a kistelepülési önkormányzatok számára hasznos.

Felfogásunk szerint e témakörben az együttműködési területek az alábbiak:

- a művelődési házak vezetőinek és alkalmazottainak, a kiscsoportvezetők, amatőr művészeti csoportok vezetőinek továbbképzése, tapasztalatcseréken való részvétele,
- szaktanácsadói tevékenység,
- kulturális, közművelődési egyesületek bekapcsolása a megyei szintű egyesületek munkájába, részükre infrastruktúra biztosítása,
- szolgáltatások (művészeti csoportok bemutatása, kiállítások biztosítása, színházi és egyéb rendezvényekre utaztatási lehetőségek, városkörnyéki napok, falunapok rendezése, klub-, szakkörvezetők, tanfolyamvezetők közvetítése, rendezvény-, programterv, ajánlás stb.) biztosítása.

E társulásokkal lehetséges kialakítani a fent említett munkamegosztás alapján a közművelődési **decentrumokat**, melyek a megyei közművelődési szaktanácsadás és szolgáltatás körében az alábbi feladatokat igénylik:

- alapképzés, továbbképzés, tapasztalatcsere a szakalkalmazottak, közösségek, civil szervezetek számára,
- horizontális és vertikális információáramlás biztosítása,
- kistérségi szolgáltatás (műsorajánlás és- közvetítés, sokszorosítás, kistérségi rendezvények szervezésében, koordinálásában való részvétel, technikai eszközök kölcsönzése, közreműködés falu-, közösségfejlesztő programok kidolgozásában stb.),
- statisztikai adatfeldolgozás,
- települési önkormányzati, intézményi, egyesületi tanácsadás.

Reméljük, hogy az elkészült kulturális alapellátásról szóló törvénytervezetet mihamarabb elfogadja az Országgyűlés. Biztosak vagyunk abban, hogy a törvény hatályba lépésével, az abból adódó miniszteri rendeletek megalkotásával mind szakmailag, mind pénzügyileg, de szervezetileg is új lehetőségek adódnak a megyei közművelődési tanácsadás és szolgáltatás, a kistérségi közművelődési együttműködés területén.

Gondolatok a közművelődési rendelet megalkotásához

SZÍN – 2000.

A Magyar Köztársaság Országgyűlése 1997. december 9-én fogadta el “A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényt (továbbiakban: törvény).

Hatálya kiterjed:

- a) a kulturális örökség fogalmkörébe tartozó tevékenységre, személyre és szervezetre,
- b) a könyvtári dokumentumokra, könyvtárhasználókra, nyilvános könyvtárakra, azok fenntartóira és alkalmazottaira, a közművelődési tevékenységben résztvevőkre, közösségi színterek, közművelődési intézmények fenntartóira, működtetőire, alkalmazottaira.

A törvény célja:

- a) rendelkezni a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott, megőrzött kulturális javak feltárásáról, védelméről és közkinccsá tételéről,
- b) a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzése érdekében szabályozni az e javakkal kapcsolatos feladatokat, és az intézmények tevékenységét,
- c) mindenki számára biztosítani a könyvtárhasználat jogát, szabályozni a nyilvános könyvtári ellátás működését és fejlesztését,
- d) szabályozni a közművelődési tevékenységek feltételrendszerét,
- e) meghatározni az állam, az önkormányzatok és egyéb fenntartók feladatait, a szakmai finanszírozási alapelveket.

A törvény IV. része foglalkozik a közművelődés szabályozásával, a 76.§ (1) bekezdése rögzíti, hogy a települési önkormányzat kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása. A (2) bekezdés pedig felsorolja általános értelemben a települési önkormányzatok alapvető közművelődési feladatait.

A 77. § előírja, hogy a települési önkormányzat a helyi társadalom művelődési értékeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével a törvény és a helyi lehetőségek, sajátosságok alapján rendeletben

határozza meg, hogy a 76. §-ban felsoroltakból mit, milyen konkrét formában, módon és mértékben lát el.

A 78. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat a közművelődési tevékenység folyamatos megvalósíthatósága érdekében közösségi színteret, illetve közművelődési intézményt biztosít. A fenti szakasz (2) bekezdése szerint azonban közművelődési intézményt csak a megyei jogú városokban, fővárosi kerületekben és városokban kötelező működtetni.

Javaslom, hogy a törvény 77. §-a alapján a képviselő-testület rendeletben szabályozza:

1. A közművelődési rendelet kiemelt céljait.
2. A település közművelődési feladatait.
3. A közművelődési feladatellátás szervezeti keretét, az önkormányzati feladatok támogatási mértékét és formáit, a helyi közművelődési szakemberigényt.
4. Az együttműködő partnerek körét.

Azonban mindenképpen célszerű helyzetelemzést készíteni, melynek következtében és annak tanulságaként lehet reális és hosszú távú rendeletet alkotni.

A helyzetelemzés tartalmazza a település természeti, társadalmi és gazdasági környezetének feltárását, helyzetét, jövőbeni fejlesztését.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Alapos vizsgálatot igényelnek a település kulturális adottságai, művelődési hagyományai, szokásai, a jelenlegi közművelődési tevékenység gyakorlata, a közművelődés intézményi, szervezeti bázisai.

1. Általánosságban a rendelet kiemelt céljait az alábbiakban fogalmazhatjuk meg:

- a) a település, község közművelődési és kulturális hagyományainak ápolása,
- b) a lakosság élethelyzetének és munkaképességének növelése,
- c) az egyetemes, a nemzeti és kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, gazdagítása,
- d) a speciális helyzetű népességcsoport művelődési közösségeinek gondozása,

- e) a civil közösségek működésének, együttműködésének ösztönzése,
- f) a helyi kulturális nyilvánosság, tájékoztatás fejlesztése,
- g) a közösségi művelődéshez méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosítása.

2. A fenti kiemelt célok alapján lehet és célszerű meghatározni a település közművelődési feladatait. Figyelembe kell venni azonban a település eddigi tapasztalatait, gyakorlatát és lehetőségeit.

Általánosságban az alábbi feladatokat javasoljuk meghatározni.

- a) a település kulturális értékeinek ismertté tétele, a helyi tudás, a helyi információfejlesztés,
- b) az iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életésélyt javító tanulási felnőttoktatási lehetőségek biztosítása,
- c) a lakosság műveltségének, köztudatának, esztétikai szemléletének fejlesztése, a rekreáció biztosítása,
- d) a lakosság kreativitásának, amatőr művészeti alkotókedvének, tehetségeinek gondozása,
- e) a közművelődés feltételeinek biztosítása.

Javaslom, hogy a feladat mellett legyen meghatározva a legfontosabb tevékenységi forma is.

A következőkben a fenti feladatokat kívánom segítségnyújtás céljából kifejtetni.

Feladat	Feladat részletezve	Tevékenységi formák
1. A kulturális értékek ismertté tétele.	A közösség hagyományainak, természeti értékeinek, művészeti értékeinek, speciális és kiemelkedő közösségeinek, új kezdeményezéseinek bemutatása, értékelése, közbecsülésének növelése, a lokálpatriotizmus erősítése.	Helyi ünnepek megtartása. Ki Mit Tud? - szerű fesztiválok, vetélkedők szervezése. A községi kulturális, közéleti információk biztosítása, helytörténeti találkozók, vetélkedők, kiállítások szervezése, helytörténeti dokumentumok gyűjtése, ismertté tétele.

2. Az iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző tanfolyamok, életminőséget, életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása.	Speciális helyzetű népességcsoport gondjaihoz igazodó ismeretek, önképző, öntevékeny lehetőségek felkutatása, művelődési és művelődő közösségek szervezésének kezdeményezése.	Munkanélküliek számára szakképző- átképző kihelyezett tanfolyamok szervezése. A mindennapi élethez kapcsolódó közhasznú, praktikus tanfolyamok szervezése. Mentális kultúra, önismereti fejlesztő alkalmak, táborok szervezése, természetbarát közösségek életre hívása, népszerűsítése. Az ifjúság kreativitásának elősegítése, ősi mesterségek ismertetése. Közhasznú ismeretterjesztő szakkörök működtetése.
3. A lakosság műveltségének, esztétikai szemléletének fejlesztése, a rekreáció biztosítása.	A magyar, a kisebbségi kultúra értékeinek közvetítése. A művészetek befogadásának segítése. Szabadidős szokások formálása, a már meglévő kulturális hagyományok ápolása. A mindennapi élet értékeinek, normáinak fejlesztése. A szórakozás alkalmainak biztosítása.	Előadások kínálata. Kijállítások szervezése. Népművészeti, hagyományörző alkalmak szervezése. Ünnepek, évfordulók, megemlékezések rendszerének működtetése. Az ifjúság szórakoztatásának biztosítása (diszkó, bál, koncert). Felnőtt korosztály részére bálók, alkalmi szórakozási lehetőségek biztosítása. Filmművészet népszerűsítése. Területi rendezvények fogadása.

4. A lakosság kreativitásának, amatőr művészeti alkotókedvének, tehetségének gondozása.	Az esztétikai tudatosság, igény fejlesztése. Kiemelkedő tehetségek bemutatása. Alkotó- és civil közösségek közismertté tétele, fejlődésének, szakmai támogatásának biztosítása.	Szakkörök működtetése. Amatőr művészeti csoportok befogadása, működtetése. Bemutatók, kiállítások szervezése.
5. A közművelődés feltételeinek biztosítása.	Közművelődési intézmény vagy közösségi tér működéséhez, a polgárok tájékoztatásához, közösségi művelődéséhez esztétikus, célszerű környezet, infrastruktúra, az adott tevékenységet segítő megfelelő számú szakember biztosítása.	

Célszerű feltüntetni és meghatározni azokat a kiemelt társadalmi és helyi ünnepeket, települési kulturális rendezvényeket, melyeket az önkormányzat fontosnak tart támogatni.

3. A törvény 74–75. §-a az önkormányzati rendeletben meghatározott közművelődési feladatok ellátásához városokban közművelődési intézményt, községekben közművelődési feladatok ellátására alkalmassá tett intézmény vagy közösségi színtér működtetését írja elő.

A feladatellátás szervezeti keretei, módjai az alábbiak lehetnek:

- önálló közművelődési intézmény,

- általános művelődési központ, többfunkciós integrált intézmény,
- az önkormányzati feladatot részben az önkormányzat közművelődési intézménye, részben közművelődési megállapodással közhasznú gazdasági szervezet, civil közművelődési szervezet látja el,
- a feladatellátást közművelődési megállapodás keretében közhasznú gazdasági szervezet, vagy civil közművelődési szervezet biztosítja.

Szükséges, hogy a helyi erőfeszítésekhez, ráfordításokhoz társulva a törvényben rögzített állami hozzájárulás mértéke befolyásoló tényező legyen a helyi támogatási rendszerben.

A törvény az önkormányzatok feladatellátásához garantálja a központi közművelődési hozzájárulások, támogatások rendszerszerű, többszörös, érdekeltségnövelő automatizmusának stabil rendjét. Hosszú távra biztosítja az állami részvétel tényét, módját, arányosan növekvő mértékét (törvény 92.§. (1-6) bekezdés).

A közösségi művelődés, a kultúrákövetítés céljait szolgáló intézmény megfelelő infrastrukturális feltételei biztosítják a bennük folyó tevékenység lehetőségeit, erősítik a művelődési igényt, mely megmutatkozik a lakosság életmódjában, életformájában. A közművelődési intézmény közösségi, szellemi értéket képvisel, mely indokolttá teszi a közművelődési jellegéhez méltó intézményi megjelenést és felszereltség biztosítását.

Javasoljuk – értékállóság miatt –, hogy lehetőség szerint az önkormányzat támogatási mértékét az állami normatív hozzájárulás mértékében, illetve arányában határozza meg.

A közművelődési feladatellátás a kultúrákövetítéshez, a közösségi közművelődéshez szükséges technikai-műszaki eszközállományt feltételez. A rendezvények színvonalas lebonyolításához, az információgyűjtéshez és tároláshoz, továbbadásához elengedhetetlen feltétel a megfelelő eszközrendszer.

Az intézményi keretek között megvalósuló közművelődési szolgáltatás tekintetében a törvény 93–95. §-ai hangsúlyozottan rendelkeznek a személyi feltételek kérdéséről. A foglalkoztatottak körének, szakképzettségének és létszámának meghatározásánál szükséges figyelembe venni az intézmények alapító okirataiban megfogalmazott feladatokat, illetve ezeken alapuló önkormányzati rendeletben megjelölt

tevékenységformákat, állandó szolgáltatásokat, és a jóváhagyott éves munkatervben megvalósítandó intézményprogramokat, az intézmény szervezeti és működési rendjéből adódó foglalkoztatási követelményeket, az intézmény rendeltetésszerű működtetésére vonatkozó egyéb jogszabályokat.

Mindezek ismeretében lehet és szükséges megállapítani a foglalkoztatottak létszámát, amelynek annyinak kell lennie, amennyi a fentiek miatt szükségeltetik.

A rendeletalkotás fontos kérdése az abban meghatározott feladatellátás finanszírozási elveinek kimunkálása, annak meghatározása, hogy az önkormányzat mely feladatokat milyen mértékben kívánja támogatni.

Felfogásunk szerint az önkormányzati rendeletben meghatározott feladatok közül egy-egy feladat (kör) megvalósításához lehetséges:

- teljes mértékű támogatás (épület fenntartás, bér, a rendezvények közvetlen kiadásai),
- részben történő támogatás (dologi kiadások, vagyis rendezvények közvetlen kiadásai),
- önköltséggént meghatározni (a kiadások a bevételből fedezhetők).

Mind az önkormányzat költségvetési támogatásának mértékét, mind a költségvetési létszámkereteket az éves munkaterv alapján a költségvetési tárgyalások alkalmával lehet és célszerű kialakítani, melyet a tárgyévben meghatározó önkormányzati költségvetési rendelet szabályoz, figyelembe véve az e rendeletben foglalt szakmai feladatokat.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

4. Az önkormányzat rendeletben meghatározott közművelődési feladatainak megvalósítását elősegíthetik, jelentősen gazdagíthatják az azonos érdekű, tevékenységű kiegészítő partnerek, az anyagi lehetőségeket gyarapító gazdasági szervezetek és alapítványok.

Ezek között is kiemelkedő jelentőségűek a civil szervezetek, a más jellegű közművelődési, kulturális, valamint a közoktatási intézmények, melyek jellegükönél és tevékenységükönél fogva jelentős mértékben hozzájárulnak a település közművelődési feladatainak végrehajtásához, azok fejlesztéséhez.

Remélem, ezen pár gondolattal hozzájárultam az önkormányzatok közművelődési rendeletének elkészítéséhez.

Kazincbarcika Város Képviselő-testületének előterjesztése – 1993.

A művelődés és az élet különböző területén dolgozó szakemberek, de a benne lévő résztvevők túlnyomó többsége úgy véli, hogy a jelenlegi társadalmi rendszerben, a politikai és gazdasági harc közepette, a morális és erkölcsi válság időszakában, az egyéni, személyes, családi, munkahelyi, közösségi egzisztenciák törékennyé válásával, az egyének nagyfokú önbizalom vesztésével új, de nehéz helyzet alakult ki. Kevés szerepet kap az individum, a gondolkodó, alkotó, cselekvő személyiség.

A XX. század második felének társadalmi az állandó változások körülményei között élnek. Ezek a változások természetszerűen új hiányokat termelnek. E hiányosságok következtetésének folyamata, a szüntelenül változó állapot új tudásokat hoz létre, míg a régiak elveszítik jelentőségüket.

A hiányokat a felülről szervezett társadalom, a közösség nem képes kielégíteni, mert mire

- felismerődik a hiány,
- megfogalmazódik a szakmai válasz,
- elkezdődik annak terjesztése, tanítása,
- megteremtődik rá az anyagi feltétel,

addig a hiány már vákuumot teremt, vagy sebeket hagyva lényegét veszti és átadja helyét immár más, mindezek közben keletkezett hiányoknak, amelyek az adott pillanatban sokkal fontosabbak, ez által teret követelve önmaguknak.

A szüntelenül keletkező hiányok nagy részének csak önszervező, spontán cselekvések adhatják meg a válaszokat, ezért csökkenthetik, vagy szüntethetik meg a keletkező társadalmi, közösségi feszültségeket. Természetes, hogy vannak és kellenek mélyen gyökerező és az egész társadalom, közösség újratermelése szempontjából alapvető szervezetek (pl. létszükséglet hiányát megszüntető, a tudás újratermelése stb.). Ezek az egész társadalmat behálózó szervezeten keresztül biztosítják működésüket, s a szükségletek módosulása nem új intézményesüléssel, hanem intézményi szervezetük állandó korszerűsítésével jár.

A mai magyar társadalom feladata az önszervező és az irányított társadalom egységének kiépülése és helyes arányainak megtalálása. Olyan önszerveződésekre kell gondolni, amely a társadalmi élet minden-termelő, szolgáltató és szellemi- szféráját átszövi. E munka kulcs tényezői az önkéntes társaságok, amelyek az önkéntes munkán alapulnak.

E társaságok társadalmi funkciója a szükségletek hirtelen felismerése és azok kielégítésére tett önkéntes erőfeszítések.

A mai magyar társadalom kulturális állapotát két egymással ellentétes irányú mozgás határozza meg. Egyfelől a rohamos leépülés, másfelől az értékörzés-teremtés, az önszerveződés új mozgásformáinak előretörése jellemző.

Az a folyamat, amelyben a kultúra az ideológia egyik fegyvere lett, többé-kevésbé ismert. A 70-es évek közepétől, amikor a kulturális irányítás deklarált értékeit és az azokat szolgálni hívatott intézményhálózatot és foglalkoztatottjait már egyre kevésbé, végül nem is tudta anyagilag támogatni (olyan mértékben semmiképpen sem, amely mértékben munkájába beleszólni kívánt), kezdtek bekerülni a társadalmi nyilvánosságba az addig rejtve maradt, de egymástól elszigetelt, mindvégig élő és fejlődő törekvések. Azonban a korábbi évek túlzó irányítási lendülete, buzgalma, a már túlhaladott intézményi struktúrák meghatározó mértékben tompították az újító kezdeményezéseket, amelyek a változás szándékává teremtődtek meg és ki a laikusok és a „hivatásosak” köréből egyaránt.

A politikai- gazdasági- erkölcsi válság még eltusolhatónak vélt éveiben, az értékbizonytalanság 80-as éveiben, a néhány „tabu” kivéve szinte „minden virág virágozhatott” a mostoha talajon, amelyik életben tudta tartani önmagát. És ez a passzív, bizonytalan várakozási álláspont nem kedvezett a progresszív törekvéseknek, új szakmákat, új intézményrendszereket kiépíteni kívánó hajlandóságoknak. Ennek ellenére a demokratikus folyamatok meg tudták őrizni önmagukat, a 80-as évek második felétől az általános válság által felszínre került értékek gazdagságában mennyiségileg is gazdagodtak.

A rendszerváltás (-változás) okán is nagy remény, lehetőség nyílt, nyílik a társadalmi önmozgások felerősödésére, társadalmi szintű kiépülésére. Erőtéljes inspiráló hatást jelentettek közelmúlt politikai reformjai a rendszerváltás (-változás), melyek tükrében a demokratikus folyamatok

visszamenőleg is igazolódtak, létjogosultságok kaptak itt és most, újabb önszerveződő folyamatok beindulásával pedig bekerültek az ország nyilvánosságába.

Vélhető, hogy ma a gazdaság, a termelés színvonalának fejlődése, minőségének javulása, nemcsak politikai- gazdasági akadályokba ütközik. A fejlődés gátja ma kulturális természetű is. Ebben a kérdésben válik nyilvánvalóvá milyen károkat okozott a társadalomnak az öntevékenység, az önszerveződés, a kultúra, az értelmiség leértékelése. Az elképzeléseket ugyanis visszahúzza egy történelmileg kialakult és sajnos felerősített politika, gazdasági, kulturális és életmódbeli elmaradottság.

Ezért is olyan nehéz megtörni a kialakult és megmerevedett struktúrákat, hiszen még nem önszerveződő társadalmunk annak ellenére, hogy a közösiesség és az önségítés, az önszerveződés szükséglete már felismerődött, megindult az intézményépítés folyamata, azonban ez korántsem vált általánossá. Nagyfokú előrelépést jelentett a társadalmiasodás folyamatában az önkormányzatok létrejötte, de hogy azok valóban azzá tudjanak válni, ahhoz évek gyakorlata szükséges, mely nem nélkülözheti az önszerveződést felgyorsító tények használatát.

A közösségi szemlélet, eképpen a közösségi szervezés-fejlesztés egyszerre új és előzményekkel is rendelkező szemlélet, társadalomalakítási módszer a mai magyar társadalomban, azért új ez a mozgásforma, mert valami nem irányított, nem előre megtervezett, nem a hatalom oldaláról kiinduló, a végeredményt előre nem behatároló tevékenységi formát jelent. Ellenkezőleg, spontán, lakossági öntevékeny és önségítő, előre be nem látható kimenetelű és eredményű mozgásforma ez. E tevékenység szélesebb körben való elterjedése, kiépültsége éppen napjaink kérdése. De hogy ennek minden esélye megvan, az mutatja az iránta jelentkező felfokozott társadalmi igény.

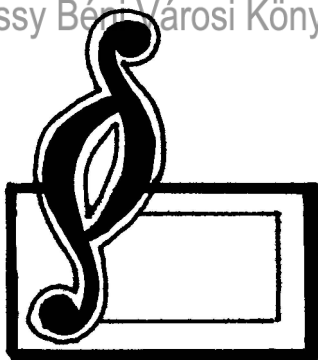
Az önkéntesség és önszerveződés azért sem válik máról holnapra széles körű társadalomjobbító gyakorlattá, mert kulturális akadályai is vannak. Míg a politikai természetű akadályok már elhárultak, a kulturális akadályok megváltoztatása hosszabb időt vesz igénybe. A szakmai-hálózati- intézményi feltételek is hamarabb kiépíthető feltételei a társadalomfejlesztésnek, mint a szemléleti feltételek, mert azok nem elhatározások kérdései, hanem hosszú évek eredményei. Megállapítható, hogy a magyar társadalom fejlődésének kulcskérdése e szellemi alapállás

megváltoztatása. Az önszerveződés szemléletének és gyakorlatának széles körűvé válásához meg kell változnia a gondolkodásnak (gondolkodásunknak), s ez nem a pusztá belátás függvénye, hanem az új életkényszerek következménye (lesz).

A civil társadalom, amelyet nem lehet összetéveszteni a gazdagodó középréteggel, sem a tanult középréteggel, sem az árúvá vált értelmiséggel, sem az újjazdagokkal, tehát a polgári igényekkel és törekvésekkel jelentkező népesség ma csak akkor lesz nyugati értelemben vett polgári társadalom, ha megvívja jogát a politika varázstalanításához, ha kiharcolja a lehetőségét egy hatalomellenes oppozíciónak, s ha egy küzdelemben átvállalja, hogy új bizonyításban és összehasonlításban keresse meg a maga szuverenitását.

E bizonyítás és összehasonlítás lényege egy újfajta lehetőség, felelősség, újfajta szolidaritás, újfajta társadalmi függésrendszer, önérték érvényesítése és kiteljesítése, újfajta társadalmiság igénye lesz.

E nélkül-vélhető- a jelen kor történelmének, a totalitárius-utáni eseménysorozata célkitűzéseinek nincs értelme. Egyértelmű, hogy ehhez gyökeres értékrendváltás kell, bizonyos, hogy teljes felelősséggel vállalt autonómia kell és olyan új polgár, aki totalitárius álcselekvések helyett felfogja, átlátja, érvényesíteni tudja a történelmi racionalitás elvét. Egyszerűbben szólva: Az ember létének, társadalmi közérzetének és értékeinek érvényesítési lehetőségét.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A szakfelügyelői munka államigazgatási összefüggései

CXL. 2001-Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium – Közművelődési Főosztálya

A tanulmány megírására szóló felkérés azt a feladatot határozta meg számomra, hogy a szakfelügyeleti jelentések alapján értékeljem az önkormányzatok *közművelődési igazgatási feladatainak végrehajtását*, bizonyos értékítéletet adjak a szakfelügyeleti jelentések e témakörben foglalt megállapításairól, vagy azok hiányosságairól.

Az általam tanulmányozott szakfelügyeleti jelentések túlnyomó többsége azokról az önkormányzatokról szól, amelyek a 2000. évi, úgynevezett *revitalizációs pályázaton* támogatásban részesültek.

Remélem, megállapításaim, észrevételeim hasznosak lehetnek a további munkához.

A szakfelügyeleti munkát szabályozó miniszteri rendelet 2. §- a taglalja a szakfelügyelet feladatait.

Ez alapján megállapítható, *hogy a közművelődési szakfelügyelet alapvetően államigazgatási feladat, tehát a vizsgálatoknak elsősorban az önkormányzatok kötelező közművelődési feladatellátásáról kell szólniuk.*

Nem lehet és nem szabad összetéveszteni a *szakértői tevékenységgel*, mely elsősorban a helyi önkormányzatok által kezdeményezett feladatok elvégzésére irányul. (pl. Igazgatói pályázat értékelése, intézményi átvilágítás, intézményi összevonás vagy szétválasztás előkészítése, szakmai tevékenység hatékonyságának értékelése, kulturális-közművelődési koncepció készítése, a helyi közművelődési rendalkotás szakmai előkészítése, stb.)

A közművelődési igazgatási kérdések elemzése és értékelése nehéz feladat, sok jogszabályismeret és tapasztalat kell hozzá. Ugyanakkor tisztában kell lennünk azzal, hogy ezen adottságok megléte a szakfelügyeleti munka egyik legfontosabb követelménye.

A szakfelügyeleti jelentések önkormányzati, közigazgatási tapasztalatait, illetve az önkormányzatokra vonatkozó főbb tartalmi területeket az alábbiakban kívánom részletezni.

I. Az önkormányzat kulturális-közművelődési politikája

1. Terület-, településfejlesztési koncepciók

E témakörben a szakfelügyeletnek fontos megvizsgálni, hogy az érintett önkormányzatok rendelkeznek- e *településfejlesztési tervvel*, illetve kulturális *koncepcióval*, mint a helyi művelődéspolitikai két alapidokumentumával.

Általánosságban tapasztalhattuk, hogy jelenleg a települések túlnyomó többsége a Megyei Területfejlesztési Tanácsok, a Kistérségi Területfejlesztési Társulások intenciói alapján fogalmazza meg és rögzíti fejlesztési terveiket. A kistérségi társulások általában egyediek és sajátosak.

Ezek a kistérségi településfejlesztési társulások a Megyei Területfejlesztési Tanácsok segítségével különböző programokba kapcsolódtak be, mint pl.: Gyors Reagálás Program, Amerikai Fejlesztési Intézet, SAPARD, PHARE programok, mely kapcsolatok alapján dolgozták ki a kistérségi fejlesztési stratégiájukat és segítségével, az egyedi vonások megőrzésével, az egyes települések kialakíthaták jövőképüket.

A szakfelügyeleti jelentések keveset szólnak a településfejlesztési törekvésekről, miként szinte elvétve akad olyan jelentés, amelyikben a szakfelügyelő *vállalkozik a helyi művelődéspolitikai értékelésre illetve az ehhez szükséges tanácsok, javaslatok megfogalmazására.*

A helyi életminőség színvonalát illetően a kulturális hagyományoknak és a művelődési feltételeknek meghatározó jelentősége van.

Ezt bizonyítja többek között az Európa Tanács által kiadott „Vidéki Térségek Európai Kartája” c. dokumentum, melyben a fejlesztés egyik célját a következőképpen jelöli meg a testület:

„A vidéki népesség számára vonzó, biztos megélhetést, komfortos életkörülményeket, támogató közösségi és igényes kulturális közeget garantáló lakó-munka és rekreációs hely biztosítása.”

A szakfelügyeleti jelentésekben is szükséges minél erőteljesebben *hangsúlyozni* a kultúra, a közművelődés fontosságát, *indokolni* ezek

életminőséget befolyásoló, lakosság körében megtartó jelentőségét a vizsgált település életében.

Sajnos, a tapasztalatok szerint, a településfejlesztési elképzelések között a közművelődés alig szerepel, mint *stratégiai elem*. A fő hangsúlyokat az infrastruktúra fejlesztésére, a munkahelyteremtésre és a közoktatásügy helyzetére helyezik a vizsgált tervek. Erre a problémára a szakfelügyelet elvértve hívja fel a figyelmet a jelentések összeállításakor.

Ugyanakkor arra sem terjed ki a szakfelügyelők többségének figyelme, hogy a fentiekben vázolt kistérségi vagy településfejlesztési koncepcióknak értelemszerűen magukba kell foglalniuk az adott helyzet elemzését és a koncepcionális közművelődési tervezés elméletileg igényes alapvetéseit is. Ez lehet a kiindulópontja a település *közművelődési koncepciójának*.

2. A kulturális-közművelődési koncepció

A kulturális koncepció **funkcióját** tekintve a helyi *művelődéspolitikai akaratot kinyilvánító* dokumentum. A kulturális koncepció **hivatása**, hogy megvalósítsa a távlatos gondolkodást és a közművelődési feladatellátás konkrét lehetőségeinek az egységét. Az a helyi dokumentum, mely szakmánk helyzetével és feladataival legáttfogóbban foglalkozik az adott lokalitásban. Ennek megfelelően a szakfelügyelet számára alapvető fontosságú a kulturális (közművelődési) koncepcióval való komplex foglalkozás, az ezzel kapcsolatos javaslatok megfogalmazása.

A tapasztalat mégis az, hogy a községek túlnyomó többsége *nem rendelkezik közművelődési koncepcióval*, s erre a szakfelügyelet alig hívja fel a figyelmet.

A települések többségében így olyan dokumentumok találhatók, amelyeket például a 2000. évi revitalizációs pályázatukban foglalmaztak meg. Ezek a dokumentumok szakmailag értékelhetők, alapját képezhetik a koncepció megalkotásának, de nem koncepciók.

Összességben megállapíthatjuk, hogy a szakfelügyelet számára meghatározó jelentőségű a *helyi művelődéspolitikai gondolkodás és tervezés minősítése, annak hiánya esetén pedig a szükséges javaslatok segítő megfogalmazása*.

II. Az önkormányzat közművelődés-igazgatása

1. A képviselőtestület, a szakbizottság, a jegyző és a hivatal

A szakfelügyeleti jelentések nagy többségükben minősítő jelentőséggel foglalkoznak az adott önkormányzat képviselőtestületével. Részletesen elemzik annak összetételét (főleg pártállás és a testületi tagok foglalkozása alapján), s többnyire megállapítják, hogy a testület a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben foglaltak alapján működik.

Arról már kevesebb szó esik a jelentésekben, hogy a képviselőtestület a vizsgált időszakban milyen közművelődést érintő előterjesztéseket, s ahhoz kapcsolódó határozati javaslatokat fogadott el, azoknak mi volt a tartalma, milyen volt a színvonala, mennyiben és milyen hatásfokkal lett végrehajtva.

Itt kell megjegyeznünk, hogy azok az önkormányzatok, melyek a közművelődési hálózat újjáépítési pályázaton támogatást kaptak, természetesen többet foglalkoztak a képviselőtestület e témát érintő előterjesztéseivel és határozataival.

Később említjük meg, de idetartozó, hogy az alaptörvény 78. § (5) bekezdése b. pontja alapján más, hosszabb távú dokumentumok mellett a képviselőtestület fogadja el a közművelődési intézmény éves munkatervét.

Az általam megismert települések mintegy egyharmadában működik **kulturális, oktatási-kulturális bizottság**. Ezek a nagyobb lélekszámú községek. A kis lélekszámú településeken általában jogi-ügyrendi valamint szociális-egészségügyi bizottságokat működtetnek.

A működő kulturális jellegű bizottságok az 1990. évi LXV. tv. 23-27. §-ai alapján végzik tevékenységüket.

Fő feladataik általában:

- előkészítik a képviselőtestület közművelődési tárgyú döntéseit, szervezik és ellenőrzik ezek végrehajtását,

- ellenőrzik a hivatal döntés-előkészítő munkáját és a döntés végrehajtására irányuló tevékenységet,

- kezdeményezhetik a polgármester intézkedését, amennyiben a hivatal közművelődési tárgyú intézkedésében eltér a képviselőtestület álláspontjától, döntésétől.

Általános tapasztalat, hogy a kis és közép nagyságú településeken működő kulturális jellegű szakszervezetek tevékenységében túlteng az operativitás, azaz a közvetlen szervező és lebonyolító munka. A városokban egyfajta kulturális-közművelődési feladatokat kiegészítően finanszírozó, pénzelosztó szerepkör erősödött meg ezeknél a bizottságoknál az utóbbi években. Továbbá ugyanitt a szakszervezetek átruházott hatáskörben döntenek vagy fogadnak el olyan előterjesztéseket, dokumentumokat, melyek a helyi önkormányzatról szóló törvény szerint a képviselőtestület hatáskörébe tartoznak.

Mindezekről a jelentések keveset szólnak.

Míg a képviselőtestület általános fenntartói és részben igazgatási feladatokat lát el, addig a közművelődés területén is, a törvényességi és általában az igazgatási feladatokat a kistérségeken a jegyző végzi.

A kistérségeken, elsősorban intézmény vagy szakember hiánya miatt, általában a polgármester mellett a jegyző a helyi közművelődés egyik mozgatórugója, befolyással bír bizonyos közművelődési folyamatokra.

Főleg a kistérségek vonatkozásában kevés szó esik a jegyző törvényességi és katalizátor szerepéről, illetve az esetleges jogszabályellenes állapot megszüntetésére irányuló javaslattevésről.

Nagyobb városokban a polgármesteri hivatalokban önálló, közművelődési-kulturális szakreferens látja el az önkormányzat kötelező közművelődési, igazgatási feladatait, a kistérségeken ilyen hivatali köztisztviselő nem lévén e tennivalókat, ahogy azt már említettük, a polgármester és a jegyző közösen végzi.

Néhány példa munkájuk tartalmából:

- a helyi közművelődési rendeletek előkészítése,
- az intézményi alapító okiratok megalkotása,
- pályázatok elkészítése,

- a közművelődési intézmények felújításának irányítása, ellenőrzése,
- javaslatok kialakítása a művelődési házak leendő vezetőinek személyére,
- a közösségek hagyományos kulturális jellegű nagyrendezvényeinek (millenniumi falunap, öregek napja, nemzeti-társadalmi ünnepek, gyermeknap, stb.) előkészítése, operatív lebonyolítása, bevonva a polgármesteri hivatalok dolgozóit is.

A jelentések kevésbé foglalkoznak azzal, hogy a polgármesteri hivatalok belső struktúrájának (a munkamegosztásban) csak részben különül el a közművelődési feladatellátás. *A helyi közművelődési célok megvalósulása és a közművelődés-igazgatás eredményessége érdekében elengedhetetlen, hogy a hivatalok szervezeti és működési szabályzataiban, továbbá a munkaköri leírásokban konkrétan jelenjenek meg a közművelődési feladatok.*

Ez azért is fontos, mert a helyi önkormányzatokról szóló módosított 1990. évi LXV. törvény szabályozza e tekintetben is a polgármester és a jegyző feladatait és hatásköreit. E törvény 36. § (2) bekezdése a) pontja szerint a jegyző gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról. A közművelődéssel kapcsolatos feladatellátás pedig kötelező érvénnyel említődik e jogszabályban.

Azt gondolom, a szakfelügyeletnek erre a munkamegosztási hiányosságokra a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

2. Az önkormányzatok szervezeti és működési szabályzata a közművelődési feladatellátás tükrében

A képviselőtestületek 1990-ban fogadták el szervezeti és működési szabályzatukat, melyeket a jogszabályok változásaiból adódóan, többször módosítottak.

A szabályok rendelkeznek a közszolgáltatások körében elvégzendő önkormányzati feladatokról. Sok esetben még ma is olyan megállapítások találhatók, melyek a közművelődést, a kultúrát csupán önként vállalt feladatként kezelik.

E témakörben sok esetben csak az szerepel a szabályzatban, hogy az önkormányzat köteles gondoskodni az óvodai nevelésről, az általános iskolai szolgáltatásról és nevelésről.

Mindezek ellentmondanak az 1997. évi CXL-es törvény 76. § (1) bekezdésének, mely kimondja:

„A települési önkormányzat kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása.”

Erre a szakfelügyeleti jelentések (kevés kivétellel pl. Kisbér, Nyírtét, Hetefejércse stb.) nem hívják fel a figyelmet, illetve nem javasolják a fentiek szerint a szabályzat módosítását. Továbbá-ahol ez indokolt-javasolni kell az önkormányzatnak, hogy a szabályzatában rendelkezzen:

- a testületi ülésekre, ahol érintett, az intézményvezető meghívásáról,
- jegyzőkönyv rögzítés mechanizmusáról,
- a határozatok végrehajtásának ellenőrzéséről, tapasztalatairól.

Végül meg kell jegyezni, hogy a kistelepüléseken helyes, ha a szabályzatban önként vállalt feladatként kerül megjelölésre a művelődési ház működtetése, mivel a törvény 78. § csak városokban írja elő közművelődési intézmény biztosítását.

3. jogszabály követelmények betartása, dokumentumok

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A helyi közművelődési rendeletek

A szakfelügyelők többsége részletesen elemezte a település közművelődési rendeletét. Általában az alábbi kritikai megjegyzéseket teszik:

- **formai hiányosságok:** sok esetben a rendeletek, mint jogi dokumentumok, a formai követelményeknek nem felelnek meg (pl. hiányzik a rendelet hatálya vagy a záró rendelkezés)

- **tartalmi hiányosságok:** a rendeletek általában túl sematikusak. Bár tartalmilag követik az NKÖM által kiadott „Szempontok és segédanyagok....”c. kiadványban foglaltakat, többségükben helyi,

konkrét közművelődési formát nem említene. *Rendkívül kevés a rendeleteket megalapozó helyzetelemzés.*

A rendeletekben elnagyolt a finanszírozási formák (azok mértékének), a személyi feltétel(ek) és egyéb működési körülmények meghatározása.

Többször tapasztalható, hogy a közművelődési feladatellátással kapcsolatos szervezeti keret megállapítása zavaros. Általános észrevétel, hogy a rendelet a közművelődési intézmény feladatkörét akarja meghatározni, holott a kulturális törvény szerint e dokumentumban az önkormányzat kötelező feladatellátását kell definiálni.

A rendeletből általában hiányzik az együttműködő partnerek körének feltüntetése, a civil szervezetekkel történő együttműködés említése.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a rendeletek legnagyobb hiányossága az, hogy az önkormányzat közművelődési feladatának meghatározásakor megismétlik a kulturális törvény 76. § (2) bekezdés a-h. pontját. Továbbá az is, hogy ezekhez nem rendelnek konkrét, egyedi és saját részfeladatokat, tevékenységi formákat.

A szakfelügyeleti jelentések hiányosságait az alábbiakban összegezhetjük:

Tarthatatlan az a szakfelügyelői megállapítás-kb. 2-3 mondatban és 5-6 sorban-, hogy a rendelet megfelel a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Közművelődési Főosztály által megjelentetett „Szempontok és segédanyagok...” című fehér, illetve zöld könyvben megfogalmazott módszertani ajánlásoknak, vagy a törvény 76. § (2) bekezdésében foglaltaknak. (pl. Recsk, Egerág, Óhid, Parasznya, Acsa, Érsekvadkert, Bózsza, Pere), ugyanakkor rendkívül előremutatóak és használhatók olyan kritikai elemzések mint pl. Nyírtét, Kurityán, Tákos, Kisbér, Jánd, Vállaj.

Hozzá kell tennem, hogy van egy olyan gyakorlat is, melyben egy-egy megye közművelődési tanácsadást és szolgáltatást végző intézményének módszertani ajánlását használták rendelet formájában az adott önkormányzatok, figyelmen kívül hagyva a helyi sajátosságokat.

Valószínűsíthető, hogy ma, a törvény megjelenése után 5 évvel, már nem a rendelet megléte elsősorban a fontos, hanem annak kritikai, innovatív elemzése, és az abból származó következtetések megfogalmazása és a javaslatok megtétele.

Ha a szakfelügyelő megállapítja, hogy a rendelet és a feladatrendszere sematikus, általános, akkor a továbblépést segítettő, meg kell fogalmazni a javaslatok között a véleményét, kiegészítő észrevételeit, esetleg ötleteit is. Hasonló eljárást kell követni azokon a helyeken, ahol a rendeletet még meg sem alkották. *Természetesen ilyen esetben a szakfelügyelő fokozott felkészültségére és helyismeretére van szükség.*

Mivel magam-túlnyomó többségben- a revitalizációs pályázaton támogatott önkormányzatok közművelődési feladatellátásáról szóló jelentéseket tanulmányoztam, azokban-a pályázati kiírásnak megfelelően- rendelkeztek rendelettel. Talán ebből a direktívából adódik sematikusság is.

A szervezeti keret vonatkozásában a rendeletek többsége vagy közösségi színteret, vagy közművelődési intézményt nevez meg. Azonban igen kevés elemzés foglalkozik a helyzetelemzésből adódóan a *közművelődési megállapodás* lehetőségével. Ahol közművelődési megállapodást készítettek, ott túlnyomó többségben a *szakfelügyelő nem foglalkozik azok tartalmával, formai követelményeivel, megvalósíthatóságával, szabályszerűségével.*

A jelentések összeállításánál komoly gondot okoz a közművelődés finanszírozásának a kérdésköre, egyáltalán a finanszírozás technikáinak, hatékonyságának elemző feladata. A közművelődési rendeletek túlnyomó többségében a finanszírozási kérdéseket az adott év költségvetési rendeletének „hatáskörébe” utalja. Ritka kivétel az olyan, ahol az állami normatív hozzájárulás mértékében szabályozzák a közművelődésre fordítható pénzeszközöket, s még ritkább az, amikor a rendelet meghatározza azt az éves minimális összeget, mely önrészt jelent az önkormányzat érdekeltségénövelő pályázatára.

Szeretném felhívni a szakértők figyelmét arra, hogy a törvény 92. §-a alapján az állami normatív hozzájárulás általában nemcsak a közművelődést, hanem a nyilvános könyvtári ellátást is segítenie kell. A nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatban kell megjegyezni, függetlenül attól, hogy közös intézmény vagy sem, hogy a könyvtári ellátás, mint kötelező önkormányzati feladat, nem tartozhat a közművelődési rendelet hatáskörébe. Legfeljebb, mint együttműködő partner jelenhet meg a dokumentumban a nyilvános könyvtár. A kulturális törvény 68. §-a rendelkezik arról, hogy a képviselőtestület

határozat formájában szabályozza a település nyilvános könyvtári feladatait, használati szabályzatát.

Az alapító okirat

A szakfelügyeleti jelentések foglalkoznak a közművelődési intézmények alapító okirataival. ugyanakkor kevésbé érzékelik azokat a kötelezettségeket, melyeket az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. tv. VII. fejezet 88. § (3) bekezdése és az 217/1998 (XII.30.) a. Kormányrendelet ír elő.

Erre a szakfelügyeleti jelentések hiányosan és csak részben hívják fel a figyelmet.

Az önkormányzati döntéseket igénylő egyéb dokumentumok

Az 1997. évi CXL. tv. 78.§ (5) bekezdése tételesen felsorolja a közművelődési intézmény működtetésével kapcsolatos önkormányzati tennivalókat. Ennek értelmében a képviselőtestületek feladatai:

- az intézmény szervezeti és működési szabályzatának, éves munkatervének és tételes költségvetésének jóváhagyása,
- az intézmény vezetőjének megbízása,
- az intézmény használati szabályzatának, szabályainak megtervezése.

Ezeket a törvényben előírt kötelezettségeket alapvetően az önkormányzatoknak kell teljesíteni. A szakfelügyeleti jelentésekben történő vizsgálatuk és minősítésük is az önkormányzat vonatkozásában fontos. *Általános tapasztalat az, hogy a dokumentumokról elemzés alig készült, ezek jobbra a jelentések mellékletében találhatók.*

A munkaterveket a törvény vonatkozó rendelkezése alapján a képviselőtestületeknek kell elfogadniuk illetve jóváhagyniuk. Városokban, megyeszékhelyeken ezt a feladatot átruházott hatáskörben a szaktbizottságok végzik el, s hoznak határozatot a munkatervek elfogadásáról.

A szakfelügyeletnek a munkatervekkel kapcsolatban az alábbiakat célszerű vizsgálni:

- a munkaterv megfelel-e a helyi rendeletben megfogalmazottaknak,
- a tervtárgyaló képviselőtestületi vagy szaktbizottsági jegyzőkönyvek tanulmányozása, az elhangzottak értékelése,

- javaslatként esetleges további feladatok elvégzésére.

A fentiek vonatkoznak az intézmény tárgyévét megelőző **beszámolójára** is. Azzal a megjegyzéssel, hogy ennek elfogadása nem kötelező az önkormányzat részéről, de általános igény, hogy a munkatervvel együtt szerepeljen az előző évi munkáról szóló intézményi beszámoló is. A szakfelügyeletnek fontos szerepe van a beszámoló és a tárgyévi munkaterv közötti kapcsolat minősítésében.

Miként fontos feladat annak értékelése is, hogy az önkormányzat által elfogadott munkaterv végrehajtását hogyan biztosítja az intézmény jóváhagyott *költségvetése*. Általános tapasztalat az, hogy az önkormányzatok négy paramétert adnak meg a tervezéshez, melyek a *bér, a járulék, a dologi kiadás, és a kötelező saját bevétel*.

Ennek alapján kell az intézményeknek kidolgoznia tételes költségvetését, bár jó esetben ez előzetes költségvetési egyeztetés szerint történik. Sajnos a gyakorlatban a munkaterv és a költségvetés elfogadása között több hét vagy hónap telik el, mivel a költségvetési rendelet elfogadására, jó esetben, februárban kerül sor.

A szakfelügyeleti jelentések szinte semmilyen véleményt nem formálnak az önkormányzatok számára a kulturális törvényben előírt egyéb dokumentumokról, mint például a közművelődési intézmény *használati szabályáról*, (szabályzatáról, kvázi házirendjéről). Ennek hiányára fel kell hívnunk az önkormányzatok figyelmét. Természetesen más a helyzet akkor, ha ezt a szervezeti és működési szabályzat melléklete tartalmazza.

Ugyisint kevés szó esik az intézményvezetői megbízatás eljárási rendjének betartásáról. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. végrehajtásáról szóló 150/1992 (XI.20.) sz. kormányrendelet (mely a művészeti, a közművelődési és közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyát rendezi) 6-7 §-a rendelkezik a vezetői, magasabb vezetői megbízatás eljárás rendjéről, melyek a pályázatás, a szakértői bizottság és a megbízatás ügymenetét szabályozza.

Azt gondolom, erre a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítanunk.

A közművelődési feladatellátásban az együttműködést biztosító dokumentumok

Az önkormányzatoknak alapvető feladata a *helyi közművelődési gyakorlatban* együttműködők közötti kapcsolatok elvi és gyakorlati biztosítása. Ennek a gyakorlatnak a szereplői a közművelődési intézmény mellett a helyi nyilvános könyvtár, a közoktatási intézmények, a kulturális-közművelődési civil szervezetek, egyházi szervezetek lehetnek.

Természetesen ennek a kapcsolatorientációnak meg kell jelennie a helyi közművelődési rendeletben.

Ritka kivétel Ináncs, ahol az önkormányzat az egyházak, a nemzeti és etnikai kisebbségi önkormányzatok és egyéb civil szervezetek közösen építettek egy új művelődési házat, s ezt a példás együttműködést a szakfelületi jelentés markánsan tartalmazza.

Itt vetődhet fel a helyi közművelődési tanács léte, vagy szükségessége.

Tanulmányom végén ismét felhívom a szakértők, szakfelügyelők figyelmét arra, hogy a közművelődési szakfelületi vizsgálat szakszerűsége érdekében fontos, hogy a jelentésükben nagyobb hangsúlyt kapjon az igazgatási feladatok elemzése.

Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

26 év és a tizennegyedik után... (A fesztivál titkára 1976-tól)

JÁTEKOS – 1998. III. szám

1971, Kazincbarcika. Néhány népművelő, név szerint Czeglédi Lajos, Serfőző Sándor és a többiek arról kezdtek gondolkodni, hogyan lehetne egy olyan amatőr színjátszó találkozót szervezni, ahol műfajtól, kortól és foglalkozástól függetlenül Magyarország legjobb együttesei találkozhatnak és bemutathatják alkotásaikat.

E kezdeményezéseknek helyt adtak az illetékes minisztérium akkori vezetői, a Népművelődési Intézet szakemberei, többek között Debreczeni Tibor, Máté Lajos és aki azóta tőlünk végleg búcsút vett, Bicskei Gábor.

1971- ben 17 év telt el azóta, hogy Kazincbarcikát várossá nyilvánították. A város akkor már nem lakótelep, de még nem is város. Ugyanis egy települést nem az tesz várossá, hogy hány kilométer víz- és gázvezetékkal rendelkezik, hány lakásban van központi fűtés, milyen az iparszerkezet. Azt gondoltuk akkor, hogy egy települést az is várossá tesz, hogy milyen a lelke, milyen a szellemisége, kultúrája, hagyománya. Ezért is- a város akkori vezetői, hagyományteremtés céljából- örömmel támogatták a kezdeményezést. És 1972. január 2-9. között adtak randevút egymásnak Kazincbarcikán az ország legkiemelkedőbb amatőr színjátszó együttesei, akkor rendeztük meg az Ifj. Horváth István Országos Amatőr Színjátszó Fesztivált.

Valamennyi fesztiválon és baráti beszélgetések alkalmával is mindig felmerült a kérdés: ki volt ifjú Horváth István?

Sárospatakon tanult a református gimnáziumban a 30-as évek elején. A pataki kollégiumban a legfőbb idegen nyelvű oktatás akkor is az angol volt. Ifjú Horváth István amatőr színjátszó volt, s angol nyelven rendezett különböző színdarabokat, elsősorban Shakespeare műveiből. Legjelentősebb rendezése a Hamlet volt, melynek rendezői gondolatait édesapja adta ki „Örök színház” címmel. Sárospataki tanulmányi után a szegedi egyetemen tanult tovább, ahol folytatta rendezői tevékenységét. Legfőbb színre vitele a „Julius Caesar” volt. Fiatalon, tragikus körülmények között hunyt el. Halálával a magyar színjátszást, a magyar színházat óriási veszteség érte. Ezért gondoltuk annak idején, hogy a fesztivál az Ő nevével tisztelegjen e zseniális tudású amatőr rendező előtt.

1972. január 2-9. Ezekben a napokban megpezsdlült a város, közel 400 fő érkezett Kazincbarcikára. Akkor még nem tudtuk, hogy van egy város, mely- talán legjobb szándéka szerint- gazdája kíván lenni egy nemzeti, majd később nemzetközi fesztiválnak. Azonban egy fesztivál nem olyan, mint egy város, hanem mint az ország mindenkori amatőr színjátszása.

Mi hittük ifjú Horváth István legutolsó, öngyilkossága előtt levelében leírtakat: „*A hitem, hogy nincsen halál. Csak élet és újra élet.*” Ez volt óhajításunk mindannyiunknak, akik e folyamatban részt vettek, tekintet nélkül nemzetre, kultúrára, színházra, amatőr színjátszásra egyaránt.

A fesztivál ötlete a több éve tartó és nagyon sikeres rádiós vetélkedő, a „Szóljatok szép szavak...” nyomán vetődött fel. A mintegy hatszáz együtteset megmozgató, felfutásos rendszerű vetélkedő olyan erőket, szunnyadó energiákat szabadított fel, hogy szükségesnek tűnt egy nagyobb átmérőjű, országos jellegű összefoglalás. Az első találkozon harminc együttes lépett fel, a központi helyek mellett vidéken, bányaleszállókban, falusi művelődési házakban.

Bicskei Gábor írta 1972. január 9.-e után:

„A kor kifejezésének igénye világosan megmutatkozott mind az irodalmi oratóriumokban, mind a dokumentumjátékokban, mind a kísérleti műsorokban. Az irodalmi oratóriumok statikussága- vezető csoportjaink munkájában- megszűnt, a városi folklorra épülő Népek imáját (Miskolc), Szabó Lőrinc Testvér- sirató című költeményét (Zalaegerszeg), Juhász Ferenc Anyám c. oratóriumát (Tiszaföldvár) dinamikus, zenés igénnyel komponált, kitűnően koreografált műsorokban láthatta a közönség.

A fesztivál tanulságaként a társadalom önismerete nyilatkozik meg a dokumentumjátékokban. Itt hármat láhattunk, mindhárom a periférián élő, hátrányos helyzetű, vagy éppen kiszolgáltatott sorsú gyermekekről szólt. A szakmai konferenciák résztvevői hangsúlyozták az illetékes szervek feladatait: támogatniuk kell a nagyobb közvetlen társadalmi hatásokra való törekvéseit. A bemutatott művek közül a tatabányai Kukabúvárok című dokumentum- oratórium ért el osztatlan sikert és átütő eredményt. Ez az együttes ma a mozgalom egyik legtöbbet válláló, legegységesebb, legnagyobb művészi sikereket elérő csoportja.”

(Magyar Hírlap, 1972. január 13.)

Kazán István így összegezte az első fesztivált a Népművelés 1972. évi II. számában:

„Részt vettem a fesztivál munkájában, nemcsak a közeledés miatt, hanem azért is, mert meggyőződésem, hogy a műkedvelő színjátszás szabadabb, kötetlenebb útkeresése ösztönözheti a hivatásos művészetet, amelyben ma- néhány kivételtől eltekintve- túlsúlyban van a konzervativizmus, az önisméltás, a szürkesség. Így van ez sokfelé a világon. A fesztivál híven tükrözte azt a pezsgést, lendületet, azt a teremtő kedvet, amely az amatőrség hajtóereje. Bizonyította, hogy a művészetben nincs egyedül üdvözítő forma és módszer, nem lehet abszolutizálni semmiféle megoldást.”

Kazincbarcika 1974-ben ünnepelte várossá nyilvánításának 20. évfordulóját. A város sok-sok kulturális, tudományos és egyéb rendezvénnel készült az évfordulóra, köztük kiemelt figyelmet szentelt a II. ifj. Horváth István Országos Amatőr Színjátszó Fesztivál előkészítésére és lebonyolítására. Erről, és az első fesztivál sikerén felbuzdulva, több, jelentős változásról döntött a rendezőbizottság.

A Népművészeti Intézet, mint a magyar amatőr színjátszás nemzeti központja 1973 augusztusában belépett az Amatőr Színházak Nemzetközi Szövetségébe, a francia- angol rövidítésből összeállt betűszóval ismert AITA/ IATA - ba. Ezért határoztuk el, hogy az 1974. évi fesztiválra külföldi együtteseket és szakembereket is meghívunk. Első alkalommal csehszlovák, lengyel, jugoszláv és finn együttest láttunk vendégül. Meghívtuk a szövetség elnökségének több tagját, köztük Georg Majvius főtítkárt. Egyik legjelentősebb külföldi vendégünk Kaarina Virolainen asszony volt, aki egyszerre volt elnöke a Finn- Magyar Baráti Társaságnak és a Finn Amatőr Színházak Szövetségének.

Hazai vonatkozásban jelentős változás történt azzal, hogy az 1973- ban bevezetett országos minősítési rendszer keretében itt kellett az együtteseknek megvédeniük kiemelt rangjukat, s az újabb együtteseknek itt lehetett elérniük azt. Sajnos, vagy nem sajnos, a helyezései verseny ez alkalommal kezdett színvonal- versennyé formálódni. Az új szabályok értelmében csupán tizenkilenc hazai együttes vett részt a fesztiválon, melyek azonban valóban az ország legjobb csoportjai voltak. Fontos az időpont változtatása is: a nyár (július első hete) minden alkotó közösség

számára megfelelőbbnek tűnt, mint a téli volt, feltételezve azt is, hogy ez az időpont alkalmasabb lehet a jellegzetes fesztiválhangulat létrejöttéhez.

Bögel József írta a Népművelés 1974. évi IX. számában:

„Abból indulok ki, ami a külső szemlélő előtt is világos: a magyar színjátszó mozgalom egy évtizednyi idő alatt magas szintre emelkedett. Több ízben az ország határain túl is felmutatta az együttesek, a rendezők tehetségét, korszerű törekvéseit és eredményeit. Szószólója volt a legmodernebb színházművészeti tendenciáknak, eszközöknek, stílusoknak; új formákat kísérleteztek ki... Erős közéletiség, elkötelezettség hatotta át a legjobbak tevékenységét.

Elragadtatva nézzük a Pinceszínház kedves- tehetséges gárdájának humanista szellemű, sokoldalú, üde és mégis nagyon komoly mondanivalójú „cirkuszi” produkcióját (Eszem a gesztenyét), s megrettenve jöttünk ki az oly tehetséges, eddig is méltán országos hírű zalaegerszegi Reflex Színpad Grotowski- utánpótlásáról. Lenyűgözött a miskolci Manézs színház élményt adó produkciója, jókedvre hangolt a Csili Soós Imre Színpadának komoly intéseket is tartalmazó klasszikusdráma- paródiája.

A példák kiragadottak, a kép korántsem teljes sem a színjátszó mozgalomról, sem Kazincbarcikáról. De az aggodás okait némiképpen jelezhetjük, ideje tehát a gondolatokat valamiféle rendszerbe foglalni. A tartalmiakkal kezdem, ezek közül is a politikaiakkal. A nagy felfutás egyik kiváltója kétségtelenül politikai gyökerű: sok rendező, csoport (s egy új műfaj, a pódiumjáték) mintegy magára vette a „szókimondást” részt kért gazdasági, társadalmi s kulturális fejlődés előtti akadályok felderítéséből, azaz politizált, elkötelezett volt. Hány irodalmi műsort, montázst, parabolát, pódiumjátékot láttunk a technikai újításoktól való irtózásról, a hivatal packázásairól, a kispolgárosodás, a műveletlenség veszélyeiről, a kiskirályokról, a provinciális butaságokról, a teremtő közösségek hiányáról, a hétköznapi forradalmiságának félreértéséről.

A másik nagy felhajtóerő az ifjúság. E mozgalom.... az elmúlt évtized során lett igazán „fiatalkorú”. A fiatalok tízezreinek közösséget teremtő, nagyszerű feladatokat adó amatőr színjátszás a közelmúlt egyik legnagyobb „találmánya”, okosan gyűjtő, hasznos energiákat felhasználó, kifejlesztő kerete. Rengeteg fiatal csiszolja a csoportokban színházművészeti ízlését, ad hírt egyúttal igényeiről, valósággal megteremti maga külön kis színházát. Az egyszerű néző, a laikus is

elcsodálkozik, mi mindent tudnak például a szegedi egyetemi színjátszók, a budapesti Pincészház vagy az Universitas fiataljai. A legkiválóbb amatőr színjátszók is bizonyítottak: intenzív, dinamikus, egész lélekkel-tesztel dolgozó színjáték nélkül nincs élmény.....”

1976. június 5-10. Immár a harmadik. Szélesedtek a nemzetközi kapcsolatok.

E fesztiválon vetődött fel először az a kérdés, illetve kritika, hogy a magyar amatőr színjátszás túlságosan középszerű. „Itt a hullámvölgy”-mondták sokan. Tény, hogy a szakmai irányítás zavarokkal küzdött, a fesztiválra történő válogatás esetlegessé vált. Sokan firtatták a fesztivál központi rendezőelvét, kérdésessé tették annak szükségességét. A technika robbanásszerű megjelenése megszorította a szervezési hibákat, kialakult a fesztivál úgynevezett „ellenzéke”. Világossá vált, hogy a magyar amatőr színjátszó mozgalomban át kell gondolni a jövőt. Ezzel szemben 1974-ben a fesztivál külföldi visszhangja sokkal jobb volt a hazainál.

Az 1976-os harmadik fesztiválra nyolcvannégy csoport nevezett be, közülük válogatta ki az előzsűri azt a huszonkettőt, melynek előadását a legérdekesebbnek, legfontosabbnak tartotta.

Az 1976-os fesztivál legfontosabb jellemzője talán az volt, hogy kiugró teljesítménnyel nem nagyon lehetett találkozni. Új stílust nem fedezett fel senki, de meg lehetett bukni. Vezető csoportok olyan színházi eszközökhöz nyúltak, melyekkel nem tudtak megbirkózni. Dilettantizmus lett belőle.

Most már visszagondolva 1976-ra, azt kell megállapítanunk, bár ez már akkor is itt- ott elhangzott, hogy az amatőr színjátszó mozgalom nem hanyatlott, hanem más korszakába lépett. A megelőző évek nagy produkciói kivétel nélkül a hatalom és a tömeg viszonyával foglalkoztak, az ebből eredő elidegenedés problémájával. Azonban ez a tény már aktualitását veszítette nemcsak a mozgalomban, hanem a hivatásos művészetben is. Kazincbarcikán sem lehetett vele találkozni.

Az Európában és hazánkban végbement konszolidációs folyamat a művészetben is máshova helyezte a hangsúlyt. Azt tapasztalhattuk, hogy a morális konfliktusok kerültek előtérbe. Népszerűbbé vált az emberi gyengeségek bemutatása, s igényné vált a humor. A játékmód sokfélesége jellemezte a fesztivált. A klasszikus oratórium ugyanúgy

jelen volt, mint a szertartásos színjáték világa, a brechti dramaturgiára épülő pódiumjáték, vagy a folklór eszközrendszere. A film és a dia beépítésével éppen úgy kísérleteztek a rendezők, mint a báb felhasználásával vagy a zenével, a némafilmek kísérő zongorajátéka éppen úgy jelen volt, mint a vokális ének, a citera vagy a gitár megszólaltatása.

E gondolatok mellett érdemes Nánay István kritikus elemzését megemlíteni:

„A fesztivál előadásairól szóló vitákon többször szóba került: válságban van-e a magyar színjátszás? Persze, hogy- mint annyi minden a világon- nem fejlődik töretlenül. Az azonban nyilvánvaló, hogy a mozgalom akkor tudja betölteni közművelődési hivatását, ha a legváltozatosabb módon és formában, a maguk sajátosságai szerint dolgozhatnak a csoportok. Az elmúlt években voltak ún. divatos stílusok, olyanok, amelyeket a mozgalom irányítói és bizonyos rendezvények elősegítettek. Születtek ebből szép eredmények- és nagyon sok rutinmunka, utánzás. S minden stílust újabb követett. Úgy látszik, most nincs ilyen „uralkodó” stílus. Ez jó. A kazincbarcikai fesztivál után a nagy csoportoknak is le kellett vonniuk a következtetést: csak akkor tudnak megújulni, ha elmélyülten és következetesen munkálkodnak a maguk és közönségük formálásán, ha gondolataikat, tapasztalataikat saját eszközeik kimunkálásával, sajátos formanyelven tudják kifejezni. Ilyen értelemben a Kazincbarcikán látott esztétizálás, szépelgés, nagyizálás, gazdagságmánia zsákutcát jelent. A megújuláshoz tervszerűbb, jól előkészített fesztiválrendszer kell, differenciáltabb mozgalom, amelyben egyenrangú képviselőként van jelen a falusi és az egyetemi, a hagyományos dramaturgiájú, az oratorikus műveket játszó és kísérletező együttes.”

(Nánay István: Hullámvölgyben. Elfogultam....Népművelés 1976. 9. sz.)

Lényeges volt még 1976-ban, hogy aktivizálódtak a valóságra érzékenyen reagáló törekvések. Talán az, hogy bátor tiszteletlenséggel kívánták lerántani a leplet az értéktelenséget értéknek átplántáló valamennyi szándékról és akaratról, viszonylag pontos és hű képet akart adni és kapni az ellentmondásokkal teli mindennapjainkról és világunkról, az egyén helykereséséről a társadalomban, a közösségi erkölcs és létforma konvencióinak szétfeszítéséről.

Thuróczy György rendező írta a Népművelés 1976. évi októberi számában:

„A.... színpad sok fiatalat vonzott maga köré. A délelőtti vitákon a csoport külön ült, hátul a terem lépcsőzetes, emelkedő padlózatán. Egy-két nap alatt frissen alakult csoporttudatuk diákos humorral nevet is produkált: „hegypárt”-nak nevezték magukat...

A kazincbarcikai „hegypárt” hol nyíltan, hol burkoltan mozgalmuk megrekedését, bátortalanságát, esztétizáló tévelyedéseit vetette a zsűriben ülő „vezérkar” szemére. Hangvételiük támadó volt, nemegyszer nagyképű....

A drámai kettős rosszul sikerült. Az ifjúságnak egy érzékeny jobbra törekvő rétege került szembe éppen a törekvést hivatalból és hivatásból is segíteni rendelt szervezettel. Az „összecsapás” azonban mellékonfliktusokba torkolt, a kérdések válasz nélkül maradtak.”

A negyedik fesztiválon (1978. július 4-9.) tartalmi változás nincsen. Továbbra is a legjobb együtteseket vártuk Kazincbarcikára. A zsűriben, a közönség sorai között, az együttesekben nagyon polarizált a vélemény a magyar amatőr színjátszást illetően. a viták hangszíne változatlanul pezsdítően éles. A külföldieknek a fesztivál színessége, izgalmassága változatlanul jobban tetszik, mint a hazaiaknak. A fesztiválon 17 magyar és három külföldi együttes vett részt. A bemutatók irodalmi anyagát illetően tovább tart a drámai művek előretörése, a szerkesztett műsorok visszavonulóban vannak. A 17 együttes közül 10 drámai művet mutatott be, a többi feldolgozás, vagy szerkesztett műsor volt. Ezen fesztiválon is feltűnő volt az egyes előadások közötti színvonalkülönbség annak ellenére, hogy a találkozóra sikerületlen darabok nem kerültek. A sokféleség azonban azt jelezte és bizonyította, hogy az amatőrök nem tudnak mindig azonos színvonalon produkálni, talán még a legjobbak sem. E fesztiválon bemutatott darabok között több produkció maradandó emlékeket hagyott. (Stúdió „K”: Woyczek, SZKÉNÉ: Föltámadott a páva, Sárbogárd: János vitéz, Utcaszínház: Fél van stb.)

„Azt a következtetést lehet levonni, hogy a mozgalom a zöm, közép- és élmezőny együtt. És minél jobbak az elit szakmai teljesítményei, annál többet hasznosít belőle a mozgalom egésze.

Az amatőr színházaknak az elit „adja föl a leckét”! Az élvonal, melynek munkálkodása elképzelhetetlen a zöm és a középmezőny nélkül.”

(Máté Lajos: Amatőr Színház 1978, Népszava 1978. IX. 30.)

1980. július 2-6. között rendeztük meg az ötödik fesztivált. Ebben az évben is előző réteg- és szakfesztiválokról éppúgy Kazincbarcikára lehetett kerülni, mint egyéni jelentkezés alapján. Kísérlet született arra, hogy a „versenyképes” produkciók az A, a „kísérleti”, de értéket felmutató előadások a B programban kapjanak helyet. Különbséget azonban senki sem tudott tenni. Élőszóban, sajtóban sok bírálat érte a válogatást, „felelősségre” vonták a válogató zsűrit. Temetői hangulat uralta az utólagos értékeléseket. Talán sokan az amatőrizmus lényegét, az önkéntességet és esetlegességet nem értenék. Azaz, hogy színjátszónak önként mennek a fiatalok és azt játszanak, amit nagyon szeretnének. Nem lehet tehát központi felelősség, s ha van, az nem Kazincbarcikaié, hanem a „mozgalomé.” Értetlenség, maximalizmus, elvtelenség jellemzett bizonyos megnyilvánulásokat.

Ezt támasztja alá Bicskei Gábor írása, amely a Magyar Nemzetben jelent meg, „Ötödik találkozó” címmel 1980. VIII. 6.-án:

„Jó szó ugyanis alig hangzott el a csoportok összeteljesítményéről. Kérdés persze, hogyha gyengék, esetenként nézhetetlenek, ha öncéliak, ha kidolgozatlanok voltak az itt látott előadások, mihez viszonyítva voltak azok? Azokhoz az együttesekhez viszonyítva-e a Stúdió K-hoz, az Universitashoz, a pécsi és a zalaegerszegi amatőr színházhoz-, amelyek ma már szinte profi módon dolgoznak. A MAGAM RÉSZÉRŐL azt hiszem, hogy az amatőr színjátszó mozgalom adott helyzetét egyrészt önmaga fejlődésében, másrészt azokban az ideológiai, gazdasági, kulturális körülményekben kell keresnünk, amelyek a több tízezer tagot számláló mozgalmat mindig „éppen ilyenné” teszik. A személyiség, az egyéniség keresésének igényével mutatkoztak be a csoportok tagjai és rendezői. Ehhez intim, harminc- negyven, esetleg nyolcvanszemélyes előadótermek kellenek, s a korábbiakétól eltérő játékkészség, amellyel a színjátszó az irodalmi alakot s magamagát felmutathatja. Ezt a kiforrott színészi tehetséget hiányolta a zsűri és a kritika egyaránt. KÉRDÉS, hogy a színjáték ilyen megjelenítésének van-e valamiféle társadalmi haszna? Közvetlen hasznát persze ettől sem várhatunk el, akár a többi művészet nagyobb hányadától. Ha cinikus lennék, azt mondanám: nehéz gazdasági helyzetünk ellenére sem. De a színjáték bizonyos értelemben pszichoterápia is, a belső válságokat kimondónak és felvevőnek egyaránt, s nem mondhatjuk el, hogy társadalmunk minden egyedének teljesen rendben lenne a lelki egyensúlya. És ha már az ember a

társadalomért van, a társadalom intézményei meg az emberért, akkor biztosan van egy olyan nézőpont, amelyről jobbnak, hasznosabbnak, egészségesebbnek láthatjuk a ma „éppen ilyen” amatőr színjátszást.

A nemzetközi vendégek továbbra is szeretik a fesztivált. Kazincbarcika a jogos hazai elégedetlenségek ellenére továbbra is teljesíti nemzetközi feladatát.

Mindezeket- talán nosztalgiázásból is- azért tartottam fontosnak leírni, mert azt gondolom, hogy ez az öt fesztivál volt a megalapozója a jövő találkozásainak.

S folytatódott tovább. Kétévente július első napjaiban találkoztak a külföldi és magyar amatőr színjátszók. A további fesztiválok mind- mind bizonyították, hogy a barcikai bemutatók egyrészt kétévenként képet adnak a magyar amatőr színjátszó mozgalom helyzetéről, fejlődéséről, műfaji tendenciáiról, másrészt bemutatkozási lehetőséget teremtenek a külföld felé, s lehetővé teszik a magyar amatőr színjátszás erényeinek felmutatását. Továbbá nem elhanyagolható az sem, hogy valamennyi fesztiválon 6-8 külföldi csoport is bemutatkozott, tehát a magyar színjátszók betekintést nyerhettek a külföldi együttesek alkotó munkájába.

A fesztivál elismerését bizonyítja az a tény, hogy az akkor illetékes minisztérium 1984-ben nemzeti fesztivállá minősítette a találkozót. 1986-ban pedig az AITA IATA védnökség alá helyezte a kazincbarcikai rendezvényt. Ettől az időponttól a találkozó elnevezése „ifj. Horváth István Nemzeti és Nemzetközi Amatőr Színjátszó Fesztivál” lett.

Végül is miben lehetne összegezni az elmúlt 26 év 14 fesztiváljának eredményeit, hatásait, megtartó erejét?

Elsősorban abban, hogy a fesztivál valóban kétévente adott lehetőséget a legjobb, legkiemelkedőbb amatőr színjátszók találkozására, tapasztalatcseréjére. A fesztivált kezdete óta nemcsak a bemutatók jellemezték, hanem délelőttönként több alkalommal éles, de progresszív szakmai tanácskozások zajlottak, ahol az előző napon bemutatott produkciók elemzésén túl és annak kapcsán mindig szó esett az amatőr színjátszó mozgalom általános helyzetéről, a magyar kulturális életéről. Mindezek alapján a fesztiválok, azok tanácskozásai egyfajta magyar kultúrtörténeti eseménysornak is tekinthetők. A fesztiválokhoz és az azokhoz kapcsolódó tanácskozások a múlt rendszerben mindig kicsit

rebellis, ellenzéki jelleget öltöttek. Egyetlenegy bemutatón, szakmai tanácskozáson sem volt politikai megkötöttség, ideológiai „fék”, mindenki szabadon mondhatta el véleményét az adott produkcióról, a magyar amatőr mozgalom helyzetéről. Kis túlzással, de el lehet mondani, hogy a fesztiválok hozzájárultak ahhoz, hogy mind több repedés keletkezett az elmúlt rendszer művelődéspolitikáján.

A fesztiválok másik nagy eredménye az volt, hogy az amatőr mozgalom kapcsolatot teremtett, teremthetett külföldiekkel. Az elmúlt rendszer ideje alatt 1974-től általában 6-8 külföldi csoport kapott meghívást az AITA/ IATA javaslatára, természetesen az akkori „elvárások” alapján fele- fele arányban az ún. szocialista és nyugati országokból. A találkozókön szinte valamennyi európai ország képviseltette magát, de részt vett japán és nigériai együttes is.

1974-től valamennyi fesztiválon 12-16 fő külföldi szakember képviselte országa amatőr színjátszását. Ez a külföldi jelenlét azért volt fontos, mert 1974-től a külföld, elsősorban a nyugat megismerhette a magyar amatőr színjátszás törekvéseit, ennek kapcsán a magyar közművelődés, kultúra mindenkori helyzetét. A pozitív tapasztalatok eredménye volt az is, hogy a bemutatkozó hazai együttesek közül általában 2-3 produkció kapott külföldi fesztiválokra, bemutatókra meghívást.

Harmadik nagy vívmánya a fesztiválok sorának az, hogy immár e találkozó valóban összenőtt Kazincbarcikával, hagyományos rendezvénné vált. A város magaénak érzi, számít rá. Legfőbb eredménye talán az, hogy ez a fesztivál az amatőr színjátszás megítélésében olyan, mint a filmművészetben a nagy filmfesztiválok.

Nem lehetett tudni, hogy a rendszerváltozás folyamatában hogyan lehet folytatni a fesztivál hagyományait, az őszinte szókimondást, felkelteni a külföld érdeklődését, a szakmai színvonal biztosítását. Az azóta lezajlott fesztiválok minden tekintetben megállták a helyüket. A bel- és külföldi szakemberek egybehangzó véleménye az volt, hogy az együttesek magas szakmai színvonalról tettek tanúbizonyságot. Fő érdemének tartjuk azt, hogy a nehéz anyagi körülmények közt dolgozó amatőr művészeti mozgalomnak esélye, jövője, hivatása van a magyar kulturális életben.

Bebizonyította, hogy az értékeknek lehet folytonossága, hogy valódi igény van a találkozásra, a bemutatkozásra, az egymás megismerésére.

És végül, milyenek is voltak a fesztiválok egy szervező, egy lebonyolító háttér- népművelőnek? Örömteli és fáradtságos, racionális és felemelő, barátságkeltő és gyorsan búcsúzó, zsongó és hajnalokig tartó, szenvedélyes és visszafogott, viszontlátó és reménykeltő annak tudatában, hogy 2000-ben a XV. ifj. Horváth István Nemzeti és Nemzetközi Amatőr Színházi Fesztiválon újra találkozunk.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A kulturális intézmények és a kulturális tevékenységek típusai, a kultúrafinanszírozás kérdései

A kulturális menedzser tankönyve Rónai Művelődési Központ – Miskolc 2001.

Magyarországon a kulturális intézményeket és tevékenységüket alapvetően három típusba sorolhatjuk:

- művészeti intézmények (pl. színház, galéria, koncerttermek, stb.),
- közgyűjteményi intézmények (múzeumok, könyvtárak, levéltárak),
- közművelődési intézmények (pl. művelődési, közösségi, ifjúsági, gyermek- és népházak),

Valamennyi intézményi típusnak sajátos tevékenysége van.

Művészeti intézmények

A művészetügy ma különös helyet foglal el a kulturális igazgatás rendszerén belül. Amíg ugyanis a kulturális ágazatban, a közgyűjteményi és közművelődési területen törvények és rendeletek szabályozzák az államigazgatási, közigazgatási és intézményi feladatokat, addig a művészetügyi igazgatás jogi hátterének kimunkálása egyes részterület kivételével mindmáig nem történt meg.

Ennek magyarázatát abban kereshetjük, hogy az állam és a kultúra-ezen belül leginkább a művészet- koronként, rendszerenként, társadalmanként változó viszonyban álltak egymással. Visszatekintve a múltra megállapíthatjuk, hogy a művészeti élet befolyásolása, a művészeti tevékenységekbe történő beavatkozási kísérleteket általában nem normatív eszközökkel kezelték, hanem indirekt politikai direktívák formájában jelentkeztek. A rendszerváltás előtt az állampolgárok ezirányú tevékenysége a legtöbb esetben irányított és szabályozott volt, ami a művészeti alkotótevékenységben is megnyilvánult.

Az állam „kihátrálását” a művészeti alkotótevékenység irányításából és ellenőrzéséből az 58/1989. (VI.15.) MT. sz. rendelet indította el. E jogszabály megszüntette a könyvek, az oktatási jegyzetek, a zeneművek,

grafikák, a filmek és videofelvételek nyilvános közlésének előzetes engedélyeztetését. 1992-ben az ideiglenesen és tartósan állami tulajdonban lévő vagyon privatizációjáról szóló törvények értelmében s művészeti vállalatok túlnyomó többsége kikerült a művelődési tárca hatásköréből. A különböző kiadóvállalatokat, stúdiókat, filmes vállalatokat az állami privatizációs vállalatok (AV Rt, ÁPV Rt.) gondjaira bízta.

A művészet területén a legfontosabb és legsarkalatosabb rendelkezés a Magyar Köztársaság Alkotmányának azon szakasza, amely kimondja, hogy a Magyar Köztársaság **tiszteletben tartja és támogatja** a tudományos és a művészeti élet szabadságát. Ebből egyértelműen következik, hogy az állami és önkormányzati szervek feladata **nem** a művészeti alkotótevékenységek közvetlen irányítása, befolyásolása, hanem a feltételrendszer megteremtése, a támogatásra fordítható közpénzek demokratikus és diszkriminációmentes elosztása, a kiemelkedő művészeti értékek megőrzése, közreadása, jelentős művészeti teljesítmények elismerése, a művészeti intézményrendszer (pl. galériák, színházak, hangversenytermek, stb.) működtetése.

A művészetügy állami igazgatása a **Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának** a feladata. 1998-ban az önálló kulturális tárca megalakulása nyomán született meg a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának (NKÖM) feladat- és hatásköréről szóló 161/1998. (IX.30.) kormányrendelet, mely rögzíti a miniszter feladatát és felelősségét a művészeti élet szabadságának megőrzésében, a nemzeti kultúra fejlődésének előmozdításában. A miniszter ellátja a művészeti alkotómunka és előadó tevékenység **állami támogatásával** kapcsolatos ágazati feladatokat, közvetlenül **irányítja** a hatáskörébe tartozó országos jelentőségű művészeti intézményeket. A miniszter meghatározza a **nemzetközi kulturális kapcsolatok**, valamint a magyar kultúra külföldi terjesztésére irányuló tevékenység fejlesztésének irányelveit és programjait. A kulturális tárca szervezeti egységein belül a művészeti igazgatás körébe tartozó részfeladatokat a **Művészeti Főosztály** látja el. Legfontosabb szakmai **területei**:

- gyakorolja a nemzeti művészeti intézmények vonatkozásában az **intézményfenntartói** feladat- és jogköröket;
- ágazati irányítási és segítő tevékenységet gyakorol az **önkormányzati** művészeti intézmények vonatkozásában;

- felelős a fejezeti kezelésű előirányzatokból finanszírozott belföldi és külföldi **művészeti rendezvények** előkészítéséért, lebonyolításáért;
- meghirdeti és lebonyolítja a művészeti terület támogatását szolgáló **pályázatokat**;
- koordinálja a minisztérium **művészeti kitüntetésekkel, ösztöndíjakkal** kapcsolatos feladatait;
- figyelemmel kíséri a **művészetoktatás** helyzetét.

A **helyi önkormányzatok** művészetügyekkel kapcsolatos feladatait és hatáskörét a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény és a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény tartalmazza. A helyi önkormányzatokról szóló törvény szerint a települési önkormányzat feladata többek között a **művészeti tevékenység támogatása**. A hatásköri törvény alapján pedig a **művészeti alkotás közterületen**, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről a képviselőtestület dönt, gondoskodik fenntartásáról, állagmegóvásáról. A helyi önkormányzat képviselőtestülete, illetve közgyűlése ellátja a művészeti tevékenységekkel kapcsolatos helyi **irányítású és ellenőrzésű**, az önkormányzati fenntartásban működő művészeti intézmények (színház, bábszínház, szimfonikus zenekar, galéria, filmszínház, stb.) **fenntartásával és működtetésével** kapcsolatos feladatokat. A képviselőtestület önként vállalt feladata lehet a művészeti intézmények, a **lakosság művészeti kezdeményezéseinek, önszerveződéseinek támogatása, a művészeti alkotómunka feltételeinek javítása**.

(A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium felügyelete alá tartozó művészeti intézmények és közhasznú társaságok 200. július 1-i állapot szerint: Magyar Operaház, Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár, Magyar Állami Népi Együttes, Nemzeti Színház, Kiállítási Intézmények (Múcsarnok), Képző- és Iparművészeti Lektorátus, Táncfórum Kht, Budapesti Kamaraszínház Kht, Játékszín Kht, Filharmónia Budapest és Észak-Dunántúli Koncertszervező és Rendező Kht, Filharmónia Dél-Dunántúli Koncertszervező és Rendező Kht, Filharmónia Keleti Régió Koncertszervező és Rendező Kht, Új

Nemzeti Színház Kht, Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Kht, MÁCIVA Kht.)

Muzeális intézmények

Köztudott, hogy az ember veleszületett ösztöne a gyűjtögetési hajlam. A legelső „gyűjtemények” a temetkezési szokások révén létrehozott „kincsestárakban” jöttek létre. Ezekhez társultak a templomi kincsek. A kulturális célú tárgy-gyűjteményeket a középkorban fokozatosan váltotta fel a magántulajdonú kincstár. Így jöttek létre a királyi, fejedelmi, főúri-főpapi udvarok kincsestárai, melyekből a XVI. században előbb Európában, majd világszerte kialakultak a legjelentősebb múzeumok.

Hazánkban-a történelem vérzivatarai miatt- az első múzeum a **Magyar Nemzeti Múzeum** elődje csak 1802-ben jött létre: gróf Széchenyi Ferenc ekkor ajánlotta fel a haza számára 12 ezer kötetes könyv- és nyomtatványtárát, 1150 kéziratot, térképeket, rézmetszeteket, 2019 nemesi címet, érméket, régiségeket, festményeket. Az alapítót és követőit az a cél vezette, hogy a nemzet történelmére vonatkozó, elsősorban tárgyi emlékeket összegyűjtsék és tudományosan kiértékeljék. A magyar országgyűlés az 1807. évi XXIV. törvényekkel vette a nemzet birtokába az új intézményt (Museum Hungaricum), mely 1848. március 15-én a nemzeti függetlenség és a polgári haladás jelképévé vált. A második világháborút követően az 1949. évi XIII. sz. törvényerejű rendelet, majd 1963-ban az Elnöki Tanács által kiadott szintén törvényerejű rendelet szabályozta a muzeális emlékek védelmét, a muzeális intézmények működését.

A Magyar Köztársaság országgyűlése 1997 decemberében fogadta el a **kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényt** (továbbiakban: **kulturális törvény**). A törvény célja többek között, hogy rendelkezzen a nemzeti és egyetemes történelem során felhalmozott és megőrzött kulturális javak feltárásáról, megóvásáról, védelméről és közkincsé tételéről, továbbá szabályozza a nemzeti és egyetemes kulturális örökség megőrzése érdekében az e javakkal kapcsolatos feladatokat és az intézmény felelősségét. A törvény vonatkozó fejezetei alapelveként vették figyelembe, hogy

- a múzeumokban és a muzeális intézményeken kívül bármely tulajdonformában lévő, védendő értékeket egységesen, átfogó szemlélettel kell kezelni;

- el kell ismertetni a különböző tulajdonformák közérdekből történő korlátozhatóságának elvét;
- kiemelten szükséges foglalkozni a kulturális örökség védelmének intézményrendszerével, a muzeális hálózattal;
- egyidejűleg kell érvényesíteni a centrális szakmai hierarchiát, a tudományos szakági önállóságot, a tulajdonosi-fenntartói, regionális sokszínűséget;
- a területi egységes szakmai felügyeletét és irányítását a kulturális tárca látja el.

A törvény a nemzeti és egyetemes történelem során **felhalmozott és megőrzött** kulturális javak védelmét biztosítja attól függetlenül, hogy kinek a tulajdonát képezik. Ugyancsak biztosítja a széles körű nyilvánosságot. Másrészt a törvény rendelkezik a nemzeti és egyetemes kulturális örökség megőrzése érdekében a muzeális intézmények szakmai besorolásáról, tevékenységükről és a javakkal kapcsolatos feladataikról.

A muzeális emlékek megóvása mindenki számára kötelesség. A védett kulturális javak bármilyen **veszélyeztetése, rongálása, megsemmisítése tilos!**

A kulturális javak a nemzet egészének közös értékeit képezik. Ezért fontos, hogy azok eredeti helyükön, vagy múzeumokban megfelelő védelemben részesüljenek, az utókor számára fennmaradjanak. Ennek érdekében az állami és önkormányzati szervek, az egyházak, a társadalmi és gazdasági szervezetek, valamint az állampolgárok **összefogása** szükséges.

A kulturális javak védelmével összefüggő célok végrehajtásának legfontosabb letéteményesei a muzeális intézmények: **a múzeumok, a közérdekű muzeális gyűjtemények és a kiállítóhelyek.**

A múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményiből álló muzeális intézmény. Fő feladatai:

- a kulturális javak működési engedélyben meghatározott körének folyamatos gyűjtése, nyilvántartása megőrzése és restaurálása,
- a muzeális gyűjtemények tudományos feldolgozása és publikálása, kiállításokon és egyéb módon történő bemutatása.

Feladatai ellátásához rendelkeznie kell a szükséges **tárgyi és anyagi** feltételekkel, megfelelő épülettel és szakirányú felsőfokú végzettségű alkalmazottakkal. A hazai muzeális intézményekben a védett gyűjtemények közé tartoznak az élettelen és az élő természet keletkezéseinek, fejlődésének, a magyar nemzet és Magyarország népei történelmének minden kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi és egyéb (hangdokumentumok vagy régészeti jelenség) bizonyítékai. A művészeti alkotások ugyancsak a kulturális javak közé tartoznak.

A kulturális törvény számon tart országos múzeumokat, országos gyűjtőkörű szakmúzeumokat, megyei múzeumokat, regionális (települési), tematikus múzeumokat, közérdekű muzeális gyűjteményeket és kiállítóhelyeket.

Az **országos múzeum** átfogó, egy vagy több alaptudományra támaszkodik, szakterületén kiemelkedő országos jelentőségű, művelődéstörténeti, tudományos teljességre törekvő gyűjteményt gondoz. Gyűjtőterülete az egész országra kiterjed. Ilyen múzeumok pl. Hadtörténeti Múzeum, Iparművészeti Múzeum, Magyar Nemzeti Múzeum, Petőfi Irodalmi Múzeum, stb.

Az **országos gyűjtőkörű szakmúzeum** sajátos szakterületen teljességre törekedve jelentős gyűjteményt gondoz. A szakmúzeumok végzik az ország teljes területén (pl. a bányászati, kereskedelmi, sporttörténeti, zenetörténeti, színház-történeti, stb.) a tárgyi emlékek feldolgozását.

A **megyei múzeumot** egy-egy önkormányzat alapít, illetve tart fenn. Feladata a megyei múzeumi szervezet működtetése. Az önkormányzat által biztosított költségvetésből megszervezi a muzeológiai szakágak szerint a kulturális javak gyűjtését, őrzését, tudományos feldolgozását és bemutatását. Gyűjtőterülete kiterjed az adott megye és a megyei jogú város egész területére. Tevékenysége során összehangolja a múzeumi szervezet és más, az adott megyében működő muzeális intézmények szakmai együttműködését.

A **települési, regionális múzeum** több múzeumi szakágat felölelve egy, esetleg több önkormányzatra kiterjedő gyűjtőterülettel rendelkezik. A múzeumok e típusa működhet a megyei múzeumi szervezet részeként, vagy önálló jogi személyként.

A **közérdekű muzeális gyűjtemények** egységes szempontok szerint létrejött, őrzött és nyilvántartott gyűjtemény együttesek, amelyek a

múzeumi követelményeknek nem felelnek meg, azonban tudományos, vagy művészi értékeik alapján tekinthetjük muzeális gyűjteményeknek. Ezek közé elsősorban a helytörténeti, az intézménytörténeti, egy személyhez kötődő, a vallási és az egyháztörténeti gyűjtemények tartoznak.

A **közérdekű muzeális kiállítóhely** az önálló gyűjteménnyel nem rendelkező intézmény, amely muzeális tárgyakat kiállítás formájában, vagy épületenként tartozékaikkal és berendezéseikkel jogosultak bemutatni.

Könyvtári intézmények

Az antik görög kultúrából széleskörűen elterjedt *bibliotéka* megjelölés egyszerű fordítása a **könyvtár** szavunk. Az intézmény nagyobb mennyiségű könyv, időszaki kiadvány, kinyomtatvány, térkép, kép, stb. rendszerezett, közhasználatra szánt gyűjteményét foglalja magába.

A könyvtárak a történelem során nagy utat tettek meg a több ezer agyagtáblából álló eblai (Kr. e. 2500-2450) gyűjteménytől a koraközépkori kolostori, székesegyházi könyvtárakon át a reneszánsz idején létesült gazdag fejedelmi, főúri könyvtárakig. A *Mátyás király* által Budán létrehozott Corvina-könyvtár már nagyságában és jelentőségében is vetekedett az itáliai gyűjteményekkel. A XVI. században számos protestáns iskolai könyvtár (pl. Sárospatak, Debrecen, stb.) alakult. 1802-ben Széchényi Ferenc alapította a ma is működő országos Széchényi Könyvtárat. A második világháború után az Elnöki Tanács által kiadott törvényerejű rendeletek rendelkeztek a magyar könyvtárügyről.

Az 1997-ben megszületett kulturális törvény részletesen szabályozza a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét. Célja, hogy mindenki számára biztosítsa a **könyvtárhasználat jogát**, szabályozza a nyilvános könyvtári ellátás működését és fejlesztését. Ebből adódik, hogy a könyvtárhasználat joga mindenkit megillet, e jog gyakorlását a könyvtári ellátás teljes rendszere biztosítja. A könyvtári rendszer működtetése az **állam és a helyi önkormányzatok** feladata.

A könyvtári rendszer **hálózatokból, együttműködési körökből, koordináló (megyei) központokból és szolgáltatásokból** épül fel. A hálózathoz tartozó könyvtárak egyenjogúak: tevékenységük hatékonysága és gazdaságossága érdekében a munkájukat

összehangolják. Az együttműködési körök egyrészt olyan könyvtárak között alakulnak ki, amelyeknek a gyűjtési és a szolgáltatási köre hasonló.

Az állam és az önkormányzatok által fenntartott nyilvános könyvtárak iránt támasztott **alapkövetelmény**, hogy

- mindenki által használható és megközelíthető legyen;
- alkalmazzon könyvtári szakembert;
- rendelkezzen kizárólagos könyvtári szolgáltatás céljainak megfelelő helyiséggel;
- a felhasználók többsége számára megfelelő időpontban és rendszeresen tartson nyitva;
- a helyben nyújtott alapszolgáltatásai (könyvtárlátogatás, a könyvtár által kijelölt gyűjteményrészek helyben használata, állományfeltárási eszközök használata) ingyenesek legyenek;
- a gyűjteményét folyamatosan fejlessze, gondozza és rendelkezésre bocsássa;
- nyújtson tájékoztatást a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól;
- biztosítsa más könyvtárak állományainak és szolgáltatásainak elérését;
- vegyen részt a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében.

A **könyvtári dokumentum** a könyvtár feladatainak ellátásához nyilvántartásba vett tudományos, oktatási, művészeti, közművelődési, vagy történeti értékű könyv időszaki kiadvány, egyéb kiadvány, minden szöveg, kép, adat és hangrögzítés, elektronikus ismerethordozó.

A kulturális törvény nemzeti könyvtárat, tudományos és szakkönyvtárat, megyei és települési közkönyvtárat jelöl meg.

Hazánk **nemzeti könyvtára** az Országos Széchényi Könyvtár. Legfontosabb alapfeladatai:

- a Magyarországon keletkezett könyvek, sajtótermékek teljesség igényével gyűjtése, megőrzése és az olvasók rendelkezésére bocsátása;
- a külföldön megjelent *hungaricumok* teljességre törekvő gyűjtése és feltárása (hungaricum: az ország mindenkori államhatárain kívül magyar nyelven, vagy magyar szerzőtől, vagy magyarsággal kapcsolatos mű);
- nemzeti bibliográfiák készítése;
- valamennyi gyűjteményének (pl. Térképtár) archiválása és védelme;
- gyűjteményének elsősorban helybenhasználat útján történő rendelkezésre bocsátása;
- a nemzeti könyvtár tevékenységi körébe tartozó kutatás végzése.

A **tudományos és szakkönyvtárak** feladata kielégíteni a kutatók, az olvasók meghatározott szakirodalmi igényeit, az adott tárgykörben tájékoztatást nyújtani. E munkában részt vesz az Országos Széchényi Könyvtár, a Debreceni Egyetem központi Könyvtára, az állami egyetemek, a felsőoktatási intézmények könyvtárai, valamint az **országos szakkönyvtárak** (pl. Országos Pedagógiai Könyvtár, Hadtörténeti Intézet Könyvtára, Országgyűlési Könyvtár, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, stb.)

A könyvtári ellátás állami fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges. A **közkönyvtár** feladata az önművelést, a tájékoztatást, a nevelést szolgáló tevékenység segítése támogatása. Célja az általános és a szakmai műveltség növelése, a tanuláshoz, a közeleti tájékozódáshoz szükséges könyvtári ellátás biztosítása. Részt vesz az olvasási kultúra terjesztésében és színvonalának emelésében. A megyei és a települési könyvtári ellátás a helyi **önkormányzatok** kötelező feladata. E kötelező feladatukat a községi és a városi, a megyei jogú városi önkormányzatok a nyilvános könyvtárak fenntartásával, könyvtári szolgáltatások megszervezésével teljesítik. A kulturális törvény a megyei és a fővárosi önkormányzatot kötelezi a nyilvános könyvtár fenntartására.

A **települési nyilvános könyvtár** köteles a gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítani, közhasznú

információs szolgáltatást nyújtani, helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjteni. Köteles szabadpolcos állományrészt létrehozni.

A megyei és fővárosi könyvtár koordinálja a területén működő könyvtárak együttműködését, számukra segítő szolgáltatást nyújt. Felelős a megye nemzeti és etnikai kisebbségéhez tartozó lakosság könyvtári ellátásáért. Megszervezi a nyilvános könyvtárak statisztikai adatszolgáltatását, továbbá az iskolán kívüli könyvtári képzést és továbbképzést.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Levéltárak

A levéltárak mindenütt a világon azokat a dokumentumokat gyűjtik, őrzik és teszik használhatóvá, amelyek **a társadalom intézményrendszereinek működése során jöttek, illetve jönnek létre.** A magyar történelemben az Árpád-házi királyok idején, a XII. sz. végétől alakult ki a királyi archívum, de iratanyagának egy része elpusztult. Emellett hiteles helyek, megyei és városi testületek is foglalkoztak iratteremtéssel és őrzéssel. 17223-ban a 45. törvénycikk elrendelte, hogy az ország köziratait az ország levéltárában (Archivum Regni) kell elhelyezni, mely 1756-ban kezdte el működését Pozsonyban, majd 1784-ben költözött Budára. 1874-ben jött létre az Országos Levéltár. A második világháború után folyamatos volt a levéltárak számára az iratátvétel, jelentős volt a gyarapodás. 1968-ban szervezték át a levéltárügyet. A területi levéltárak a fővárosi tanács és a megyei tanácsok intézményei lettek.

A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény szabályozza ma a közlevéltárak működését (továbbiakban: **levéltári törvény**). A levéltári törvény az iratokat két csoportra osztja: köziratokra és magániratokra. **Köziratnak** minősül minden olyan irat, amely állami, vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv irattári anyagába tartozott, vagy tartozik. A **magánirat** a nem közfeladatot ellátó szerv irattári anyagába tartozó, valamint a természetes személy tulajdonában lévő irat.

A levéltári törvény a közirat fogalmával együtt bevezeti a **közlevéltár** fogalmát is. Közlevéltár minden olyan levéltári intézmény, amelyet a **maradandó értékű köziratok tartós megőrzése** céljából közfeladatot ellátó szerv létesít, illetőleg tart fenn.

A levéltári törvény **szabályozásának célja:**

- a közfeladatot ellátó szervek irattári anyaga szakszerűen kezelt, rendezett, jól használható forrásanyaggá váljék az ügyvitel és a levéltári érdekek szempontjából;
- a közfeladatot ellátó szerv megszűnése, feladatköre megváltozása esetén irattári anyagának, különösen maradandó értékű részének biztonságos megőrzése;

- bármely szerv irattári anyagának, továbbá a természetes személyek irathagyatékának maradandó értékű része épségben és használható állapotban a jövő nemzedéke számára fennmaradjon;
- a levéltári anyag használata során a közérdekű adatok megismerését és a tudományos kutatás szabadságát garantáló alkotmányos alapjogok érvényesítése a személyiséghez és a személyes adatokhoz fűződő alkotmányos alapjogok védelmével együtt valósuljon meg.

Mind a köziratokra, mind pedig a magániratokra kiterjedő **általános alapelv**, hogy

- az irattári anyag egységének megőrzéséről mindenkinek gondoskodnia kell;
- az irattári anyag maradandó értékű részét meg kell óvni, ebbe beletartozik a védetté nyilvánított magánirat is;
- a levéltári anyag-védettsége miatt- csak a kulturális miniszter engedélyével vihető ki az országból.

A köziratot elidegeníteni, megrongálni, vagy egyéb módon használhatatlanná tenni, megsemmisíteni tilos. Az irattermelő szerv számára kötelező a nem selejtezhető köziratokra vonatkozóan az **archiválás**. Lényege az, hogy a közfeladatot ellátó szervek maradandó értékű irattári anyaga valamelyik közlevéltár illetékességi körébe tartozik, s ez a levéltár nemcsak az anyag átvételére, hanem az adott szerv iratkezelésének ellenőrzésére és irattári selejtezésének levéltári szempontú jóváhagyására is jogosult.

A levéltári törvény rögzíti a közlevéltárak feladatait annak figyelembe vételével, hogy az adott intézmény a közfeladatot ellátó szervek mely köréből illetékes átvenni a maradandó értékű iratokat; különbséget tesz általános levéltár, állami szaklevéltár, a település önkormányzati levéltára, valamint köztestület és közalapítvány levéltára között. A levéltárak **általános feladatai**:

- közfeladatot ellátó szervek irattárának ellenőrzése;
- a maradandó értékű iratok begyűjtése, tudományos feldolgozása, rendszerezése, archiválása, restaurálása;

- a történelmi ismeretek átadása publikációk, vagy a közművelődés különböző formái útján.

A saját levéltárral nem rendelkező szervek maradandó értékű irataival kapcsolatos feladatokat az **általános levéltárak**-a Magyar Országos Levéltár, valamint a megye (főváros) önkormányzata által fenntartott levéltárak- látják el.

A levéltári törvény a jelentős gyűjteménnyel rendelkező három **állami szaklevéltár**at nevesíti: Hadtörténeti Levéltár, Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, Vízügyi Levéltár. Állami szaklevéltár alapítására az illetékes miniszter engedélyével csak a felsőoktatási intézményeknek (jelenleg tizenkettő működik), továbbá a tudományos, a kulturális és az egészségügyi szolgáltatást végző intézményeknek van módjuk.

Jelenleg egyetlen **köztestület**-a Magyar Tudományos Akadémia- tart fenn levéltárat.

Közművelődés

A **közművelődés** a polgárok iskolarendszeren kívüli-öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú-cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségeikben valósul meg. Céljai között találjuk a közösségek **hagyományőrző** tevékenységét is. Európában és hazánkban is a felvilágosodás idején vált fontos kérdéssé a nép műveltségének állapota, fejlesztésének feladata. A reformkorban a felvilágosító szándék széleskörű mozgalommá vált. A reformkori körök, klubok, kaszinók, egyesületek nemcsak a társas lét új nyilvánosságait jelentették, hanem a polgári értékrendet előkészítő fórumokat is. 1867 után a népművelés köre kiszélesedett az analfabetizmus felszámolása terén. 1923-ban *Klebsberg Kunó* kultuszminiszter rendelkezése alapján vált az **iskolán kívüli népművelés igazgatása** állami feladattá. Minden településen népművelési ügyvezető fogta össze a lakosság ismeretszerző, amatőr művészeti tevékenységét. Az 1945-1949 közötti időt a **szabadművelődés** koraként tartjuk számon. Az államtól és egymástól szabad közösségek sokszínű, az országot újjáépítő művelődési aktivitásának segítségét az Országos Szabadművelődési Tanács végezte. 1949-1956 között az állam magához ragadta a népművelési intézmények alapításának, működtetésének jogát, meghatározta annak-elsősorban- politikai célokat (kommunista propagandát) szolgáló feladatait. A helsinki emberjogi alapokmányban foglalt vállalások alapján az országgyűlés megalkotta a

közművelődésről szóló 1976. évi V. törvényt. A törvény a közművelődés irányítását, feltételeinek biztosítását, az állam és annak intézményei, a munkahelyek, művelődési intézmények, társadalmi szervezetek feladatát határozta meg, vezérlő elvként megőrizve a szocialista tudatformálás igényét.

A rendszerváltás után az új kezdeményezések megvalósításához, az iskolarendszeren kívüli ismeretszerzés, az élethosszig tartó tanulás, az önképzés elengedhetetlenül fontos tényezővé vált. Így annak állami és önkormányzati támogatása alapvető feladat maradt. Ennek szellemében született meg az 1997. évi kulturális törvény, mely **szabályozza az állam, az önkormányzat, az intézmények feladatait és kötelezettségeit.** A törvény leszögezi: minden állampolgárnak joga, hogy művelődési céljai megvalósításához **közművelődési közösségi színteret,** szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon. Ennek értelmében a törvény közművelődési fejezetének hatálya kiterjed a közművelődési tevékenység megvalósulásában résztvevőkre, a közösségi színterekre, a közművelődési intézmények fenntartóira, működtetőire és alkalmazottaira.

A közművelődés **feltételeinek** biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata. A tevékenység támogatása **közcél,** a közművelődésben résztvevők joggyakorlása pedig **közérdek.**

A **művelődő közösségek** tagjai öntevékenyek. A közművelődés keretében általuk gyakorolt tevékenység tartalmát és formáját maguk határozzák meg. A művelődő közösségek működésüket a közművelődés intézményeinek szervezésében, vagy attól függetlenül valósítják meg.

A **közművelődési intézmény** a lakosság közösségi művelődési tevékenység céljára alapított, fenntartott, működtetett, szakmai személyi és infrastrukturális feltételekkel rendelkező költségvetési szerv, vagy egyéb formában működtetett intézmény. E szerepet betöltheti:

- művelődési otthon, ház, központ, szabadidő központ, közösségi ház, ifjúsági, gyermekház, faluház, stb.;
- az oktatási és közművelődési, illetve egyéb feladatokat is ellátó általános művelődési központ (ÁMK);
- az alaptevékenységhez kapcsolódóan közművelődési feladatokat is ellátó többfunkciós, közös igazgatású intézmény (pl. sportlétesítmény és közművelődési intézmény).

Közösségi szintéreként a helyi lakosság rendszeres, vagy alkalmi közművelődési helyét értjük. A közösségi szintér, illetve a közművelődési intézmény fenntartója és működtetője a **települési önkormányzat**. A települési önkormányzatok számára a **helyi közművelődési tevékenység** támogatása kötelező feladat. Megyei jogú városban, városban fővárosi kerületben az önkormányzat közművelődési intézményt működtet. A községekben az önkormányzatok közművelődési intézményt, vagy közösségi szintert tartanak fent. A települési önkormányzatok közművelődési tevékenységének formái:

- az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek, nép főiskolák megteremtése;
- a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása;
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúraértékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása;
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó, műkedvelő közösségek tevékenységének támogatása;
- a helyi társadalom kapcsolattrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése;
- a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése;
- a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása;
- egyéb művelődést segítő lehetőségek biztosítása.

A települési önkormányzat a helyi társadalom művelődési értékeinek és kulturális szükségleteinek figyelembe vételével a helyi lehetőségek és sajátosságok alapján **rendeletben** határozza meg, hogy az előző feladatsorból **mit, milyen formában, módon és mértékben lát el**. A feladatellátás formájának megválasztásánál döntő szempont a lakossági érdekek legszínvonalasabb ellátása.

A települési önkormányzatok **önként vállalt** feladata a közművelődési tevékenység **civil szervezetek** által kezdeményezett formája és

önszervező mozgalmak támogatása, az értékek létrehozásának, őrzésének elősegítése. A települési önkormányzat a saját rendeletében meghatározott közművelődési feladatok megvalósítására megfelelő jogi személlyel vagy magánszeméllyel **közművelődési megállapodást** köthet.

A közművelődési tevékenységek elősegítése és fejlesztése érdekében a megyei (fővárosi) önkormányzatoknak kötelező feladatként szakmai tanácsadásról és szolgáltatásról kell gondoskodnia a megye települései, a fővárosi kerületek önkormányzatai, közművelődési intézményei, szervezetei és közösségei részére. E feladat végrehajtására intézményt köteles működtetni.

A megyei (fővárosi) önkormányzat **a szakmai tanácsadás és szolgáltatás** feladatkörében

- elősegíti a területén működő települési önkormányzatok, nemzeti és etnikai kisebbségi önkormányzatok és a megye területén működő közművelődési szervezetek művelődési céljainak megvalósulását;
- együttműködik a Magyar Művelődési Intézettel, az országos szakmai érdekképviselői szervezetekkel;
- közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat készít és hasznosít;
- részt vesz a térség nemzetközi, országos, megyei közművelődési rendezvényeinek szervezésében, gondozza a kistérségi, megyei, regionális, országos és nemzetközi kulturális kapcsolatokat;
- gyűjti és összesíti a közművelődési információkat, megyei (fővárosi) adattárat kezel;
- elősegíti a megye (főváros) környezeti, művészi, közművelődési értékeinek, sajátosságainak bemutatását;
- végzi a közművelődési tevékenységek szervezőinek, vezetőinek szakmai képzését és továbbképzését.

A megyei (fővárosi) önkormányzat rendeletben határozza meg a közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatait, intézményi kereteit és formáit, költségvetési támogatását. Ugyancsak rendeletben

határozza meg a szakmai tanácsadás és szolgáltatások díjköteles és díjmentességi körét.

A közművelődési tevékenység **civil szerveződéseit** a magánszféra olyan országos, regionális, vagy helyi szervezetei alkotják, amelyek alapító okiratuk szerint elsősorban közművelődési célok megvalósítására jöttek létre. A közművelődési alapfeladatok ellátását átvállaló civil szervezetek közintézményi ellátatlanság esetén az **önkormányzattal kötött megállapodás** alapján költségvetési támogatásban részesülhetnek.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A kulturális szervezetek és a kulturális vállalkozások

A **kulturális, művészeti intézmények, vállalkozások** fontos szerepet töltenek be minden társadalom gazdasági életében, sokféle konkrét formában, szerepkörrel jelennek meg mindennapi életünkben. Sokféleségük ellenére számos olyan közös jellemzőjük van, amely alapján megkülönböztethetjük ezeket az intézményeket a gazdaság más termelő, illetve szolgáltatást nyújtó szektoraitól. Közös az **alapvető** feladataik, melyek:

- a társadalom kulturális igényeinek kielégítéséhez szükséges termékek előállítása, szolgáltatások, kulturális élmények nyújtása,
- a társadalom kulturális értékeinek megőrzése.

A kulturális feladatokat ellátó szervezetek, vállalkozások alkotják az ún. **kulturális iparágat**, melynek **szűkebb és tágabb értelmezésével** találkozhatunk a szakirodalomban.

A szűkebb értelmezés során a kulturális szervezetek és vállalkozások közé az **előadó művészettel** (színház, opera, tánc, zene stb.), a **vizuális művészettel** (festészet, grafika, szobrászat stb.), a **kulturális örökség megővésével** (könyvtárak, levéltárak, múzeumok stb.) foglalkozó szervezetek kerülnek elemzésre. A tágabb értelmezésben a kulturális javak közvetítő eszközeit, hordozóit előállító vállalkozásokat, intézményeket (pl. filmgyártás, könyvkiadás, lemezkiadás, televízió stb.) is a gazdaság e területéhez soroljuk.

A kulturális intézmények, szervezetek-akár szűkebb, akár tágabb értelemben vizsgáljuk működésüket- **erőforrásokat igényelnek**, melyek a következők:

- **tőke** (reáltőke: épületek, járművek, berendezések, felszerelések, könyvek stb. és pénztőke). A felhasznált tőke lehet saját vagy kölcsönvett tőke;
- **emberi munka** (munkavégző, problémamegoldó képesség, kreativitás stb.),
- **természeti tényezők** (technológiai folyamatokhoz szükséges természeti tényezők),

- **vállalkozási** ismeretek, képességek, menedzseléshez szükséges képességek,
- **információk** (döntésekhez szükséges belső és külső információk).

A felhasznált erőforrások közül az emberi tényezőnek kulcsszerepe van a kulturális intézmények tevékenységében, melyek sokfélék. Általában:

- előadói, művészeti tevékenységet folytatók,
- koordináló, szervező, vezető, menedzsment munkát végzők,
- műszakiak,
- egyéb emberi erőforrások.

Az erőforrások, **inputtényezők** felhasználásával ezek az intézmények **outputot**, terméket állítanak elő, szolgáltatásokat nyújtanak. Ebben az értelemben a kulturális szervezetek, vállalkozások esetében is **termelési folyamatokról** beszélhetünk, amely költségekkel jár. A felmerülő költségek különböző forrásokból finanszírozhatók. Ezek lehetnek:

- alapvető tevékenységekből származó bevételek (jegyeladás, tagsági díj stb.),
- kereskedelmi tevékenységből (büfé, kiadványok értékesítése stb.),
- állami, önkormányzati támogatások,
- magántámogatások, szponzorok.

Finanszírozásuk jellemzőit tekintve különböző csoportokba sorolhatók. Működésük sajátosságai miatt célszerű megkülönböztetni az **állandóan** (pl. Magyar Állami Operaház, Nemzeti Múzeum stb.) és az **ideiglenesen** működő kulturális intézményeket, vállalkozásokat. Az ideiglenesen működő kulturális intézmények jellemzője, hogy azok általában egy produkcióra jönnek létre, majd felbomlanak (pl. egy film elkészítésére létrejött stáb).

A kultúra területén is kialakultak egyéni, vagy társas **vállalkozások**. Általában egyéni vállalkozások keretében folytatják tevékenységüket, pl. az írók, a zeneszerzők, képzőművészek stb. A társas vállalkozások

többféle konkrét formát ölthetnek (pl. kft, bt, kht., stb.) a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvénynek megfelelően.

Lényeges különbséget találhatunk a profitorientált (forprofit) és a nonprofit intézmények között, melyekről a X. fejezetben szólunk részletesebben.

A kulturális szervezeteket végül a **vezetés** szempontjából is csoportosíthatjuk. Az egyik csoportot azok alkotják, amelyek választott vezetőség által irányítottak. A kulturális „iparágban” ugyanakkor megtalálhatók olyan vezetők is, akik tevékenységüket hivatásszerűen, önálló munkakörben végzik (pl. könyvtár, művelődési ház stb.)

A kulturális intézmények, vállalkozások működésével, kínálatának kialakulásával kapcsolatos közgazdasági kérdések az alábbiak:

- a különböző erőforrásokból mennyit és hogyan használnak fel,
- ezekből mennyi és milyen minőségű terméket állítanak elő, nyújtanak szolgáltatást,
- hogyan határozzák meg a kínálatukat (mennyiség és minőség).

Ezekre a kérdésekre **intézmények, vállalkozások** a döntéseik során céljaiknak megfelelően adnak választ. Egy-egy szervezetnek egyidejűleg több célja is lehet, amelyeket a működőképesség érdekében össze kell hangolni. Célként megjelenhet:

- **Profit.** A profit a vállalkozás tevékenységéből származó bevétel és a tevékenységgel kapcsolatos költségek különbségeként határozható meg. Amennyiben egy vállalkozás elsődleges célja profitjának **maximalizálása**, akkor a tevékenységgel kapcsolatos döntései során mindvégig azt elemzi, hogy a szóba jöhető lehetőségek közül melyik, milyen mértékben növeli profitját.
- **Bevétel.** Amennyiben a vállalkozás elsődleges célja bevételének maximalizálása, akkor a döntéshozatal során termelése, szolgáltatása iránti kereslet alapján azt az ár-és mennyiség-kombinációt keresi, amely mellett az elérhető bevétele a legnagyobb lesz.
- **Minőség.** A kulturális vállalkozás érdekeltiségének megfelelően elsődleges cél lehet az általa termelt termék, a nyújtott

szolgáltatás minőségének maximalizálása, figyelembe véve a fogyasztók általános és speciális igényeit.

- **Közönség.** Egy kulturális intézmény elsődleges célja lehet a közönség számának maximalizálása, azaz az általa nyújtott szolgáltatásokat a lehető legtöbb fogyasztó elérhesse, fogyaszthassa.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A kultúrafinanszírozás kérdései

Napjainkban a kultúra egész területén **többszatornás finanszírozási rendszer** működik: a központi és önkormányzati költségvetési támogatások mellett-direkt és indirekt eszközök (pl. adókedvezmény) formájában-a mecenatúrából egyre nagyobb szerepet vállalnak az üzleti és civil szféra szereplői.

A kultúrafinanszírozás kérdéskörében különbséget kell tenni a művészeti terület, továbbá a közgyűjteményi és közművelődési területek központi és helyi, továbbá közvetlen és közvetett támogatásának módozatai, formái között.

A művészetek finanszírozási kérdései:

A 161/1998 (IX.30.) sz. kormányrendelet a nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről rendelkezik arról, hogy az illetékes miniszter dönt a hatáskörébe utalt **központi állami pénzeszközök** felhasználásáról. Ennek részeként a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma:

- biztosítja a **nemzeti művészeti alapintézmények és közhasznú társaságok működésének támogatását**. Tevékenységét pályázati alapok is támogatják.
- támogatást nyújt **kiemelt művészeti produkciónak, művek megvalósítására**, továbbá biztosítja a **művészeti ösztöndíjak és kitüntetések** fedezetét,
- biztosítja a művészeti célú **alapintézmények és közalapítványok** támogatási előirányzatát,
- meghatározza a **Nemzeti Kulturális Alapprogram** támogatási előirányzatát.

A helyi önkormányzatok által fenntartott és működtetett művészeti intézmények **finanszírozása** az állam művészeti intézményektől eltérő módon, speciális ösztönző szabályok szerint történik. A helyi önkormányzatok által fenntartott hivatásos színházak, zenekarok, énekkarok, táncegyüttesek stb. állami támogatása a Magyar Köztársaság Belügyminisztériuma „Helyi önkormányzatok támogatása, hozzájárulása” c. költségvetési előirányzatban jelenik meg. A

Belügyminisztérium költségvetésében szerepelnek a „Címzett és céltámogatások”, amelyekből részesülhetnek a művészi jellegű beruházások, fejlesztések.

Az Országgyűlés az 1993. évi XXIII. törvénnyel hozta létre a Nemzeti Kulturális Alapot, majd 1998. évi módosítással a **Nemzeti kulturális Alapprogramot**. Megalapításának és további működésének alapvető célja, hogy a **hazai kulturális élet egyik legfőbb támasza legyen** a nemzeti és egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, közvetítésének, valamint a határon túli terjesztésének támogatása révén. A Nemzeti kulturális Alapprogram főbb szervei az elvi, az irányító és koordináló döntések meghozatalára hivatott **bizottságok**, valamint a pályázatok kiírásáról és elbírálásáról döntő **szakmai kollégiumok**. Az Alapprogram **legfőbb bevételi forrása** a mindenkorai költségvetési törvény mellékletében meghatározott termékek és szolgáltatások után befizetett **kulturális járulék**, mint adónem. A Nemzeti Kulturális Alapprogramot az illetékes miniszter által önállóan gazdálkodó költségvetési szervként alapított Nemzeti Kulturális Alapprogram **Igazgatósága** kezeli.

A kulturális tárca a kulturális termékek és szolgáltatások új típusú finanszírozási rendszerének kialakítására hozta létre a művészi területek többségét (alapítványait, közalapítványait) a **közhasznú szervezetekről** szóló 1997. évi CLVI. törvény alapján. A legfontosabbak:

- Magyar Mozgóképfelvételek Alapítvány (1991)
- Magyar Könyv Alapítvány (1992)
- Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány (1992)
- Magyar Történelmi Film Alapítvány (1993)
- Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány (1993)

A kultúra finanszírozásának alternatív formája a **szponzoráció**, a **civil szektor** aktívabb **szerepvállalása**, a különböző **adókedvezmények és adómentességi** formák. Ezek közül a legfontosabb a polgárok személyi jövedelemadója 1%-ának felajánlása. Stabil szabálya a magyar társadalmi adózásnak, hogy közhasznú tevékenységet végző alapítványok, közalapítványok, társadalmi szervezetek **alaptevékenysége adómentes**.

A közgyűjtemények (könyvtárak, levéltárak, múzeumok) és a közművelődés finanszírozása

„A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről” szóló 1997. évi CXL. törvény rendelkezik a közgyűjteményi és közművelődési intézmények és tevékenységek finanszírozásáról. Alapelve, hogy a helyi önkormányzatok a közgyűjteményi és közművelődési kötelező feladataik ellátásához mindenkor költségvetési törvény szerint **normatív állami hozzájárulásban** részesülnek.

A közművelődést szolgáló és lehetővé tevő feltételek megteremtésében a tevékenységben résztvevők saját ráfordításaihoz, az intézmény működési bevételeihez és az egyéb forrásokhoz társulva, meghatározó a **központi költségvetési hozzájárulás** és a **helyi önkormányzati támogatás**.

A települési és megyei (fővárosi) önkormányzatok a közművelődési feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint normatív állami hozzájárulásban részesülnek. Ez tartalmazza:

- az országos feladatok finanszírozását,
- az intézmények tematikai, információs feladatainak fejlesztését,
- a tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a területi (volt Szakszervezet) és a Munkahelyi Művelődési Intézmények Egyesülete, a népfőiskolai mozgalmak és más, országos, illetve regionális közművelődési, társadalmi szervezetek működési támogatását.

A belügyminisztérium költségvetése **érdekeltségnövelő pályázati keretet** tartalmaz az önkormányzati közművelődési feladatellátást szolgáló technikai, műszaki fejlesztésre, a könyvtári dokumentumok gyarapítására. A levéltári törvény által előírt kötelezettségek teljesítéséhez központi költségvetési hozzájárulást biztosít, amelyet a Belügyminisztérium fejezetében megjelenő normatív hozzájárulás, központosított előirányzat, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fejezetében megjelenő előirányzatok tartalmaznak.

A helyi önkormányzatok a közművelődéssel, a könyvtári ellátással, a kulturális javak védelmével, a múzeumi és levéltári tevékenységgel kapcsolatos feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint

közművelődési és közgyűjteményi normatív költségvetési hozzájárulásban részesülnek, amelynek jogcímeit és összegét az éves **költségvetési törvény** határozza meg. A helyi önkormányzatoknak biztosított **normatív hozzájárulás** országosan összevont összege nem lehet kevesebb, mint az adott költségvetési évet két évvel megelőző esztendőben a helyi önkormányzatok által országosan a fenti tevékenységekre fordított teljes működési kiadások intézményi működési bevételekkel csökkentett összegének 60%-a, és legalább el kell érnie a helyi önkormányzatok közművelődési és közgyűjteményi normatívájának az adott költségvetési évet megelőző évre előirányzott összegét.

- A települési közművelődési és közgyűjteményi feladatokhoz jogcímen a települési önkormányzatok összesen az előbbiek szerint normatív hozzájárulás összegének kétharmadát kapják, melyet állandó népességszámuk alapján kell felosztani;
- a megyei (fővárosi) közművelődési és közgyűjteményi feladatokhoz jogcímen a megyei (fővárosi) önkormányzatok összesen a normatív hozzájárulás összegének egyharmadát kapják. A támogatás 33%-át egyenlő arányban, 67%-át pedig állandó népességszám alapján.

A belügyminisztérium költségvetési fejezetén belül a „Helyi önkormányzatok támogatásai, hozzájárulásai” címen „Központosított előirányzatok” alcímen elkülönített „**Érdekeltség-növelő Támogatást**” kell biztosítani az önkormányzati könyvtárak állománygyarapításához, a közművelődési infrastruktúra fejlesztéséhez.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma költségvetési fejezetén belül meghatározott közvetlen állami feladatok ellátására, a közművelődési és közgyűjteményi feladatfinanszírozásra, a közgyűjtemények és közművelődési intézmények telematikai, információs feladatainak ellátására a (2) bekezdés szerinti normatív hozzájárulást biztosít. Az 1/2000. sz. Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumi rendelet meghatározott **képzés támogatására** a (2) bekezdés szerinti normatív hozzájárulást **biztosított**.

Az Országgyűlés, a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek és az országos kisebbségi önkormányzatok által fenntartott közművelődési és közgyűjteményi intézmények költségvetési előirányzatait az éves költségvetési törvénynek a fenntartó szerinti fejezetében határozzák meg.

Az **egyházak** a tulajdonukban lévő kulturális örökség értékeinek megőrzéséhez, felújításához, gyarapításához, továbbá levéltáraik, könyvtáraik, múzeumaik és közművelődési intézményeik működéséhez az éves költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatásban részesülnek.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Így kezdődött...

Vallomás egy régi, de nem elfelejtett, nem elfelejtendő évtizedről

A térségi kulturális együttműködés 20 éve Kazincbarcika és környékén – Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár 2005.

A harmincöt év, amelyet itt dolgoztam és éltem le, jelentősen befolyásolta az általános és szakmai felfogásomat.

Kazincbarcikát 1954-ben emelték városi rangra. Barcika, Kazinc, Berente találkozásánál épült, a vegyipar, a bányászat, az erőmű és több kiszolgáló üzem dolgozóinak otthont adó települése lett.

Kezdetben 5-6000 ember élt a telepeken, a lakóépületekben, amelyeknek akkor még csak a neve volt város. Amikor Kazincbarcikára kerültem, a város fiatalokú volt. Akárcsak egy ember életében, így egy városnál is ellentmondásaival együtt talán a legszebb, a legmeghatóbb, s talán a legnehezebb korszak. Félig már felnőtt- kigyógyulva a gyermekbetegségekből – de tele van dinamizmussal, tettvágygal. Ebben az időszakban, az 1970-es években is sok szépet, igazat produkált, de mint egy serdülő, rohamosan kinövi ruháját, rohamosan növekedtek az igényei.

Én, aki a várossá nyilvánítás tizenhetedik évében kerültem e településre, és folyamatosan figyelemmel kísértem a növekedését, kitapinthatam mindennapi életének lüktető mozzanatait és pulzusát, s ha akkor jól ismertem az országos viszonyokhoz méretezett szerepet, hivatását, eredményeit, felismerhettem: igen, várossá válhat Kazincbarcika. A város 1974-ben ünnepelte várossá nyilvánításának 20. évfordulóját.

Talán ez az az időpont, amikor elmondhatjuk, hogy Kazincbarcika már nem lakótelep, de még nem is város.

Befejeződött a település extenzív fejlesztése, fejlődése. Megépültek a meghatározó gazdasági, vállalati egységek, az ott dolgozók lakhelyéül szolgáló lakótelepek, a kereskedelmi, közoktatási, egészségügyi intézmények. 1969-ben adták át az akkor modernnek számító Egressy Béni Művelődési Központ épületét.

Az igazi várossá válás feltétele volt az, hogy a település fejlesztését egyfajta intenzív pályára állítsák, amelynek egyik központi kérdésévé

vált a szellemi- kulturális élet markáns megfogalmazása és kialakítása, a kulturális hagyományok megteremtése és továbbfolytatása, a helyi szellemi közösség kialakításával a lokálpatriotizmus erősítése, valamint a város elismertségének elmélyítése a városkörnyéki településeken és a megyében.

Ránk, népművelőkre is várt az a feladat, hogy a város szellemiségét kialakítsuk. Ebbe csöppentünk bele, amikor fiatal népművelőként kezdtük el itt pályafutásunkat. Fel kellett építeni valamit, ami korábban nem létezett. Mi, népművelők először azzal foglalkoztunk, hogy a városba költöző emberek be tudjanak illeszkedni a település életébe. El tudják fogadni azokat a viselkedési, kulturális normákat, melyeket az új környezet megkövetel, ugyanakkor ne kelljen teljesen feladni önmagukat, saját, korábban megszokott életüket.

Mi annak idején a kollégáimmal együtt azt gondoltuk, hogy a munkánk legjellegzetesebb vonása az, hogy emberről, emberekről szól. Gyakorló népművelőként azt gondoltuk, hogy egy Kazincbarcika nagyságú városban és lehetőleg a város környékén úgy kell élni, hogy tekintettel vagyunk az embertársainkra. Munkánkat mindig ez irányította. Életfilozófiánk pedig az volt, hogy amit mi nem csináltunk meg, azt más sem fogja megcsinálni helyettünk.

Az 1970-es évek végére alapvetően négy dimenzióban kellett gondolkodnunk.

Egyrészt az Egressy Béni Művelődési Központ, s az épület másik szárnyában az akkor 70 ezer kötetnek otthont adó könyvtár egyhamar a szellemi táplálékra szomjazók zarándokhelye lett. Színes és változatos programok várták estéről estére az érdeklődőket. A színházi előadásoktól, a szakköri tevékenységeken át, megalakultak a műkedvelő művészeti csoportok, melyek ismeretszerző és alkotó munkát jelentettek tagjaiknak. Az olvasás öröme vágyókat számtalan ötlettel, az akkoriban ideális környezettel várta a városi könyvtár. Az 1970-es évek végétől fejlődött mindkét intézmény infrastrukturális technikai feltételrendszere.

Másrészt a fenti időszakban megerősödtek a hagyományos országos és nemzetközi kulturális rendezvények, találkozók, fesztiválok (ifj. Horváth István Színjátszó Fesztivál, Nemzetközi Gyemekrajz-pályázat, Országos Pedagógiai Napok, Vegyipari Dolgozók Fotó- és képzőművészeti Kiállítása), s újak jöttek létre (Bányász Fúvószenekarok Találkozója,

Citerazenekarok Találkozója, Kortárs képzőművészetek bemutatkozása, Észak- magyarországi Fotószemle, stb.), melyek mind- mind erősítették a város szellemiségét és lokálpatriotizmusát.

Harmadrészt a városi lakások, ún. „szomszédsági egységek” mellett kiépültek a közoktatás korszerű intézményei, az egészségügyi hálózat, amelyek mind- mind a szellemi humánerőforrást gazdagították és bővítették.

Negyedrész pedig az 1970-es évek végére Kazincbarcika regionális szerepkör szerint középfokú központtá vált, tájegységi és közigazgatási szempontból egyéb várossá.

A város intenzív fejlődése, és az igazi várossá válás szempontjából elengedhetlenné vált az, hogy hogyan, mennyiben és milyen mértékben tudják biztosítani azt a demokratikus elvet, amely szerint a szellemiség igénybeviteléhez, a művelődéshez mindenkinek joga van. Azt gondoltuk, s ehhez akkor a város vezetése egyetértését adta, hogy egy művelődési központ, egy könyvtár és az egyéb kulturális lehetőségek nem a város vezetéséé kell hogy legyenek, hanem azoké, akik azt használják, illetve igénybe kívánják venni.

Így született meg az ún. „nyitott ház” program, melynek keretén belül lehetőséget kívántunk biztosítani olyan elfoglaltságoknak (szöves, fonás, zenehallgatás, önálló ismeretszerzés, bekapcsolódási lehetőség műkedvelő művészeti csoportok munkájába stb.), mely nem jegyvásárlás, vagy egy adott rendezvény, vagy program mentén vált ki érdeklődést. Szakítani kellett azzal a konzervatív állásponttal, hogy csak az léphet be a művelődési központba, akinek jegye, vagy tagsági igazolványa van. Gondolom, ez is hozzájárult a város és a kultúra demokratizmusához, a városszeretethez, az önbecsüléshez.

Felfogásunk szerint azonban mindezek még nem járultak, nem járulhattak hozzá ahhoz az alapvető dilemmához, hogy mitől város egy város, egy város mitől válik középfokú központtá, hogyan tudja kisugárzó erejét biztosítani a kultúra területén.

Vallottuk, hogy egy város teljes mértékben csak akkor lehet város, ha vonzása, vonzáskörzete is van. Az 1980-as évek elejére Kazincbarcika, mint központi szerepkörrel bíró település olyan gazdasági és infrastrukturális vonzással bírt, mely lehetővé tette a továbbgondolkodást. Tudtuk és éreztük, hogy a településen működő

üzemek munkaerőigénye a környező községeket is figyelembe veszi, tapasztaltuk, hogy az egészségügyi ellátás a kereskedelem és a közoktatás területén is egyfajta vonzással bír.

Az 1980-as évek elején a járások megszüntetésével, az ún. kétszintű irányítás bevezetésével a községi tanácsok viszonylagos önállóságával lehetőség nyílt számunkra, hogy kezdeményezzük a Kazincbarcika vonzáskörzetében lévő községi tanácsok felé egyfajta közművelődési-könyvtári társulás, együttműködés kialakítását, melyet az akkori városi vezetés is támogatott, mivel hozzátartozott a társadalmi és kulturális demokráciához. Szakmai felfogásunk az volt, hogy elsősorban azokon a településeken végezzünk közművelődési- könyvtári szolgáltatásokat, amelyek valamely szinten kötődnek a városhoz. Azt a véleményt képviseltük, hogy elsősorban a város szakmai, infrastrukturális és egyéb eszközeivel segítsük azt, hogy a községekben élők saját otthonukban részesülhessenek a kulturális javakból (pl. falunap, bemutatók, könyvtári nap stb.), de lehetőséget biztosítottunk arra is, hogy sajátos kulturális-művészeti előadásokon a városban részesülhessenek (pl. autóbusszal gyermekszínházi előadások, felnőtt színház-, hangversenybérlet stb.). Ezen túlmenően többfajta speciális szakmai szolgáltatást és információs lehetőségeket kívántunk biztosítani.

Ehhez a kezdeményezéshez, a vonzáskörzetben található települések közül 1983-ban mintegy 15 község csatlakozott.

Így kezdődött, és büszkék vagyunk arra, hogy e kezdeményezés ma is él és működik a települések és szakmaiságuk megalégedésére. Visszatekintve akkori kezdeményezésünkre, minden szerénységgel nélkül azt vallottuk, és ezt az utókor némileg bizonyítja is, hogy: közös értékekre, valós igényekre, kitapintható hiányokra összpontosítottunk, konkrét cselekvésre, együttműködésre készítettük partnereinket, egyszerre közvetítettünk értékeket, szakmai tudást és segítséget, összegeztük és bemutattuk a szellemi, szakmai, közösségi eredményeket.

Egyszerre juttattunk el új és korszerű ismereteket, mely ösztönözte és segítette a városkörnyéki települések szellemi, szakmai műhelyeinek kialakulását, a résztvevők együttműködését és társulását. Oldani kívántuk a kistépüléseken dolgozók elszigeteltségét, hozzájárulva eredményeik bemutatásához, fórumot biztosítva a végzett munka sikerének elismeréséhez. Segítő, szolgáltató, információs centrumot kívántunk létrehozni, mely egyszerre segítette az egyes ember

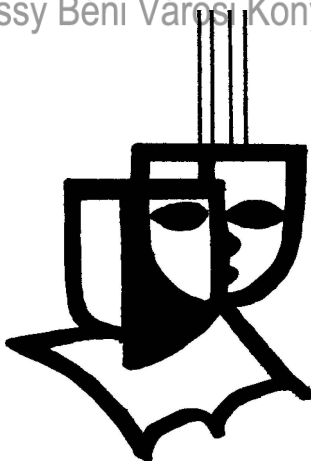
eligazodását a mindennapi és kulturális életben, ugyanakkor kezdeményező és meghatározó szerepet vállalt a szükségletek mögé szerveződő helyi intézmények támogatásában.

Felfogásom szerint az akkori jelen és jövőbeni tevékenység alapgondolata a megérett teljesség volt, olyan új értékrend kialakítása, létrehozása, ahol harmonikusan ötvöződött egymással a hagyomány, a tolerancia, az esélyegyenlőség és a modernizáció. Ezáltal megmaradhatott egymás mellett a természeti és közösségi kötődés, a humanizmus, a személyiség és közösség szabadságát tiszteletben tartó felfogás, valamint a kreativitás.

Ebben a kultúrateremtő, kultúráközvetítő és szolgáltató felfogásunkban valamennyi kollégámmal vallottuk F. Schmidt költő gondolatait:

**„A siker azokhoz pártol, akik energikusak,
hogyan dolgozzanak érte,
elég bizakodóak, hogy higgyenek benne,
elég türelmesek, hogy várjanak rá,
elég bátrak, hogy megragadják és
elég erősek, hogy megtartsák.”**

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Térségi dilemmák...

A térségi kulturális együttműködés 20 éve Kazincbarcika és környékén – Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár 2005.

Magyarországon az 1990-es évek első felében egyes kistérségen belül alulról szerveződő, új típusú együttműködés indult el a hatályos jogszabályok keretei között, továbbá egyes államigazgatási feladatok ellátása mára már nem települési vagy megyei feladat, hanem kistérségi szinten zajlik.

Annak ellenére, hogy az elmúlt években a jogalkotás terén ugyan történtek előrelépések e témakörben, a kistérség fogalmának, a közigazgatásban elfoglalt helyének és szerepének rendezetlensége ma is látható. Jelenleg eluralkodott ebben a vonatkozásban a terminológiai sokszínűség. A szakirodalom és a közművelődési szakemberek a kistérség szinonimájaként használják a volt járás területet, a városkörnyék vagy körzet és kistérségi fogalmát.

A Magyar Köztársaság Alkotmányában és a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. nem használja a kistérség fogalmát.

Az önkormányzatokról szóló törvény ugyan szól a „térség szerepéről” (pl. a nagyközség várossá nyilvánításával összefüggésben), de körzeti kifejezéssel is találkozunk (megyei önkormányzatok feladat és hatásköréről szóló szakaszban), azonban ezek nincsenek összefüggésben a kistérségnek nevezett területi egységgel és a feladatellátással.

Meg kell említeni, hogy a helyi önkormányzatok társulásairól szóló 1997. évi CXXXV. tv. a szabályozás céljai között említi a helyi önkormányzatok együttműködésének bővítését, a térségi kapcsolatok elmélyítését.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv. meghatározta ugyan az általa elképzelt kistérség fogalmát, de nem tisztázza a kistérségnek a területfejlesztési rendszerben elfoglalt helyének és szerepének, működtetésének és szervezetének definiálását, ill. szabályozását. Színesíti a helyzetet az is, hogy a parlamenti képviselőválasztási körzet eltér a statisztikai körzettől és a város természetes vonzáskörzetétől. A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy a kistérség sokféle értelemben használatos fogalom:

- körzeti igazgatási kistérségek (okmányiroda, gyámügy, építésügy stb.)
- oktatási, egészségügyi ellátási körzet
- önkormányzatok által meghatározott közigazgatási illetékességi terület (pl. hatósági igazgatási társulás)
- a történelmi járás területe, vagy a város vonzáskörzete
- területfejlesztési önkormányzati társulások működési területe

Külön figyelmet érdemel, hogy találkozunk a kistérség, mint amorf feladat említésével is, mely se nem területi egység, se nem szervezet.

A közművelődés területén itt kell megemlíteni annak a lehetőségét, hogy a közművelődési- kistérségi együttműködésnek alapja lehet az emblematikusság, a közös történelmi múlt és hagyomány, csak az adott kistérségekre jellemző népi hagyományok és a folklór.

A jelenlegi közigazgatási reform célkitűzése alapján az uniós csatlakozással ma már egyértelművé vált nem és nemcsak „felső sugallatra”, hogy a fenti problémák megoldása lehet a kistérség. Alkalmassá válhat arra, hogy a közszolgáltatások ellátását (benne a közművelődési ellátáshoz tartozó szolgáltatást, közigazgatási eljárási kérdéseket) térségi szinten biztosítva a területfejlesztés és az államigazgatás feladatainak összehangolásához keretet nyújtson.

Felfogásunk szerint a kistérségi közigazgatás erősítésének alapvető célja más nem lehet, mint hogy a közigazgatás működését tegye hatékonyabbá, eredményesebbé, s ennek alapján feleljen meg a modernizációs kihívásoknak, mint egy alulról építkező rendszer meghatározó szervezeti egységeként.

A kistérségi szolgáltatás és közigazgatás közelebb viszi az állampolgárhoz, egyszerűsítheti a közigazgatási ügyintézkést, a különböző ügyfajták elérhetőségét, a különböző típusú szervek térségi szintű feladatellátását, s végül, de nem utolsósorban erősíti, erősítheti a térség identitását.

Továbbgondolva: felfogásunk szerint az államnak fel kell vállalnia azt, hogy a körzetközpontú közigazgatási rendszeren keresztül kívánja megoldani az államigazgatási, hatósági ügyintézés feladatait. A humán erőforrás és infrastrukturális koncentráció, fenntartási- működési

koordináció figyelembevételével végső soron a közjavakkal való takarékosabb gazdálkodás várható hozamaira is figyelmet fordítva.

Harmadik célrendszerként kell felvetnünk az önkormányzati együttműködési- társulási prioritás lehetőségét (pl. közös fenntartás közművelődési igényesetén) az ebből származó, származható feladat ellátási, pénzügyi, lakossági, szolgáltatási hasznosságok reményében.

Következésképpen tehát nem az intézményi rendszer kialakítása a meghatározó, szerintünk ez csak következmény. Következménye annak, hogy milyen funkciókat kívánunk e szinteknek adni, s az is, hogy az ezen alapuló feladatoknak milyen hatásköröket rendelhetünk.

Tisztáznunk illik és kell, hogy mi a közös, és így mi a különbség a közigazgatás és a közszolgáltatás fogalma és gyakorlata között, mivel hisszük, hogy a kettő nem azonos. Értelmezésünk szerint a közszolgáltatások rendje és szervezetei az elsődlegesek és tágabbak, s ebbe illendő és kell belehelyezni a közigazgatást, területfejlesztést.

Azt gondoljuk és reméljük, hogy ma a komplex és általános kistérségi közszolgáltatási szint mellett érvelnek a kormányzati, a regionális és megyei, helyi önkormányzati erők.

A járások visszaállításával nem lehet egyetérteni, mivel az ellentmondásban van a helyi önkormányzat, a települési centrikusság sokak által preferált demokratikus elvével.

Azonban, amikor a volt járási területtel, vagy a járásokkal kapcsolatos kérdésekről beszélünk, akár tetszik, akár nem tetszik, a fenti kérdéskör történelmi emblematikusságát is számításba kell vennünk.

Hisszük és valljuk: a kistérségi közszolgáltatói rendszer struktúrájának kidolgozásakor az alapfunkciók egyértelmű rögzítésére van szükség.

Csupán integrációs, konzultatív, koordinatív, átfogó jellegű, többszektörű speciális feladatokat ellátó konszenzusos egységről gondolkodhatunk, ill. szükséges gondolkodnunk, mely érdekközösséget feltételez.

Alapelvként kell deklarálnunk azt, hogy az önkormányzati rendszer modernizációjának lényeges eleme a közszolgáltatás hatékonyságának fokozása, az önkormányzati demokratikus alapértékek megőrzése és erősítése az önállóság megőrzése mellett.

Megyei közművelődési rendeletek elemzése a megyei közművelődési feladatellátás tükrében

Magyar Közigazgatás – 2005.

Valószínűsíthető, hogy a megyei önkormányzatok megalakulásuk óta figyelemmel kísérik a megyék szellemi életének alakulását, vallották, vallják, hogy a megye közművelődési funkciói, feladatai nem csupán a települési önkormányzatok által teremtett kulturális értékek összegzéséből állnak.

Ugyanis vannak olyan szakterületek, művelődési értékek és érdekek, melyeknek képviselője nem egy településnek, vagy néhány városnak és körzetének a feladata, hanem az egész földrajzi, történeti régióé, amit az adott megyének fel kell vállalnia.

Az oktatási, a szociális és egészségügyi terület mellett ezek közé tartoznak azok a tudományos, művészeti műhelyek, közművelődési, közgyűjteményi intézmények, melyek a helyi és regionális tevékenységük során bizonyos fejlesztő, segítő, szolgáltató funkciókat is ellátnak.

Ebből adódóan és eredendően a megyei önkormányzatok alapvetően három területen vállalhatnak, vállaltak fel konkrét teendőket:

- a művelődési értékrendben és értékfeltárásban,

- a fejlesztő- szolgáltató feladat ellátásában,

- a koordinálásban és közreműködésben.

Tapasztalataim szerint, amikor a megyei önkormányzatok a kulturális- közművelődési kérdésekkel foglalkoztak 1991-ben, 1995-ben, vagy 1998-ban abból indultak ki, hogy

- a művelődés, a közművelődés, az abban való részvétel az egyén, az állampolgár legszemélyesebb magánügye, ebbe nem szólhat bele köznép- vagy bármilyen művelődés címén a hatalom,

- a gondolkodó és gondolkodtató megyei önkormányzatnak mindent el kell követnie az általa fenntartott művelődési intézmények szakszerű és színvonalas működéséért, a kulturális értékek és folyamatok támogatásáért,

- a közigazgatási szakszerűség alapján meg kell különböztetni a regionális, a megyei, a kisebbségi és lokális feladatokat,
- s nem beszélve arról, hogy a kultúrabarát önkormányzat tevékenysége csak akkor lehet eredményes, ha a mindenkori központi kormányzat is kultúrabarát.

Az előbbi dátumokat azért említjük, mivel:

1991. évi XX. a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek és feladat- és hatásköreiről szóló törvény 107-109. § -ai rendelkeznek a helyi önkormányzatok művelődési kötelező feladatairól.

Az 1990. évi LXV. a helyi önkormányzatokról szóló törvény 1998. évi végi módosítása kötelezővé tette a megyei önkormányzatok számára a megyei közművelődési szakmai és szolgáltató tevékenység biztosítását (70.§).

A kulturális örökség védelméről, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 84-87. §-ai konkrétan rendelkeznek a megyei közművelődési szakmai tanács és szolgáltatás feladatairól.

A 87. § kötelezi a megyei önkormányzatokat, hogy rendeletben határozzák meg a közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás feladatait, intézményi szervezeti kereteit, formáit, költségvetési támogatását, a szakmai tanácsadás és szolgáltatás díjköteles és díjmentességi körét.

Ebből a filozófiából kiindulva a megyei önkormányzatok:

- kiegészítették a kulturális kezdeményezések támogatási rendszerét,
- elősegítették a felhalmozott szellemi tőke mozgósítását,
- kezdeményező szerepet vállaltak a megyei és megyeszékhelyi törekvések összehangolásában, a közös kezdeményezések kereteinek, irányainak egyeztetésében,
- hozzájárulnak az információáramlás fejlesztéséhez.

A megyei önkormányzatok azonban arra is kényszerültek az elmúlt években, hogy kötelező feladataikat és az általa fenntartott

intézményhálózat szerepét, működését szembesítsék pénzügyi lehetőségivel.

Ez a szembesítés azzal is járt, hogy intézményeik meg tudták ugyan őrizni működési képességüket, de költségvetésüket reálértékben évről évre csökkentenie kellett, több megyében átszervezést hajtottak végre, az intézmények önként vállalt feladatait pedig jelentősen szűkítették.

A kulturális alaptörvény 85. § a)- g) pontja tartalmazza azokat a megyei szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatokat, melyeket a megyei önkormányzatoknak- sajátosságaik, hagyományaik és talán lehetőségeik alapján- el kell látniuk.

Ezek:

- elősegítik a területen működő települési, nemzeti és etnikai kisebbségi önkormányzatok, közművelődési szervezetek működési céljainak megvalósulását,

- együttműködnek a Magyar Művelődési Intézettel, az országos szakmai érdekképviselői szakszervezetekkel,

- a közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat készítenek és hasznosítanak,

- részt vesznek a térség nemzetközi, országos, megyei közművelődési rendezvényeinek szervezésében, gondozzák a kistérségi, megyei, regionális, országos és nemzetközi kulturális kapcsolatokat,

- gyűjtik és összesítik a közművelődési információkat, megyei adattárat kezelnek,

- elősegítik a megye környezeti, művészeti, közművelődési értékeinek, sajátosságainak bemutatását,

- végzik a közművelődési tevékenységek szervezőinek, vezetőinek szakmai képzését és továbbképzését.

A törvény 86. §-a alapján a megyei önkormányzatok általában 1999-2000- ben készítették el közművelődési rendeleteiket, eleget tettek törvényi kötelezettségeiknek.

Több megyében e közigazgatási eljárást megelőzte egyfajta kulturális-közművelődési koncepció megalkotása. E koncepciók foglalkoztak az

adott megyei értékteremtés és értékmegőrzés, a közművelődés helyzetelemzésével, s viszonylagos stratégiai tervet dolgoztak ki azok fejlesztésére.

A megyei kulturális koncepciók általában nem csak a közművelődési, hanem a közgyűjteményi területtel foglalkoznak (könyvtár, múzeum, levéltár).

Elemezve a megyék egy-egy közművelődési rendeletét, néhány kivételtől eltekintve, azok sematikusak, nem kellő mértékben foglalják magukba a helyi sajátosságokat, lehetőségeket, a történelmileg kialakult helyzetet, speciális irányultságukat.

(Tapasztalataim szerint talán ezeknek legfőbb oka, hogy a megyei önkormányzatok „túl akartak jutni” ezen törvényi kötelezettségeken.)

Azt gondoljuk ugyanis, hogy a megyei közművelődési rendelet nem önmagáért van, hanem:

- viszonylag hosszú távú stratégia a közművelődési, szakmai tanácsadás és szolgáltatás kötelező önkormányzati feladatainak végrehajtására,

- meghatározza az ellátó intézmények és szervezetek, elsősorban a megyei közművelődési szakmai tanácskozást és szolgáltatást végző önkormányzati fenntartású intézmény feladatait,

- sugallnia kell, hogy a megyei önkormányzat ágazati és nem intézményi gondolkodó.

Több megyei szinten gondolkodó, és véleményt alkotó szakember, kolléga azon állásponton van, hogy az 1997. évi CXL. törvény, annak közművelődési része „puha törvény”, ezáltal csak „puha rendeleteket” lehet alkalmazni.

Valószínűleg ebben lehet némi igazság, azonban egy magára valamit is adó megyei önkormányzat, illetve annak népképviselői testülete, a közgyűlés, amennyiben azt fontosnak tartja, pontosan és körülhatárolhatóan alkotja meg olyan rendeletét, amely elsősorban a megyében található települési önkormányzatok és az általuk fenntartott közművelődési intézmények, a területen működő megyei szintű és települési közművelődési civil szervezetek számára kíván szolgáltatásokat biztosítani.

Természetesen valamennyiünknek számba kell venni azt, hogy igazgatási és intézményi oldalról mennyiben, hogyan és milyen

mértékben támaszkodtunk a rendelet ún. széles társadalmi véleményalkotására, melyek közül elsőrendűek a települési önkormányzatok, az intézmények, a civil és társadalmi szervezetek.

Ezáltal kevésbé jelennek meg olyan halaszthatatlan szakmai, fejlesztési, megyei vagy regionális feladatok, mint:

- a megye és a kistérségek kulturális, közművelődési értékeinek megismertetése, bemutatása,

- a megyei és kistérségi koncepciók, fejlesztési programok kidolgozásának kezdeményezése, és a megvalósításban való közreműködés,

- az együttműködés erősítése a települések között (közművelődési társulatok létrehozásának támogatása),

- intenzívebb együttműködés a települési önkormányzatok jegyzőivel, a közreműködésért felelős tisztségviselőivel, munkatársaival,

- a technikai feltételrendszer bővítése,

- a külső szakértői kör biztosítása (szaktanácsadók és egyéb szakértők).

Általában a megyei rendeletek 6 fejezetből (§) állnak.

1. A rendelet hatálya

Többségében a rendelet a szakmai tanácsadást és szolgáltatást végző intézményekre terjed ki. A közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás biztosítása (nemcsak anyagi vonatkozásban) alapvetően önkormányzati feladat, ezért a rendelet hatálya alá érdemes vonni az önkormányzat testületeit, a hivatal szakmai szervezeteit, s természetesen azokat a szervezeteket és intézményeket, amellyel a megyei önkormányzat közművelődési megállapodást kötött.

2. A megyei közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatok

A megyei önkormányzatok általában az alábbi feladatokat jelölték meg rendeletükben:

- a szaktanácsadás feladatai,
- a közművelődési tájékoztatás feladatai,
- a szervezett képzés, ön- és továbbképzés feladatai,
- a műkedvelő művészeti mozgalom, a társas együttlét formáinak figyelemmel kísérése, segítése,
- a nemzetközi és az etnikai kisebbség kulturális hagyományai megőrzésének önkormányzati és szervezeti segítése,
- az iskolán kívüli tehetséggondozás segítésének feladatai,
- a regionális, nemzetközi kulturális- közművelődési kapcsolatok ápolásának feladatai.

E célkitűzések mellett megjelennek a konkrét feladatok is.

Több rendelet felvázolja (általában mellékletben) a közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás formáit is. Ezek azonban „valamilyen módon” teljes mértékben azonosak, sokszor szó szerint is idézik a kulturális alaptörvény 85.§ a)- g) pontját, vagy a minisztérium módszertani ajánlását. Sajnos, ismételtlen megállapítva, nincsenek benne a helyi regionális, megyei sajátosságok (néhány kivétellel). Másfelől az országban megjelent egy alapanyag, melyet az önkormányzatok igazgatási és intézményi segítség oldaláról mechanikusan átvettek.

3. A közművelődés szakmai tanácskozás és szolgáltatási intézményi, szerkezeti keretei

A megyei önkormányzatok általában a szakmai tanácskozást és szolgáltatást megyei közművelődési intézetre, mint önkormányzati költségvetési intézményre bízta. Azonban néhány megyében (pl. Heves, Győr- Moson- Sopron) a megyei közművelődési intézmény megállapodás alapján, és jelezve a közművelődési rendeletben megyei jogú városi, azaz megyeszékhelyi közvetlen lakosságot érintő közművelődési feladatot is ellát. Ez a gyakorlat egyre

kevesebb, mivel folyamatosan szétválik a két tevékenység, a két önkormányzat a maga kötelező feladatát önállóan oldja meg (pl. Hajdú-Bihar). Ez persze a kollégák körében nem csak egzisztenciális gondokat okozhat, hanem szakmai dilemma elé is állíthatja, mivel a jövőben más jellegű szakmai munkát kell végezniük.

Sajnos, a rendeletben kevés szó esik a közművelődési megállapodásokról, hiszen megyei szintű civil szervezet is elláthat megyei kötelező közművelődési szolgáltatást.

Itt kell felvetnünk azt az országban egyre jobban felismert lehetőséget, mint közművelődési társulások (decentrumok) és az amatőr művészeti bázishelyek.

A közművelődési decentrum, az önkéntes alapon szerveződő kistérségi együttműködés a városközpont szellemi és technikai bázisán működik, de a települések együttműködése eseti, jogilag és anyagilag nem szabályozott. A kistérségi együttműködés szintjét jelenti a jogilag és anyagilag szabályozott közművelődési társulás. A társulások alapon működő decentrumok:

- alapképzést, továbbképzést, tapasztalatcserét szerezhetnek a szakalkalmazottak, a közösségek és a civil szervezetek számára,

- közreműködhetnek a horizontális és vertikális információ-áramlásban, kistérségi szolgáltatást nyújthatnak (műsorajánlás és –közvetítés, sokszorosítás, kistérségi rendezvények szervezése, koordinálása, technikai eszközök kölcsönzése, falu- és közösségfejlesztő programok kidolgozása stb.),

- közreműködhetnek a statisztikai adatok feldolgozásában, tanácsadást biztosíthatnak a települési önkormányzatoknak, intézményeknek, egyesületeknek.

Az amatőr művészeti bázishelyek segítik az alkotó és művelődő közösségek együttműködését. Feladatuk:

- figyelemmel kísérik, bekapcsolódnak a szakterület országos eseményeibe,

- folyamatosan tájékozódnak az amatőr művészeti mozgalommal összefüggő kérdésekről,

- szakmai, módszertani gyűjteményt (szaklapok, hangzó anyagok, videótár stb.) alakítanak ki,

- igény szerint módszertani segítséget nyújtanak a megyében működő művészeti közösségeknek a szakmai rendezvényekhez,

- saját szakágukban kidolgozzák a működési engedélyt adó tanfolyamok tematikáját, ezeket megszervezik és további továbbképző lehetőségeket biztosítanak.

A megyéknek egyik feladata lehet a közművelődési decentrumok, társulások, az amatőr művészeti bázishelyek létrehozásának segítése. Ha ezek létrejönnek és szakmailag megerősödnek, a közművelődés területén is kiépülhet a kétféle közművelődési szakmai tanácsadói és szolgáltató rendszer.

4. A közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás költségvetési támogatása

A megyei közgyűlések általában úgy rendelkeztek, hogy a megyei közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás feladatainak ellátására az éves szinten rendelkezésre álló önkormányzati támogatás összeget éves költségvetési rendeletükben határozzák meg. Ez a sommás megállapítás vélhetően a törvényből is fakad, mivel a megyei önkormányzatok az állami normatív hozzájárulást a közgyűjteményi (könyvtár, levéltár, múzeum) és a közművelődési intézmények kapják. Ezáltal nehezen lehet konkrét, hosszútávra szóló, esetleg százalékos összeget megállapítani a fenti adatok megállapítására. Így a költségvetési támogatás a mindenkori költségvetési alku tárgyát képezi.

Más kérdéskör, hogy a rendelet lehetőséget biztosít-e egy kulturális alap vagy támogatási rendszer képzésére, mely lehetőséget biztosít kiemelt megyei kulturális rendezvények, civil szervezetek stb. mecenálására.

Észrevehető több megyében, hogy átszervezéssel, feladat-elhagyással és egyéb módon az önkormányzatok szűkítették

költségvetési támogatásukat, ezáltal is ma Magyarországon a megyei közművelődési szakmai tanácsadást és szolgáltatást végző intézmények jogállása, formája, tevékenységi technikái igen színes képet mutat, ezért nem lehet egy egységes képet megrajzolni.

5. *A szakmai tanácsadás és szolgáltatás díjköteles és díjmentes köre*

A törvény 86. § (2) bekezdése alapján a közgyűlések a díjmentesen és önkéntes térítési díjért igénybe vehető közművelődési szakmai szolgáltatás körének szabályozásánál az alábbi elveket érvényesítették:

- a település feladatellátását közvetlenül segítő szolgáltatásokhoz az érdekeltek térítésmentesen jussanak hozzá, az egyéb szolgáltatásokért fizessenek térítést az igénybevevők,

- az intézmény költségvetése és a szabályozás legyen összhangban,

- az intézmény szolgáltatásait szigorú takarékoság figyelembevételével szervezze,

- az intézmény hozza nyilvánosságra, hogy mely szolgáltatásokat látja el térítésmentesen (külön azokat, amelyek kérés nélkül és külön azokat, amelyeket csak kérésre teljesít és térítésesen),

- az intézmény éves munkatervének elkészítése előtt hívja fel a szolgáltatás igénybevételére jogosultakat, hogy kéréseiket jelezzék az intézménynek.

A rendeletek többségénél a szolgáltatások díjmentes és díjköteles körét táblázatba foglalták az egyes feladattípusok szerint.

A díjmentes és díjköteles szolgáltatások köre más és más attól függően, hogy az önkormányzat, illetve a közgyűlés mennyiben volt bevételcentrikus, illetve mecénáló a települések felé. Ezenkívül több megyei önkormányzat lehetőséget adott az intézmények vállalkozási tevékenységére azzal a megszorítással, hogy az ne gátolja az alapfeladat ellátását.

A 6. rész a záró rendeleteket tartalmazza.

Azt gondolom, hogy a törvény megjelenése, az egyes rendeletek megalkotása óta a megyei önkormányzat kevés kivétellel és változó színvonalon teljesítik újszerű kötelező közművelődési feladataikat. Erről tanúskodnak a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Közművelődési Főosztályának a megyei közművelődési feladatok ellátásáról szóló szakfelügyeleti jelentései.

Hiszem, hogy az elmúlt időszak tapasztalatai és eredményi alapján az egyes megyei önkormányzatoknak szükséges a megyei rendelet revidiálása és revitalizációja.

Gondolok itt elsősorban arra, hogy a rendeletnek nem mechanikusnak kell lennie a törvényi ajánlathoz viszonyítva, hanem éppen specialitásokkal kiegészíteni, ill. bővíteni.

Szükséges, hogy a módosításra váró rendelet kerüljön minél szélesebb szakmai vitára, hiszen e dokumentum a települési önkormányzatok, közművelődési intézmények, közművelődési- kulturális civil szervezetek érdekében születik.

E módosítási javaslat csak akkor jöhet létre, ha előtte a közgyűlés megtárgyalja az eddigi eredményeket, hiányosságokat, hosszú távú elképzeléseit.

Vallom, hogy ennek alapján új, innovatívabb és közvetlenebbül érezhetőbbé válhat a megyék közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatellátása.

Kazincbarcika város kulturális koncepciója

Kazincbarcika Város Képviselő-testület 2009. 12.18. ülésének előterjesztése – részlet

1.3. Kazincbarcika Város Önkormányzata fenntartói, igazgatási, támogató szerepe a kultúra területén

A városi önkormányzat figyelemmel kísérte a város és térsége szellemi, kulturális életének alakulását, valamint az alábbi területeken kellett konkrét feladatokat vállalnia:

- a művelődési értékrend kialakításában, feltárásában és támogatásában,
- a fejlesztő-szolgáltató feladat ellátásában,
- a koordinációban és a közreműködésben,
- a tájékoztatásban és az információáramlás fejlesztésében.

Ebből kiindulva a városi önkormányzat az elmúlt időszakban:

- **kialakította és bővítette** (a közhasznú civil szervezetek körével) a kulturális kezdeményezések támogatásának rendszerét,
- **elősegítette** a felhalmozott szellemi tőke mozgósítását, szerepet vállalt a városi önkormányzat és a kistérség közös kezdeményezései összehangolásában, kereteinek, irányainak egyeztetésében,
- **hozzájárult** az információáramlás megalapozásához és fejlesztéséhez,
- **azt az elvet érvényesítette**, hogy a városi önkormányzat ágazati és nem intézményi gondolkodó,
- **közreműködött** a regionális, országos, nemzetközi kulturális és tudományos rendezvények támogatásában, lebonyolításában.

Kazincbarcika város önkormányzata kötelező feladatellátásának eredményesebb végrehajtása érdekében **partner és szakmai kapcsolatot** alakított ki:

- az Oktatási és Kulturális Minisztériummal (elődje Nemzeti Kulturális Örökség) és háttérintézményeivel (Magyar Művelődési Intézet És Képzőművészeti Lektorátus , Országos Széchenyi Könyvtár, Magyar Nemzeti Múzeum),

- a Magyar Turizmus Rt.-vel, az észak-magyarországi régió hasonló önkormányzataival, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzattal, a Városi Önkormányzatok Országos Szövetségével, annak szakbizottságaival,
- a fesztiválok országos szövetségével
- az országos, megyei szintű civil testületekkel, szervezetekkel.

1.4. A helyi kulturális élet finanszírozási rendje

Kazincbarcika Város Önkormányzata minden évben **költségvetési rendeletben** határozza meg a helyi kulturális élet finanszírozását és mértékét. 2009-ban 285.378.000 Ft előirányzat szerepel az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ támogatására.

A Városi Önkormányzat külön soron támogatja a **városban működő civil szervezeteket és alapítványokat**, melynek összege 2009-ben 2.370.000 Ft. Ezen kívül az önkormányzat évente több 10 millió forintot biztosít a különböző **nagyrendezvények, állami, nemzeti és társadalmi ünnepek** finanszírozására. Ez az összeg 2009-ben 45.100.000 Ft.

Megállapítható, hogy az önkormányzat alapvetően, erejét és lehetőségét meghaladó mértékben támogatja a város kulturális életét, mely kiegyensúlyozott.

Vallja, hogy a **kultúra támogatása egyfajta beruházás** az alábbiak szerint:

- a kultúra hozzájárul a tudás, a műveltség növeléséhez, eligazítást nyújt a mindennapi tájékozódásban,
- a művelődő közösségek, alkotó és nevelő műhelyek valamennyi korosztály számára értéktöbbletet ad, hozzájárulva ezzel emberi kiteljesedésükhöz, a fiatal korosztály körében a társadalmi, közéleti szocializációhoz,
- a kultúra eszközével őrzik és erősítik a táj néprajzi, népművészeti, a szakmaágakkal összefüggő művelődési, alkotó és közösségsszervező hagyományokat,
- a kulturális turizmus, a városi és kistérségi nagyrendezvények és fesztiválok az idegenforgalmat növelik, melyből közvetett haszon származik a város számára,

- a kultúra, a művelődési hagyományok bemutatása erősítik a lakók lokálpatrionizmusát, identitástudatukat, hozzájárul a népesség megtartásához.

A kultúra egyéb szereplői, a kulturális jellegű és kulturális tevékenységet is végző **egyesületek, alapítványok**, melyek sajátos anyagi erőforrásaikkal és tevékenységükkel hozzájárulnak Kazincbarcika város kulturális sokszínűségéhez, eredményességéhez.

A városban működő **gazdasági vállalkozások** szponzorként, illetve támogatóként természetbeni és pénzügyi lehetőségek biztosításával járulnak hozzá a város kulturális életének fejlesztéséhez.

1. 5. A lakosság kulturális fogyasztásának és igényének helyzete

A városi önkormányzat és a közművelődés- közgyűjteményi intézmények folyamatosan vizsgálják, elemzik a város polgárainak kulturális igényeit.

Megállapítható, hogy a városban mintegy 30 civil szervezet működik, melyek közvetlenül vagy közvetett módon kulturális tevékenységet is folytatnak.

A lakosság érzékeny és igényli a közösségi tevékenységet, a hagyományaival erősíti a polgári szolidaritást.

Az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ tevékenységét és statisztikai adatait elemezve megállapítható, hogy a város kulturális kínálata találkozik a lakosság igényeivel.

A város legfőbb kulturális fogyasztása egybeesik a kínálattal, melyek:

A **közösségi művelődés** keretei között a következő feladat ellátási kötelezettségeknek tesz eleget:

- amatőr művészeti csoportok, együttesek, körök fenntartása és támogatása,
- műhelyek létrehozása és fenntartása különböző művészeti tevékenységek megvalósítása céljából,
- alkotó közösségi és művelődési élet színtereként különböző kisebbségek, korosztályok, közösségek szerveződésének támogatása, társas szabadidős kezdeményezéseinek szakmai segítése, feltételek biztosítása, közösségfejlesztés,
- csoportok, klubok, kulturális öntevékenységek szervezése,
- kapcsolattartás az oktatási intézményekkel, ifjúsági közösségekkel és szervezetekkel,

- szervező és integráló tevékenység a város gyermektársadalmának iskolán kívüli szabadidős tevékenységei érdekében, az iskolákkal együttműködve szakkörök, klubok működtetése,
- könyvtári olvasói közösségek létrehozása, működtetése
- tehetséggondozás, képességfejlesztés előadó művészeti, képzőművészeti, technikai, társadalom- és természettudomány területén.

E feladatok ellátása érdekében az intézményben folyamatosan művelődő közösségek működnek.

A **rendezvényszervezésben** a következő szakmai feladatokat tartják szem előtt:

- a város környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása,
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása,
- fesztiválok, szakmai konferenciák szervezése,
- városi ünnepek szervezése,
- színházi előadások, előadóestek, koncertek szervezése,
- lokális, regionális és nemzetközi kulturális folyamatok kezdeményezése,
- gyermek és felnőtt író-olvasó találkozók, könyvesnapok szervezése és lebonyolítása
- különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése,
- művészeti, tudományos, szórakoztató rendezvények szervezése,
- a gyerekek nevelésében, művelődésében résztvevő felnőtt csoportok közösségi, szakmai összejöveteleinek szervezése, segítése,
- a testvérvárosi kapcsolatok elmélyítésének segítése a gyermek- és felnőtt csoportokon keresztül.

Ismeretterjesztő tevékenységet meghatározó feladatok kijelölése:

- ismeretek átadása és készségek fejlesztése érdekében tanfolyamok szervezése,

- előadások, kiállítások a tudomány, a művészet ismereteinek átadása széles körben,
- különböző társadalmi csoportokat, rétegeket érintő problémák kezelését ösztönző és támogató, az eredményességüket szolgáló módszerek és tapasztalatok átadását segítő tevékenység,
- gyermek, könyvekhez kötődő ismeretterjesztő előadások szervezése
- olyan, tanulást segítő szabadidős és könyvtári programok szervezése, melyek a gyerekek számára az élményszerű ismeretszerzés lehetőségét teremtik meg,

Információs tevékenység:

- információs kiadványok megjelentetése, kétirányú információ közvetítés szakmai szervezetek és helyi közösségek között,
- információs adattárak készítése és hozzáférhetővé tétele elektronikus és hagyományos formában,
- helyi és kistérségi vonatkozású kiadványok számbavétele, feldolgozása és hozzáféréseinek biztosítása,
- szakmai és helyismereti anyagok gyűjtése és feldolgozása

Kistérségi közművelődési és könyvtári szakmai tanácsadás és szolgáltatás keretében az intézmény kistérségi kulturális szolgáltató központot alakított ki. A könyvtár Mozgókönyvtári szolgáltatást biztosít a kistérségben.

1.6 A helyi kulturális szereplők bemutatkozási lehetőségeinek feltárása

A helyi kultúra irányítói és közreműködői széles teret biztosítanak a kulturális szereplők bemutatkozására.

A különböző alkotó műhelyek és együttesek részére rendszeres fellépési lehetőségeket biztosítanak a különböző városi hagyományos nagyrendezvényeken.

Az intézményben rendezendő kiállítások alkalmával bemutatkozási lehetőséget kapnak a különböző képzőművészeti, fotó, díszítő művészeti körök. Az intézmény alkotó közösségei rendszeresen szerepelnek a kistérséghez tartozó községekben falunapok és helyi rendezvények alkalmával, a testvérvárosi kapcsolatok révén.

1.7. Testvérvárosi kapcsolatok

Kazincbarcika Város Önkormányzata a kilencvenes években széles nemzetközi kapcsolat kialakítására törekedett, melynek eredményeként az alábbi országok településeivel létesített testvérvárosi kapcsolatot:

- Németország- Burgkirchen
- Lengyelország- Knurów, Swidnica
- Ukrajna- Técső
- Románia- Nagyszentmiklós
- Szlovákia- Nagyrőce

A testvérvárosi megállapodásokban kiemelt helyet kap a kulturális és művészeti csoportok cseréje, meghívása az ünnepekre, fesztiválokra, művészeti alkotótáborokba.

A városi önkormányzat nagy gondot fordít a nemzetközi kapcsolatokra, új elemekkel gazdagította annak érdekében, hogy méltó legyen a 1999-ben, illetve 2001-ben kapott Európai Diplomára és Becsületzlárlóra.

1.8. Stratégiai helyzetelemzés (SWOT elemzés)

	fogyasztói oldalról	szervezet, működés	penzügyi feltételek	személyi feltételek
1. Erős-ségek	- kiemelkedő, közművelődési, művészeti tevékenység - színvonalas nyilvános könyvtári szolgáltatás - tárgyi és írott örökség megfelelő védelme - kiemelkedő értékeket képviselő kiadványok - kistérségi együttműködés	- társadalmilag fontos, törvényileg kötelező intézmények működ-tetése - kiépült ellátó szervezet - hagyomá-nyos kistérsé-gi, megyei, re-gionális, orszá-gos és nemzet-közi rendezvé-nyek - erős civil szféra	- önkormá-nyzati öné-rő biz-tosítása pályázathoz - önálló kez-de-ményezések-ből átvett, befolyt pénz-eszközök - jogszabályi háttérrel bizto-sító városi közművelődési rendelet	- képzett vezetés, munkatár-sák - felké-szült tár-sadalmi aktív háló-zat - elismert szaktekin-télyek - folyama-tos kép-zés, tovább-képzés

2. Gyen- geségek	- hiányos információ rendszer - szakmai tájékoztató és elemző periodikák megjelenítésének ad-hoc jellege	- közepes technikai feltételek - szervezeti együttműködés hiányai - munkamegosztás hiánya - párhuzamos-ságok	- pályázatok megjelenésének, tartalmának kiszámíthatatlansága - alacsony költségvetési, fejlesztési keret - támogatás és szponzorálás esetlegessége	- marketing ismeretek és nyelvtudás hiányosságai - esetenkénti szakmai sovínizmus - szakmai innováció befogadásának ellenőrzése
3. Lehe- tőségek	- szorosabb együttműködés az idegenforgalommal - információs és kiszolgáló egységek bővítése, - PR tevékenységek erősítése - a kulturális turizmusban rejlő lehetőségek jobb és koordináltabb kihasználása	- regionális, kistérségi együttműködés fokozása, rendszeres koordináció - középtávú tervben foglalt bővítések, felújítások	- állami és EU-s pályázatok bővítése, új támogatók, szponzorok körének bővítése, - EU-s keretek kihasználása,	- média kapcsolatok javítása, - marketing és PR- tevékenység kibontakozása, - nyelv-tanulás - munkatársak motivációinak erősítése.
4. Veszé- lyek	- közönyösség és érdektelenség, - belterjesség és befelé fordulás	- újítások, szakmai innováció fogadtatásának kiszámíthatatlansága - épületek állagának romlása	- támogatások, szakmai feladatokra kiírt pályázatok csökkenése, - utólagos finanszírozás-támogatási rendszer	- rutinszerű szervezés - fásultság, túlterheltség

1.9. ÖSSZEGZÉS

Az elmúlt évtizedben **menyiségében és minőségében továbbfejlődött Kazincbarcika város kulturális intézményrendszere, szabályozottá vált a kulturális igazgatás.**

Szakmailag megerősödtek a város kulturális életének egészére hatást gyakorló intézmények:

- sokrétű, sokszínű, gazdag kulturális szolgáltatásokkal és programokkal vesz részt a város kulturális életében **az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ.** Reálisan és elfogadhatóan törekszik az egyensúly megtartására a helyi művelődő közösségi tevékenység, a rendezvények szervezése és a kiemelt hagyományos nagyrendezvények viszonylatában. Nagy hangsúlyt fektetett a művelődő közösségek és alkotóműhelyek létrehozásában és azok működtetésében. Példamutató a városi állami, nemzeti és társadalmi ünnepek megszervezése és lebonyolítása. Fő szervezőként és lebonyolítóként van jelen a különböző országos és nemzetközi kulturális találkozók, fesztiválok. Szoros kapcsolatot alakított ki a városban működő közoktatási intézményekkel, elsősorban színház, mozi, hangverseny, bérletezés tekintetében, de helyet ad és szakmailag segíti a közoktatási intézmények különböző sajátos rendezvényeinek színvonalas megtartását.

A kistérségi együttműködéssel, az információk és dokumentumok gyűjtésével, feldolgozásával hozzájárul Kazincbarcika város kistérségi központi szerepének erősítéséhez.

A fentiekben említett nagyrendezvényeken túl a különböző hagyományos kistérségi jellegű rendezvénysorozatai és szolgáltatásai (folklór fesztivál. Borsodi Művészeti Fesztivál, Gyermek Ki- Mit- Tud? Egressy Béni Szavalóverseny, Ovisgála stb..) erősítik a város és városkörnyéken lakók lokálpatriotizmusát, identitástudatát, a bányász hagyományok őrzését és megmaradását.

A Városi Könyvtár és Gyermekkönyvtára a közművelődés és közgyűjtemény területén jelentős tevékenységet fejtenek ki a város

kulturális életében kiállítások, rendezvények, és ismeretterjesztő előadások szervezésével.

Egressy Béni Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Az Internet használatának biztosításával hozzájárul a lakók széleskörű információ igényeinek megszerzéséhez.

A helytörténet gyűjteményei, s az ahhoz kapcsolódó rendezvényei erősítik a város lokálpatriotizmusát a hagyományok tovább éltetését.

A mozgókönyvtári szolgáltatáshoz való csatlakozás több szempontból is kitörési pontként értékelhető. Az ehhez kapcsolódó normatíva a dokumentum és eszközbeszerzésen túl közösségi gyermekrendezvények megtartási lehetőséget ad a kistérség településein.

- A városban működő **kulturális jellegű és kulturális tevékenységet is folytató civil szervezetek** helyi önkormányzati és egyéb támogatásokkal jelentősen bővítik a város közművelődési, kulturális életét, erősítik a közösségi életet, az egymás tiszteletét és megbecsülését.

A **Kazincbarcikai Egyesületek Fóruma** 1996-ban alakult meg. A fórum alapvető célja a Kazincbarcikán és kistérségében működő civil szervezetek összefogása, érdekképviselése. Szolgáltatásaival elősegíti a civil szervezetek és közösségek megerősödését. Kapcsolatot épít és tart fenn regionális, országos és nemzetközi szinten. Együttműködési megállapodást kötött a Kazincbarcika és Vonzáskörzete Többcélú Önkormányzati Társulással, létrehozták a Közkincs Kerekasztalt. Széleskörű együttműködést alakított ki az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központtal.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

2. A VÁROSI KULTURÁLIS ÉLET FEJLESZTÉSENEK STRATÉGIÁJA

A városi önkormányzat kulturális stratégiájának a társadalmi-gazdasági felzárkózást, az identitástudatot, a hagyomány- és újítás harmonikus fejlődését, az állampolgárok életminőségének javulását kell szolgálnia.

E célok hosszú távon valósulnak meg, és nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a városi önkormányzat csak egyik szereplője annak a soktényezős közegnek, amelyben a települési és kisebbségi önkormányzatok, társadalmi szervezetek, civil szerveződések, egyházak, szakmai érdekképviselések egyre jelentősebb mértékben vannak jelen.

A feladatok ellátásában a városi önkormányzat az általa fenntartott közművelődési, közgyűteményi, a települési és kisebbségi önkormányzatok, a gazdasági szervezetek, a civil szféra által működtetett intézményekre, közösségekre, továbbá kulturális vállalkozásokra támaszkodhat.

Mindennapjainkat az alábbi kihívások határozzák meg:

- **a globalizáció és a lokalitás kapcsolata, amelyben hangsúlyozott szerepe van a helyi közösségi értékeknek:**

- a lokális közösségek, a helyi cselekvés megerősítésében a művelődés meghatározó szerepet vállal. A művészeti csoportok, a honismereti, hagyományápoló körök, a nyilvános könyvtárak erősítik a helyi kultúra értékeit, biztos eligazodási pontot adnak a településen élőknek, s mintegy szociális hálót is biztosítanak a közösség tagjai számára, ugyanakkor a nyitás lehetősége is biztosított Európára és a világra,

- **a tudás alapú társadalom fejlesztése – az emberi tudás felértékelődése:**

a közművelődési és a közgyűteményi intézményekben humánerőforrás-fejlesztés jelen van és növekvő tendenciát mutat, valamint olyan általános kulturális fejlesztő tevékenységet is ellát, amely alkalmassá teszi az egyént a szakmai képzésekbe történő folyamatos bekapcsolódásra,

- **regionalitás, mint hálózatot erősítő szakmai tevékenység:**

az Európai Unió csatlakozás hazánkban is felerősítette a regionális gondolkodást, melynek következményeit mind a közigazgatásban, mind a társadalmi szervezetrendszer változásaiban tapasztalhatjuk. E vonatkozásban a fő feladat a társ megyékkel a partneri kapcsolatok kiépítése, a pályázati források felhasználása. Az Európai Unió pályázati forrásokhoz való hozzáférés lehetőségét kell hangsúlyozni a közkultúra fejlesztése érdekében. A tartalmi tevékenység koordinálására, a regionális fejlesztési programokra összpontosító munkakapcsolat kialakítására van szükség.

- **Az emberi, társadalmi, gazdasági, kistérségi esélyegyenlőség lehetőségének a megteremtése.**

Az esélyegyenlőség megteremtése mind a társadalmi rétegek, mind a térségek vonatkozásban fontos kihívás, melyre minden szakmának a maga eszközével kell választ adnia. A kulturális élet hétköznapjaiban folyamatosan jelen vannak ezek a szempontok, azonban tudatosításuk napi feladat.

2. 1 Jövőkép

Kazincbarcika Város Önkormányzat kulturális stratégiáját alapvetően a város célkitűzésében foglalt átfogó, hosszú távú terveire vonatkozó megállapításai határozzák meg.

Ennek alapján kiemelt feladat a városi önkormányzat és közművelődési-közügyűteményi intézmények szolgáltató szerepének, társadalmi kapcsolatainak erősítése, a települések felzárkóztatása az ország fejlettebb településének szintjeire, a kistérségi és regionális kapcsolatok fejlesztése, az európai unióhoz történő csatlakozásból adódó városi feladatok ellátása.

2. 2. Célok, alapelvek, beavatkozási pontok

A városfejlesztési koncepcióit figyelembe véve a kulturális stratégiai célok az alábbiak:

- a városi önkormányzat települési kulturális koncepciója közvetve a kistérség, a megye és a régió gazdasági és társadalmi felemelkedését szolgálja,
- a városi önkormányzat közművelődési és közgyűteményi intézményei szolgáltatásaikkal járuljanak hozzá a város lakossága életminőségének és közérzetének javításához, a társadalmi és civil kapcsolatok erősítéséhez, a lakosság műveltségi színvonalának emeléséhez,
- a közgyűteményi és közművelődési intézmények tevékenysége segítse elő az esélyegyenlőséget, a periferián lévő rétegek és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kulturális felzárkózását, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozók művelődési lehetőségeinek bővítését, sajátos kulturális örökségük megőrzését és ápolását,
- a kulturális javak közvetítése minden szinten és formában a tudásalapú társadalom kialakítását, a társadalom innovációs készségeinek, képességeinek növelését szolgálja,
- a technológiai fejlesztések, a teljes körű Internet kapcsolat teremtsen meg a városi szerepkörnek megfelelő és az E-Európhoz való tartozás feltételeit,
- a város kulturális élete és értékei illeszkedjenek az európai kulturális folyamatokba, segítsenek közelebb hozni egymáshoz a

különböző országokban élő embereket, hozzájárulva ezzel az idegenforgalom növeléséhez.

- a kulturális tevékenység és a kultúraközvetítés mozdítsa elő a kistérségi, megyei és regionális azonosságtudat szemlélet kialakulását és erősödését, a globalizációs folyamatban a nemzeti identitás és a helyi közösséghez tartozást, a lokálpatriotizmus érzésének elmélyülését.

A célok kialakításánál figyelembe lett véve Kazincbarcika Város és Kistérsége fejlesztési koncepciói, melyek kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a kultúra és turizmus egymásra utaltságára, a városi marketing tudatos fejlesztésére, és közösségi élet alkalmainak megteremtésére, az esélyegyenlőség biztosítására. A helyi azonosságtudat és a lokálpatriotizmus érzésének elmélyülésére a kistérségi, megyei kapcsolatok kiteljesülésére a város életminőségének és közérzetének javítására.

A fenti célokat figyelembe véve az alábbi alapelveket és beavatkozási pontokat szükséges meghatározni:

alapelvek:

- a városi önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a város szellemi és tárgyi örökségének megőrzésében, hagyományának ápolásában való közreműködést,
- a városi önkormányzat a kultúra szereplőit (állampolgárok, intézmények, egyházak, kisebbségi és etnikai, civil szerveződések, nemzetiségi kulturális egyesületek, kulturális vállalkozások stb.) egyenrangúnak tekinti,
- a városi önkormányzat egyaránt támogatni kívánja a művészeti-kulturális értékeket közvetítő területeken (néptánc, népművészet, képzőművészet, színjátszás, fotó, kórus stb.) a hivatásos és műkedvelő műhelyek, csoportok munkáját, az egyéni alkotók törekvéseit, ezen belül kiemelt figyelmet fordít a felnőtt korosztály mellett a gyermek- és ifjúsági réteg kulturális igényeit szolgáló, a közoktatási és kulturális törekvéseket összekapcsoló, a kistérségi összefogást elősegítő, a magas színvonalú területi hatású művészeti tevékenység támogatását,
- a városi önkormányzat elismeri és pártolja az autonóm kulturális tevékenységet végző civil szervezeteket,

- a városi önkormányzat kinyilvánítja, hogy a civil kulturális életben nem irányítóként, feladat meghatározóként, hanem partnerként, megrendelőként, pártolóként és mecénásként kíván jelen lenni.

Beavatkozási pontok:

- a város közművelődési és közgyűjteményi intézményeiben a korszerű kultúraközvetítést, a művelődést – szórakoztatást, a külső művészeti befogadást segítő állagmegóvás és felépítés, műszaki, technikai, informatikai felszereltség javítása,
- az életminőség javítása érdekében a helyi kulturális tevékenységformák és szolgáltatások biztosítása és bővítése,
- a kistérségi területfejlesztési programban kapjon hangsúlyosabb szerepet a kistérségi kultúra fejlesztése,
- a kistérségi társulások együttműködésével alakuljanak ki a kultúra- közművelődési programszerű együttműködési formák, a szakmai tanácsadás és szolgáltatás rendszere,
- a helyi, központi pályázati támogatások forrásbővítő lehetőségek közös kihasználásával a programkínálat bővítése,
- a kulturális idegenforgalom szempontjából kell kimunkálni a vendég célcsoportok differenciált körét, kialakítani a szükséges infrastruktúrát és megszervezni a kapcsolódó közművelődési szolgáltatásokat,
- indokolt egy egységes kistérségi arculatterv, imázs kialakítása, logó tervezése, melynek módszeres megjelenítése hozzájárul a kistérség identitás erősítéséhez,
- a város és a kistérség kulturális épített és természeti örökség értékeinek népszerűsítését szolgáló fórumok és eszközök átgondolt és módszeres felhasználása (honlapok, közéleti televízió, írott sajtó, programfüzetek stb....),
- a kultúra-közművelődés területén a közös képzés és továbbképzés, a közösségfejlesztés és a felnőttoktatás kimunkálása és gyakorlati végrehajtása.

2. 3. A célok elérésének eszközei:

2.3.1. Közművelődés

A város közművelődési intézménye az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ a jövőben is a város és a kistérség lakói számára, élő, nyitott értékközpontú kulturális információs bázisként kell működnie a helyi közművelődési rendelet alapján.

Az élő és közösségbarát intézményi megnyilvánulásai az otthonos berendezésben és hangulatában, a személyes és egyéni látogatók felé fordulásban, az embereket vonzó, minden korosztály befogadást elősegítő térben valósuljon meg.

Nyitottságát a jövőben a szemléletváltozás, az újra és a másra, az innovativitásra való törekvés jellemezze. Cél a szakmai és polgári kapcsolatok ápolása, a kisugárzás és a befogadás biztosítása.

Értékközpontúságát az elkötelezett minőség mellett az igényes programválasztás, az építő, fejlődő folyamatos generálás és igényesség határozza meg.

A hagyományos nagyrendezvények vonatkozásában a hagyomány és megújulás határozza meg az intézmény stratégiáját, melyek hatékonyabban kapcsolódjanak a város és kistérség igényeihez, a megye, régió kulturális életének sokszínűségéhez.

Az intézmény jövőbeni fontos és előremutató feladata a kazincbárcikai kistérség közművelődési szakmai tanácsadói feladatainak kialakítása.

Legfontosabb feladatai:

A **szaktanácsadás** feladata a kulturális innováció, a közművelődési módszerek kidolgozása, fejlesztése, nyilvántartása, továbbadása, megismertetése. A közművelődési intézmények és a civil közművelődési intézmények és a civil közművelődési szervezetek (különös tekintettel a kistérségi szintűekre) által készített munkatervek, beszámolók, a közművelődési munka során keletkezett szakmai anyagok elemzése és értékelése mindezek alapján javaslatok készítése a közművelődési tevékenység továbbfejlesztéséhez. Eszközei és módszerei különösen:

- a közművelődési programok, a közművelődési fejlesztői tevékenység, a szakértői tapasztalatok értékelése, elemzése segítése,
- a közművelődési módszerek, eszközök, eljárások megismertetése, terjesztése,

- a komplex közösség-és falufejlesztő programok elméleti előkészítésében és gyakorlati végrehajtásában való közreműködés,
- a közművelődési és közoktatási intézmények együttműködésének, az általános művelődési központok tevékenységének segítése,
- a civil közművelődési szervezetek segítése,
- a települések közötti szakmai szövetkezők, társulások segítése. figyelemmel kísérése,
- egyéni szakmai tanácsadás.

A közművelődési tájékoztatás feladata a statisztikai adatok, a szakmai információk és dokumentumok gyűjtése, őrzése, feldolgozása, használatba adása, kulturális, közművelődési értékek, sajátosságok felkutatása, bemutatása, a műkedvelő együttesek, a civil közművelődési szervezetek alkotásainak, tevékenységének nyilvántartása.

Ellátásának eszközei és módszerei:

- a közművelődési szakkönyvtár működtetése, ezen belül a médiatár, a közművelődési adatbank fejlesztése, bibliográfiai szolgáltatások, továbbá a civil közművelődési szervezetek működését segítő szakmai, jogi és gazdasági információk biztosítása,
- az audiovizuális és közművelődés-technikaiszolgáltatások (videó, dia, írásvetítő kölcsönzés, sokszorosítás, számítógépes szoftverkészítés stb.) nyújtása.

A szervezett ön- és továbbképzés feladata a közművelődési szakemberek, a szakalkalmazottak, a művészeti csoportok, a közművelődési civil szerveződések vezetői és tagjai szakmai ismereteinek fejlesztése. Ellátásának eszközei módszerei:

- a közművelődési vezetői munkát segítő közgazdasági, jogi, pénzügyi, szakmai stb. továbbképzés,
- a közművelődési szakmai és tájékoztató kiadványok készítése,
- tanácskozások, közművelődési napok, szakmai fórumok, ankétok szervezése,
- iskolai végzettséget, szakképesítést nem nyújtó továbbképzések szervezése,
- tapasztalatcserék szervezése, szakmai pályázatok kiírása, megbízás kutatásra, kísérletek indítására,
- továbbképzési programok összeállítása, továbbképzések szervezése.
- **A műkedvelő művészeti mozgalom, a társas együttlét** formáinak kistérségi figyelemmel kísérése, segítése.

Eszközei és módszerei:

- a kistérségi szakbizottságok, egyesületek útján a közművelődési mozgalmakban résztvevő közösségek és egyének segítése,
- az illetékességi területen működő művészeti csoportok műsorainak, alkotásainak nyilvántartása, ajánlása,
- a művészeti csoportok, népfőiskolai, hagyományörző művelődő közösségek, közművelődési egyesületek vezetőinek, oktatóinak, tagjainak tanfolyamszerű alap- és továbbképzések segítése,
- a művészeti csoportok területi bemutatóinak szervezésében és lebonyolításában való részvétel,
- a nemzetiségi és kisebbségi művészeti csoportok munkájának segítése,
- részükre művészeti bázishelyek létrehozásának, működésének segítése.

A **nemzetiségi és etnikai kisebbség** kulturális hagyományai megőrzésének, önkormányzatai működésének segítése.

Eszközei és módszerei:

- koordinálja a nemzeti és etnikai önkormányzatok és civil szervezetek közművelődési tevékenységét,
- rendszeres kapcsolatot tart fenn a kisebbségek megyei és országos szervezeteivel, szervezi az információ áramoltatását,
- segíti a kisebbségek identitás- megőrző, kulturális hagyomány-ápoló programjainak megvalósítását.

Az **iskolán kívüli tehetséggondozás** segítségének feladata:

- kapcsolatot tart a tehetséggondozó és-mentő, művészeti oktatási-nevelési intézményekkel,
- felkérés szerint közreműködik az országos tehetséggondozó versenyek szervezésében és lebonyolításában,
- segíti a tehetséggondozó szakköröket, tehetséggondozó táborokat szervez.

A **regionális, nemzetközi kulturális- közművelődési kapcsolatok** ápolásának feladatai:

- részt vesz a városi kistérségi kulturális – közművelődési kapcsolatainak kiépítésében, a csereprogramok lebonyolításában, tájékoztatást nyújt a város kulturális életéről,
- segíti a kistérségi, az országos és a nemzetközi kulturális-közművelődési rendezvények előkészítését, lebonyolítását,

- szervezi és segíti a város kistérségeiben, településeiben a nemzetközi kulturális kapcsolatok kiépülését,
- szervezi és segíti városi és kistérségi szinten a határainkon túl élő magyarokkal történő közművelődési együttműködést (Felvidék).

A közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás formái

a, a közművelődési szakmai tanácsadás formái:

- helyszíni konzultáció, szakértői felmérés, véleményezés, elemzés, fejlesztő tevékenység,
- helyszíni szakmai minősítés, értékelés,
- kistérségi tanácskozás, értekezlet, konferencia, fórum az aktuális tennivalókról, problémákról,
- bemutatók, tapasztalatcserék, tréningek, tanfolyamok, szakmai napok, táborok szervezése,
- szakirodalom ajánlása,
- kiadványok, hangzó és videó anyagok készítése és ajánlása a kistérség kulturális értékeiről, hatékony és bevált közművelődési kezdeményezéseiről és tevékenységéről,
- kistérségi és helyi tömegkommunikációs hírek kínálata aktuális közművelődési kérdésekről, lehetőségekről, civil kezdeményezésekről.

b, a közművelődési szolgáltatás formái:

- kistérségi közművelődési dokumentációs bázis működtetése,
- kistérségi közművelődési statisztikai adatok gyűjtése, elemzése, továbbítása,
- rendszeres információs kiadvány készítése és terjesztése,
- műsorszolgáltatás, körműsorok biztosítása,
- közművelődési szakmai képzés, továbbképzés rendszerének működtetése,
- szellemi műhelyek működtetése,
- szakmai táborok,
- nemzetközi, hazai tapasztalatcserék,
- konferenciák, tanácskozások, kiállítások szervezése,
- hangzó és videó anyagok rögzítése, másolása,
- helyi rendezvényekhez reklám- és propagandaanyag készítése,
- kölcsönzés (szemléltető, audiovizuális eszközök, kiállítási anyagok stb.)

- kiadványok megjelentetése és forgalmazása,
- sokszorosítási szolgáltatás,
- civil szervezetek részére pályázatíró, szervezetfejlesztő módszerek kínálata, könyvelési, infrastrukturális szolgáltatásbiztosítása,
- évente rendszeres nyilvános szolgáltatási jegyzék készítése.

2.3.2 Közgyűjtemény:

A Városi Könyvár és Gyermekkönyvtára meghatározó feladatokat lát el a jövőben is a város kulturális életében.

Legfontosabb jövőbeni feladatai:

- gyűjteményét az egyetemes, a nemzeti és a nemzetiségi kultúra, valamint a tudományos kutatás szempontjából jelentős dokumentumokkal folyamatosan fejleszti, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja, tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,
- biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak igénybevételét,
- közhasznú és speciális szolgáltatást nyújt,
- helyismereti információkat gyűjt, feldolgoz és szolgáltat,
- dokumentum- és információszolgáltatással támogatja a tudományos kutatómunkát,
- könyv- és folyóirat állományának egy részét szabadpolcon helyezi el,
- biztosítja a 14 év alatti gyermekek könyvtári ellátását,
- fejleszti a szakrészlegek, külön gyűjtemények dokumentumállományát és szolgáltatásait, kiemelten a helytörténeti, nyelvi és zenei részlegekben,
- együttműködik a közoktatási intézményekkel, azok könyvtáraival
- elősegíti a könyvtár sajátos eszközeivel a város kiemelkedő alkotóinak, alkotásainak megismertetését,
- részt vesz a város kulturális életében kiállítások, könyvbemutatók, továbbá a könyvtár tevékenységéhez kapcsolódó tudományos, kulturális rendezvények szervezésével és lebonyolításával,
- elektronikus információ - szolgáltatást biztosít.

Az intézmény jövőbeni kiemelt feladata a kistérségi mozgókönyvtári szolgáltatások ellátása a kistérségi többcélú önkormányzati társulással együttműködve. Pályázatok alapján alakítsa ki valamennyi településen a mozgó könyvtári ellátás szolgáltatási rendszerét.

E vonatkozásban legfontosabb feladatai:

- információt szolgáltat a pályázatokról, az érvényes és új jogszabályokról, az országos és regionális szintű kezdeményezésekről. Ennek keretében rendszeres tájékoztató kiadványt készít az önkormányzatok és intézmények részére. A települések kérésére egyéb tájékoztatást nyújt;
- közreműködik a kistérségi rendezvények előkészítésében és lebonyolításában (Pl.: Ünnepi Könyvhét, Költészet Napja, Magyar Kultúra Napja, Gyermeknap, Gyermek Könyvhét stb.),
- szakmai tanácsadást végez az önkormányzatok és a települési könyvtárak részére, szervezi és segíti kezdeményezéseiket, mozgókönyvtári szolgáltatást biztosít,
- könyvtári kölcsönzéseket végez valamennyi írásos dokumentum terén,
- módszertani ajánlásokat, bibliográfiákat, irodalomkutatásokat, forgatókönyveket ad közre,
- szervezi a kistérségben működő nyilvános könyvtári statisztikai adatszolgáltatást,
- koordinálja a helyismereti gyűjtőtevékenységet, sajtófigyeléseket végez, azt eljuttatja az érintett településeknek,
- biztosítja a települések szakembereinek a továbbképzési lehetőségeit,
- segítséget nyújt a kistérség nyilvános könyvtáraiban alkalmazott könyvtári szoftverek betanításához, ezek fejlesztéséhez javaslatot tesz,
- végzi illetve szervezi a kistérség nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó lakosainak könyvtári ellátását,
- az E- könyvtári rendszer kiépítésével állományának adatait hozzáférhetővé teszi, tartalmi szolgáltatást nyújt a kistérség településeinek részére,
- igény alapján közreműködik könyvtárrendezésben, állományellenőrzésben, selejtezésben, dokumentum beszerzésben, feldolgozásban, valamint a helyi lehetőségeket meghaladó munkák elvégzésében,

- a fenntartók kérésére vizsgálatokat, felméréseket, elemzéseket készít,
- felkérés alapján igazgató pályázatokat véleményez,
- videofilm és hangoskönyv kölcsönzést biztosít,
- könyvtári tanfolyamokat szervez, biztosítja a kistérség középfokú könyvtáros képzését,
- kistérségi és települési kezdeményezésre ellátási rendszert működtet, letéti ellátást biztosít,
- mozgó könyvtári ellátást működtet kistérségi együttműködés keretében.

2.3.3 Kulturális jellegű és kulturális tevékenységet is végző civil szervezetek

A kistérség kulturális életének nyitottsága és demokratizmusának fejlesztése érdekében ösztönözni kell, hogy az eddig jól működő Kazincbarcikai Egyesületek Fóruma terjedjen ki kistérségi relációkba is. Fontos feladat, hogy a városban és kistérségében működő egyirányú civil szervezetek (pl: településszépítés, sport, egészségmegőrzés, karitatív szolgáltatások, szociális , kulturális) külön is fórumot tudjanak teremteni a térség és a szakmai elhivatottság fejlesztése céljából.

A Kazincbarcikai Egyesületek Fórumának továbbra is a szervezetek segítségével túl alapvető feladata Kazincbarcika város, a kistérségi települések és a Kazincbarcika és Vonzáskörzete Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás vonatkozásában:

- véleménynyilvánítás és javaslat tétel
- pénzügyi támogatások felhasználásának véleményezése,
- az együttműködés elősegítése a közművelődés- közgyűjtemény – kultúra területén.

2.3.4. A város és kistérség közoktatási intézményei, a kisebbségi önkormányzatok, valamint az egyházak

Sajátos eszközeivel járuljanak hozzá a város és kistérsége kulturális életének gazdagításához, melynek koordinálásában kiemelkedő szerepet vállal a Kazincbarcikai és Vonzáskörzete Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás, a Kazincbarcikai Egyesületek Fóruma, valamint az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ.

2.4. Tervezett programkínálat és a város kulturális ráfordításai közötti kapcsolatrendszer:

A város stratégiai célkitűzései között alapelveként fogalmazódik meg a város életminőségének fejlesztése, a turizmus és idegenforgalom hatékonyabbá tétele, a város népesség megtartó erejének fokozása.

A városi önkormányzat a településen és a kistérségben szervezendő rendezvényekkel és fesztiválokkal a fenti célokhoz kíván hozzájárulni.

A fentiek érdekében Kazincbarcika Város Önkormányzata a tervezett programkínálatához külön - a tervezett programok költségvetésének függvényében – költségvetési támogatást biztosít.

A tervezett programokhoz különböző pályázati lehetőségeket vesz igénybe (Nemzeti Kulturális Alap, Közkincs pályázat, érdekeltségnövelő pályázat, EU-s pályázatok), melyhez szükség szerint az önkormányzat a pályázati önerőt biztosítja.

A város kulturális ráfordítása kapcsán szükséges megemlíteni azt, hogy a programok szervezésében és lebonyolításában nagy létszámmal jelentkeznek a város lakói közül az önkéntes segítők, közreműködők. E lehetőség csökkenthetik a nagyrendezvények, fesztiválok lebonyolításának költségeit.

A tervezett programok fő szervezői és lebonyolítói az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ munkatársai, valamint a civil szervezetek, akik kellő tapasztalatokkal rendelkeznek ahhoz, hogy megfeleljenek a szakmai elvárásoknak. A programok elsőrendű színhelye a fent említett intézmény.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

2.5. Fő célcsoportok jellemzése

A város polgárai igénylik és kérik, hogy a mindennapi programokon túl olyan nagyrendezvények fesztiválok megrendezésére kerüljön sor, amely kikapcsolódást illetve kulturális élményt ad számukra.

Ezen a rendezvények célközönsége elsősorban a város lakossága, melynek hagyományörző szokásait, figyelembe kell venni. Másrészt a város nyitottsága révén valamennyi rendezvényére hívja és várja a megyében, régióban és Magyarországon lakó érdeklődőket, továbbá különös hangsúlyt helyez a nemzetközi kapcsolatokra erősítve az idegenforgalmi kínálatot is.

A város és intézményei törekednek arra, hogy a különböző programok célcsoportokat érjenek el.

E vonatkozásban a programkínálatban megállapíthatók olyan rendezvények, melyek a különböző korosztályokat, a bányász és vegyész hagyományokat érintik.

A város kulturális tevékenységében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekkorosztályra és az ifjúságra. A kultúra eszközével segíteni kell szocializációjukat, társadalmi beilleszkedésüket, a szabadidő hasznos eltöltését hozzájárulva ezzel is a város népesség megtartásához.

A stratégia fő célcsoportnak tekinti a kistérség településén élő lakókat programkínálatokkal, szakmai tanácsadás és szolgáltatás biztosításával.

Célcsoportként kell megjelölni azt a közönség réteget, amely egy-egy rendezvény megtekintése érdekében érkeznek a városba, növelve ezzel is a város idegenforgalmát.

2. 6. A kulturális programkínálat és a turizmus együttműködésének fejlesztése

Kazincbarcika város és a Kazincbarcika és Vonzáskörzete Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás fejlesztési programjai kiemelt figyelmet fordít a turizmus fejlesztésére.

Mindkét koncepció alapelveként fogalmazza meg, hogy városi és kistérségi összefogással olyan turisztikai programokat kell kialakítani, mely hozzájárul a város és a kistérség gazdasági fejlődéséhez, a térség megismertetéséhez.

E célkitűzésekhez a kultúrának hozzá kell járulnia olyan városi és kistérségi nagyrendezvényekkel és fesztiválokkal, melyek felkeltik megyei, országos és nemzetközi vonatkozásban az érdeklődők figyelmét.

Nemzetközi értelemben különös a város és kistérsége földrajzi helyzete, hiszen a Felvidék közelsége lehetőséget ad a kulturális együttműködésre, ezáltal a külföldi turizmus fejlesztésére. Fentiek érdekében nagyobb hangsúlyt kell helyezni a turizmus, az idegenforgalom, valamint a kultúra szereplőinek egyeztetésére, a kulturális turizmus fejlesztésére, közös turisztikai és kulturális programcsomagok kialakítására, figyelembe véve a természeti és az épített kulturális örökség adta lehetőségeket.

Mindezek eléréséhez idegenforgalmi- kulturális marketing és PR-tevékenységre van szükség:

- **imázs váltás, kulturális marketing PR- tevékenység**
szükséges javítani a város és a kistérség megyei és országos imázsát, a kialakult közképet. A kultúra az egyik lehetséges eszköz az idegenforgalommal együtt és mellett, hogy egymást segítve kedvezőbb kép alakuljon ki, továbbá a helyi gazdaság húzó ágazatává váljon.
A kulturális és idegenforgalmi marketing célja a potenciális **közönség és látogató érdeklődések felkeltése** annak érdekében, hogy a kulturális események, találkozók és fesztiválok kedvéért is a városba utazzanak a látogatók, töltsék itt szabadidejüket és a kedvező tapasztalatok alapján térjenek vissza.
Ennek érdekében tudatosan tervezett **kulturális marketing munkára és PR tevékenységre** van szükség, elsőbb a termékfejlesztés és a térségi együttműködés terén.

A város területén és a kistérségben a kulturális és idegenforgalmi marketing három szintjén keletkeznek fontos tennivalók:

- **reagáló marketing:**
a lakosság igényeinek felmérése és kielégítése, rendezvények, fesztiválok szervezése, művelődő közösségek megalakításának ösztönzése, civil szervezetek közösségi kulturális törekvései,
- **előrejelző marketing:**
motiváció felismerése, kielégítése, gyermek- ifjúsági korosztály szabadidő eltöltési szokásainak orientációja, művelődési igény felkeltése, az olvasási kultúra fejlesztése, értékes kulturális alkotások bemutatása, tehetséggondozás,
- **igényteremtő marketing:**
olyan valódi újdonság, olyan rendezvények és művelődő közösségek szervezése, ami csak a városra jellemző, máshol nem található és egyedi.

Megfelelő tájékozódás és tájékoztatás érdekében ki kell alakítani a városban a kultúra közvetítő és értékeket ápoló intézmények információs rendszerét, egységes arculatát és megjelenését, oly módon hogy az szervesen illeszkedjen a város kulturális és idegenforgalmi törekvéseihez.

2.7. Nagyrendezvények, fesztiválok

Kazincbarcika Város Önkormányzata továbbra is házigazdája kíván lenni a hagyományos kulturális fesztiváloknak, nagyrendezvényeknek. Ehhez költségvetési támogatást, valamint az ez irányú pályázatokhoz önerőt biztosít. Kiemelt fontosságúnak tartja az állami és nemzeti, valamint a hagyományos társadalmi ünnepek (Mikulás, Karácsony, Nőnap Öregek Napja, szakmanapok stb.) méltó megszervezését és lebonyolítását.

2.8. Versenyversenyek elemzése

A kultúra és a turisztika területén helyi, regionális és országos szinten is komoly versenyversenyek vannak jelen. Legfőbb jellemzőik az üzleti, vállalkozási tevékenység, melyek intenzíven kívánnak bekapcsolódni a város és a kistérség kulturális életébe, a nagyrendezvények lebonyolításába.

Ennek ellensúlyozására a város kulturális életét, a fesztiválok tartalmát és szervezését úgy kell kialakítani, hogy az csak a városra és térségére legyen jellemző.

A város számára – a megye többi városaihoz hasonlóan – a fő cél, hogy a térség kulturális- turisztikai központja legyen, elismerést váltson ki a megyében, a régióban, de országos szinten is.

A különböző igényfelmérések alapján a város és térsége lakói igénylik Kazincbarcika város kulturális programkínálatát, széles körben vesznek részt a nagyrendezvényeken, fesztiválokon.

Kazincbarcika város nem tekinti Miskolc Megyei Jogú Várost, valamint a megye városait versenyversenynek, hanem partnerként kíván együttműködni a kultúra és turisztika területén.

2.9. Ösztönző és támogatási rendszer megvalósítása

Kazincbarcika Város Önkormányzata a jövőben is költségvetésében biztosítja a kulturális intézmények fenntartását és működtetését.

A 2010. évi költségvetésében célszerű külön pályázati alapot létesíteni különböző kulturális együttesek, körök, klubok, civil szervezetek támogatására.

A városi önkormányzat a jövőben is biztosítja a nagyrendezvények, fesztiválok költségének részbeni hozzájárulását, az e célból benyújtandó pályázatokhoz önerőt biztosít.

Az önkormányzat és a többcélú önkormányzati társulás külön pályázati alapot hoz létre a térség településeinek kulturális tevékenységei ösztönzésére, támogatására.

Kazincbarcika Város Önkormányzata továbbra is infrastruktúrát biztosít közművelődési, közgyűjteményi intézményeiben a kulturális jellegű civil szervezetek és körök számára.

A városi önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a kulturális szakemberek, önkéntesek és civil szervezetek helyi kitüntetésére, országos elismerések kezdeményezésére.

Ösztönzi a városi médiákat, hogy jelentősebb rendezvényeket, fesztiválokat követően tárgyilagosan és objektívan méltassák azt, elismerve a kultúra szereplőinek tevékenységét.

2.10. Testvérvárosi kapcsolatrendszer bővítése

Kazincbarcika Város Önkormányzata törekszik nemzetközi kapcsolatainak bővítésére, ezen belül a meglévő testvérvárosi kapcsolatok fejlesztésére, az együttműködés elmélyítésére.

A jövőben a kölcsönös előnyökön nyugvó kapcsolat keretében ösztönzi a kulturális cserekapcsolat bővítését, elsősorban művészeti együttések révén.

Kiemelt rendezvényeikre (Augusztus 20, Nemzetközi Folklór Fesztivál, Borsodi Művészeti Fesztivál, Ifj. Horváth István Nemzetközi Színijátzó Fesztivál) meghívást kapnak a testvérvárosokból művészeti együttesek, csoportok.

A kulturális együttműködés keretében fontos a kultúra szakemberei és a civil szervezetek kölcsönös tapasztalatcseréje a pozitív példák és gyakorlatok hasznosítása érdekében.

Kazincbarcika város földrajzi helyzete alapján különös kulturális kapcsolat kialakítása szükséges elsősorban a Felvidék kulturális irányítóival, szereplőivel, a magyarlakta településekkel.

2.11. A helyi szereplők bevonása a stratégia előkészítésébe

Kazincbarcika Város Önkormányzat a kulturális stratégia előkészítésébe bevonta a kulturális szakintézmények alkalmazottait, a civil szervezetek vezetőit, kikérte véleményüket és javasolataikat.

A stratégia kimunkálása után a fenti szakalkalmazottakkal és szervezetekkel egyeztették a koncepciót, javaslatokkal és kiegészítéseikkel hozzájárultak e dokumentum teljességéhez.

Mindezek után a városi önkormányzat illetékes szakbizottságai tárgyalták meg a stratégiát, javaslatot tettek a Képviselő Testületnek az elfogadásra.

III. BEFEJEZÉS

Összefoglalva a fentieket alapján a Kazincbarcika város és kistérség kulturális koncepciója olyan legyen, amely:

- közös értékekre, valós igényekre, kitapintható hiányokra összpontosít, konkrét cselekvésekre, reakciókra, együttműködésre készítet. Ösztönzi a mikrotérségi együttműködés kialakítását, organikus fejlődését,
- egyszerre közvetít értéket, ad szakmai tudást, segítséget, összegez és bemutat, szellemi, szakmai, közösségi értékeket és eredményeket tár fel,
- egyszerre juttat el új és korszerű ismereteket a város és a kistérség kulturális szakemberei felé, vállalva a közművelődési és könyvtári tevékenység korszerű törekvésének bemutatását, adaptációját. Ösztönzi és segíti a város és kistérségen belül a szellemi, szakmai műhelyek kialakulását, a résztvevők szakmai együttműködését és összefogását,
- segítő, szolgáltató, információs centrumot, műhelyt hoz létre, mely egyszerre segíti az egyes ember, a polgár eligazodását a mindennapi és kulturális életben, ugyanakkor kezdeményező és meghatározó szerepet vállal a város és kistérségi igények, szükségletek mögé szerveződő helyi, kistérségi civil szervezetek, intézmények támogatásában és munkájában.

A koncepció alapgondolata a megértett teljesség, olyan új értékrend kialakítása, létrehozása, ahol harmonikusan ötvöződik egymással a hagyomány, a humanizmus és modernizáció. Megmaradhat egymás mellett a természeti és közösségi kötődés, a polgári humanizmus, a személyiség szabadságát tiszteletben tartó liberalizmus, tolerancia és kreativitás.

A dokumentum az Egri Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Rendelet Kazincbarcika Város közművelődési feladatairól és feltételeiről

Kazincbarcika Város Képviselő-testület 2010. 01. 29-ei ülésének előterjesztése

Kazincbarcika Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 77. §-ában foglalt felhatalmazás alapján Kazincbarcika Város kulturális koncepciójával összhangban az alábbi rendeletet alkotja:

A rendelet célja

1. §.

A rendelet célja, hogy a helyi társadalom művelődési értékeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével – a helyi hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján – egységes alapelvek szerint határozza meg Kazincbarcika Város Önkormányzatának kötelező közművelődési feladatait, formáit, a feladat ellátásának módját és mértékét, finanszírozásának alapelveit.

A rendelet hatálya

2. §.

A rendelet hatálya kiterjed Kazincbarcika város közművelődési tevékenységének megvalósulásában résztvevőkre, fenntartóira, működtetőire és alkalmazottaira, nevezetesen Kazincbarcika Város Önkormányzatának Képviselő-testületére, bizottságaira, a Polgármesteri Hivatalra, az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központra és azon szervezetekre, amelyekkel az önkormányzat közművelődési megállapodást köt, vagy támogatásban részesít.

Általános rendelkezések

Alapelvek

3. §.

/1/ Az Önkormányzat a közművelődési tevékenység feltételeinek szabályozása során arra törekszik, hogy biztosítsa Kazincbarcika város polgárainak jogát, hogy:

- igénybe vegye az önkormányzati fenntartású közművelődési intézmény szolgáltatásait,
- műveltségét és készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közösségi művelődési jogait érvényesítse, művelődési céljainak megvalósítása érdekében az Önkormányzat közművelődési feladatokat ellátó intézményétől színteret és szakmai segítséget kapjon.

/2/ Az Önkormányzat a közművelődési feladatok ellátása során kiemelten kezeli

- Kazincbarcika város hagyományainak ápolását, a helyi kulturális értékek védelmének erősítését,
- a gyermek és ifjúsági korosztály művelődésének, művészeti életének és közösségi formálódásának támogatását, szabadidejének hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek megteremtését,
- az időskorú népesség közművelődési lehetőségeinek, közösségi életének támogatását, kulturális kapcsolatainak gazdagítását,
- a hátrányos helyzetű rétegek közművelődését,
- az etnikai, kisebbségi, kulturális értékek megismertetését, a kisebbség hagyományainak gondozását,
- kimagasló művészeti értéket képviselő művészeti fesztiválok támogatását,
- kapcsolat kiépítését a testvérvárosok kulturális intézményeivel, egyesületeivel.

Egressy Béni Városi Könyvtár
A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

/3/ A helyi közművelődési feladatok ellátásában az önkormányzat elősegíti és szorgalmazza a civil közösségek, szervezetek, a magánszemélyek, valamint kulturális tevékenységet is végző gazdasági vállalkozások közreműködését.

/4/ Az Önkormányzat közművelődési megállapodás megkötésével segítheti a rendeletben meghatározott azon közművelődési feladatok ellátását, amelyeket nem önkormányzati fenntartású intézmények, egyházak, civil szervezetek, illetve magánszemélyek végeznek.

/5/ Az Önkormányzat és közművelődési feladatot ellátó intézménye biztosítja a megfelelő tájékoztatást a közművelődési lehetőségekről Kazincbarcika város polgárai számára.

Kazincbarcika város közművelődési feladatainak meghatározása 4. §.

Kazincbarcika Város Önkormányzata a város kulturális hagyományainak és lakosságának művelődési szükségleteinek megfelelően a következő közművelődési feladatokat látja el:

/1/ Kazincbarcika kulturális életének ismertté tétele.

Ennek keretében a város hagyományainak, természeti értékeinek, művészeti értékeinek, jeles személyiségeinek, speciális és kiemelkedő közösségeinek, új kezdeményezéseinek bemutatása, értékelése, közbecsületének növelése, a lokálpatriotizmus erősítése.

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- helyi ünnepek megtartása
- a városhoz kötődő műsorok, kiállítások, bemutatók
- a városi kulturális közéleti információk biztosítása
- szolidaritási akciók fogadása, gondozása
- helytörténeti találkozók, vetélkedők, kiállítások szervezése, helytörténeti dokumentumok gyűjtése, ismertté tétele

/2/ Az iskolarendszeren kívüli öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása.

Ennek keretében speciális helyzetű népesség-csoportok gondjaihoz igazodó ismeretek, képességek, önképző, öntevékeny lehetőségek felkutatása, művelődési és népművelő közösségek szervezésének kezdeményezése.

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- munkanélküliek számára átképző, szakma szerzéséhez szakképző tanfolyamok szervezése
- a mindennapi élet gazdaságát fejlesztő közhasznú, praktikus tanfolyamok, bemutatók szervezése
- az iskolai képzést kiegészítő lehetőségek, képességfejlesztő alkalmak biztosítása,
- mentális kultúra, önismereti fejlesztő alkalmak, táborok szervezése,
- természetbarát közösségek életre hívása, népszerűsítése, segítése
- az ifjúság kreativitásának elősegítése, ősi mesterségek megismertetése, praktikus ismeretek átadása
- aktuális kérdésekről szabadegyetem, akadémia, szeminárium, szellemi vitafórum szervezése
- közhasznú ismeretszerző szakkörök működtetése

/3/ A lakosság műveltségének, esztétikai szemléletének fejlesztése, a rekreáció biztosítása.

Ennek keretében

- a magyar, a kisebbségi kultúra értékeinek közvetítése
- a művészetek befogadásának segítése
- szabadidős szokások formálása
- a már meglévő kulturális hagyományok ápolása
- a mindennapi lét értékeinek normáinak fejlesztése
- a rekreáció, szórakozás alkalmainak biztosítása
- helyi és regionális konferencia, turizmus lehetőségeinek felkutatása, ösztönzése

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- színházi előadások, előadóestek, hangversenyek kínálata
- retrospektív és kamara kiállítások szervezése
- népművészeti, hagyományőrző alkalmak szervezése
- ünnepek, évfordulók, megemlékezések rendszerének működtetése
- az ifjúság szórakoztatásának (disco, bál, koncert, stb.) biztosítása
- a felnőtt korosztály részére estélyek, bálók, alkalmi szórakozási lehetőségek szervezése
- országos rendezvények fogadása
- filmművészet népszerűsítése

/4/ A lakosság kreativitásának, amatőr művészeti alkotókedvének, tehetségeinek gondozása.

Ennek keretében

- az esztétikai tudatosság, igény fejlesztése
- kiemelkedő tehetségek bemutatása
- alkotóközösségek közismertté tétele, fejlődésük szakmai támogatásának biztosítása

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- különböző művészeti szakkörök működtetése
- amatőr művészeti csoportok befogadása, működtetése, alkotóműhelyek szervezése
- művészeti alkotótáborok biztosítása
- bemutatók, kiállítások, közönségtalálkozók szervezése
- információk gyűjtése az öntevékeny körökről

/5/ A helyi társadalom, a város polgárai szabadság- és felelősségérzetének növekedése, a civil közösségeinek segítése, szakmai támogatásuk.

Ennek keretében

- a kooperációs, társulási szándékok ösztönzése

- a különböző értékek és érdekek egyenrangúságának biztosítása
- réteg- és korosztály kultúrák ismerkedési alkalmainak biztosítása
- a felelős közéleti szereplés kulturális fórumainak kimunkálása
- a civil közösségek közismertségének gondozása
- településvédő-, szépítő, természet-, érdekvédő, közéleti egyesületek összefogása
- helyi együttműködéshez, civil szervezet tevékenységéhez tér és infrastruktúra biztosítása

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- városi civil szervezetek fórumának működtetése
- közös városi célok érdekében közösségek összefogásainak segítése
- vitaestek, fórumok, találkozók szervezése
- civil közösségek közötti együttműködés kezdeményezése
- az ifjúság érdekérvényesítési, művelődési kezdeményezéseinek intézményi segítése
- a civil közösségek részére szakmai, módszertani ajánlások, pénzügyi, jogi, szakmai ismeretek biztosítása
- pályázati lehetőségekből információk kínálata, segítségnyújtás a pályázatok előkészítésében

A dokumentum az Egri Győző Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

/6/ Kistérségi közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás.

Ennek keretében

- közművelődési szakmai tanácsadás
- közművelődési tájékoztatás
- szervezett ön- és továbbképzés
- működvelő művészeti mozgalom, a társas együttlét formáinak figyelemmel kísérése, segítése
- a nemzeti etnikai kisebbség kulturális hagyományai megőrzésének segítése
- az iskolán kívüli tehetséggondozás

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

Szakmai tanácsadás

- helyszíni konzultáció, szakértői felmérés, véleményezés, elemzés, fejlesztő tevékenység
- kistérségi tanácskozás, értekezlet, konferencia, fórum az aktuális tennivalókról, problémákról
- bemutatók, tapasztalatcserék, tréningek, tanfolyamok, szakmai napok, táborok szervezése
- szakirodalom ajánlása
- kiadványok, hangzó és video anyagok készítése és ajánlása a kistérség kulturális értékeiről, hatékony és bevált közművelődési kezdeményezéseiről és tevékenységéről
- kistérségi helyi tömegkommunikációs hírek kínálata aktuális közművelődési kérdésekről, lehetőségekről, civil kezdeményezésekről

Szolgáltatás

- kistérségi közművelődési dokumentációs bázis működtetése
- rendszeres információs kiadvány készítése és terjesztése
- műsorszolgáltatás, körműsorok biztosítása
- közművelődési szakmai képzés, továbbképzés rendszerének működtetése
- szellemi műhelyek működtetése
- szakmai táborok
- nemzetközi, hazai tapasztalatcserék
- konferenciák, tanácskozások, kiállítások szervezése
- hangzó és video anyagok rögzítése, másolása
- helyi rendezvények reklám- és propaganda anyagainak készítése
- kölcsönzés (mikrobusz, szemléltető, audiovizuális eszközök, kiállítási anyagok, stb.)
- sokszorosítási szolgáltatás
- civil szervezetek részére pályázatíró, szervezetfejlesztő módszerek kínálata, könyvelési infrastrukturális szolgáltatások biztosítása
- évente rendszeres nyilvános szolgáltatási jegyzék készítése

/7/ A kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének, fenntartásának segítése.

Ennek keretében

- a város nemzetközi kapcsolatainak elősegítése a kultúra eszközeivel
- közművelődési együttműködés a város közoktatási, egészségügyi, szociális, kommunikációs intézményeivel, egyházi szervezeteivel
- kapcsolattartás a közművelődés megyei és országos szervezeteivel, intézményeivel

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- a város partnervárosaival közművelődési kapcsolatot tart fenn, kulturális rendezvényeket, műsorokat szervez
- szervezi a város hagyományos országos és nemzetközi kulturális fesztiváljait, találkozóit
- a közoktatási intézményekkel együtt szervezi a tehetségkutató és gondozó programokat, a gyermek és ifjúsági előadásokat
- szakmai segítséget ad a tanórán kívüli, közoktatási intézményekben folyó közművelődési munkához
- a város kommunikációs csatornáink tájékoztatást ad a város közművelődési eseményeiről, helyzetéről, feladatairól
- vallásos ünnepek alkalmával közös rendezvényeket szervez a város egyházi szervezeteivel
- a közművelődési szakemberek részt vesznek a megyei és országos továbbképzési és szakmai fórumokon
- segíti a többcélú kistérségi társulás közművelődési tevékenységét

/8/ Tehetségkutatás, tehetséggondozás.

Ennek keretében

- a városban élő tehetségek felkutatása, elsősorban a fiatalság körében
- a tehetségek művelődő közösségben történő gondozása

- alkotó tevékenység menedzselése
- szakmai továbbtanulásuk segítése
- együttműködés a közoktatási intézményekkel

Megvalósulását az alábbi tevékenységi formákkal látja el:

- tehetségkutató rendezvények, találkozók szervezése
- tehességondozó műhelyek kialakítása
- alkotótábor biztosítása
- szakmai felvételre előkészítő kurzusok szervezése
- bemutatók, fellépések lehetőségeinek megteremtése
- Tehességpont kialakítása

/9/ A közművelődés feltételeinek biztosítása.

A polgárok tájékozódásához, közösségi művelődéséhez, alkotó tevékenységéhez esztétikus, célszerű környezet, infrastruktúra, az adott tevékenységet segítő megfelelő számú szakember biztosítása.

/10/ Kazincbarcika Város Önkormányzatának kötelezően ellátandó közművelődési feladatait az önállóan működő és gazdálkodó közszolgáltató költségvetési szerv, az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ látja el.

A közművelődési tevékenység irányítása és ellenőrzése **5. §.**

/1/ A közművelődési feladatokkal kapcsolatos fenntartói, felügyeleti jogköröket a Képviselő-testület gyakorolja.

/2/ Az Önkormányzat közművelődési intézményének, a közművelődési megállapodást kötött szervezeteinek, pénzügyi támogatásban részesülő szervezeteinek pénzügyi, gazdálkodási ellenőrzéséről a Jegyző gondoskodik.

/3/ A közművelődési intézmény, a közművelődési megállapodást kötött szervezet és a pénzügyi támogatásban részesülő szervezetek

szakmai ellenőrzését a Képviselő-testület szakmai beszámolóik vagy szakértői vélemény alapján biztosítja.

A közművelődési tevékenység finanszírozása

6. §.

- /1/ Az Önkormányzat a 4.§-ban foglalt alapfeladatok, továbbá a kiemelt kulturális rendezvények és ünnepek, a közművelődési intézmény elhelyezésére szolgáló épület üzemeltetési költségeit, valamint az adott feladatok végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket éves költségvetési rendeletében biztosítja.
- /2/ Az Önkormányzat közművelődési feladatait költségvetésében biztosítja, melynek forrása a központi költségvetésből származó közművelődési-közgyűjteményi normatív hozzájárulás, a saját bevétel, a központosított előirányzatokból származó pályázat útján biztosítandó támogatások.
- /3/ Az Önkormányzat a pénzügyi lehetőségek függvényében önerőt biztosít a különböző közművelődési pályázatokhoz.

Közművelődési tevékenységet is végző szervezetek

7/A §.

Kazincbarcika Város Önkormányzata elismeri és segíti a városban működő civil közösségek, szervezetek munkáját. A közművelődés területén számít együttműködésükre. Javasolt feladataik, melyhez anyagi támogatási lehetőséget nyújt:

- /1/ Kazincbarcika kulturális értékeinek közismertté tétele
 - helyi tudás,
 - helyi információ.

Ennek érdekében a város hagyományainak, természeti értékeinek, művészeti értékeinek, jeles személyiségeinek, speciális közösségeinek, új kezdeményezéseinek bemutatása, értékelése, közbecsülésének növelése, a lokálpatriotizmus növelése.

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- kiállítások, helyi ünnepségek szervezése
- műsorok, bemutatók, fórumok, találkozók szervezése

/2/ A város polgárai életképességeinek növelése.

Ennek érdekében

- speciális élethelyzetű emberek segítése
- az önkéntes összefogások ösztönzése
- sport és kultúra kapcsolatának gondozása

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- mozgásos, mentális, önismereti, önfejlesztő tanfolyamok, programok, táborok szervezése
- közhasznú, praktikus, a mindennapi életet segítő programok, tanfolyamok biztosítása

/3/ A lakosság kreativitásának, amatőr művészeti alkotókedvének, tehetségeinek gondozása.

Ennek érdekében

- a tudatosság, igény fejlesztése
- műértő közönség kialakítása
- Kiemelkedő tehetségek bemutatása
- alkotóközösségek közismertté tétele
- információáramlás biztosítása

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- amatőr művészeti csoportok, alkotóműhelyek működtetése
- versenyeken, bemutatókon, vetélkedőkön való részvétel
- kiemelkedő civil közösségek bemutatása a város kommunikációs csatornáin keresztül

Közművelődési tevékenységet is végző szervezetek

7/B §.

Kazincbarcika Város Önkormányzata a városban működő közoktatási intézmények közművelődési feladatait az alábbiak szerint határozza meg:

/1/ A város lakossága élet- és teljesítőképességének növelése.

Ennek érdekében

- a mentális egészség és fizikai erőnlét fejlesztése és kondicionálása
- sport és kultúra kapcsolatának gondozása
- tehetségkutatás, -gondozás

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- nyelvi kommunikációs informatikai csoportok működtetése
- felnőttoktatás segítése
- közhasznú, praktikus, a mindennapi életben hasznosítható és azt segítő tanfolyamok szervezése
- iskolai tudást kiegészítő képzési formák biztosítása
- szülők, nevelők pedagógiai együttműködésének erősítése
- a diák és gyermeknap programok szervezése, azokban való részvétel

/2/ A helyi, nemzeti és egyetemes kultúra közismertté tétele, helyi tudás, helyi információ biztosítása és közismertté tétele.

Ennek érdekében

- a város és a nemzet, valamint az egyetemes kultúra hagyományainak, természeti és művészeti értékeinek, jeles személyiségeinek, speciális közösségeinek, kezdeményezéseinek bemutatása, értékelése, közbecsülésének növelése
- lokálpatriotizmus erősítése

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- kiállítások, műsorok rendezése
- városi ünnepek, kulturális rendezvényekre tanulók és pedagógusok részvételének biztosítása
- tanórán és iskolán kívüli rendezvények keretében a város és az ország természeti és kulturális rétékeinek bemutatása

/3/ A város polgárainak, leendő felnőtt lakosságának szabadság és felelősségérzetének kialakításának segítése.

Ennek érdekében

- réteg és korosztálykultúrák, ismerkedési alkalmak biztosítása
- felelős közéleti szereplés elősegítése
- különböző értékek és érdekek egyenrangúságának biztosítása

Megvalósítását az alábbi tevékenységi formával látja el:

- különböző közösségek összefogásának segítése
- szolidaritási akciók gondozása
- diákönkormányzatok működtetése és a városi közéletbe való bekapcsolása

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Kapcsolatrendszer

8. §.

Kazincbarcika Város Önkormányzata és az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ közművelődési munkája során folyamatos munkakapcsolatot tart az Oktatási és Kulturális Minisztériummal, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátussal, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzattal, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Könyvtárral és az országos hatókörű szakmai szervezetekkel.

Záró rendelkezések

9. §.

/1/ E rendelet 2010. február 1-jén lép hatályba.

/2/ E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a város közművelődési feladatairól és feltételeiről szóló 2/1999. (I.29.) sz. Ör.

A dokumentum az Egri Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Riportok, elhangzott beszédek
Egressy Béni
Városi Könyvtár

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Most még oldalról...

Észak-Magyarország 1978. 08.12.

Hétköznap van, délután két óra. A kazincbarcikai művelődési ház bejáratát-, ha szemből akarunk bemenni az intézménybe- zárt ajtó őrzi előlünk. Adódik tehát a kérdés, amikor oldalról bejutva, már benn ülünk Hazag Mihály szobájában:

- Miért van bezárva a művelődési ház főbejárata?

- Mert délután három órától kezdődnek a csoportos foglalkozások, akkor nyitjuk ki az ajtót. Addig nincs értelme- mondja az igazgató

- És ha valakik napközben szeretnék „csak úgy” bejönni, leülni, beszélgetni, kezdeni magukkal valamit?

Visszakérdez.

- Gondolja, hogy óhajtanak bejönni csupasz falak közé, fiktív asztalokhoz?....

Nem kötözködni jöttünk Kazincbarcikára, hanem számon kérni. Főleg nem itt, ahol már mozdulni - indulni látszik valami ebben az ügyben. Hogy korábban nyílnak az ajtók. A művelődési központ ugyanis igényt terjesztett be „funkcióbővítés céljára” a Közművelődési Alapból szeretnének támogatást kapni. Az igazgató a tervekről beszél:

- A művelődési központ két olyan területtel rendelkezik, amely átmenetileg kihasználatlan: az előcsarnok és a klubhelyiség. E kettőt akarjuk a jövőben kihasznált, funkcionált terré alakítani. Fő célunknak tekintjük ebben az értelemben, hogy a művelődési központ ne csak szervezett előadásokat és műsoros estek alakalmával legyen otthona a művelődni vágyóknak, hanem ezekben a funkcionáló terekben a lakosság megtalálhassa az érdeklődési körének, vagy érdekeltségének megfelelő ismerethordozó, illetve műveltségközvetítő apparátusát.

Lehetséges lenne tehát, mondjuk három- négy év múlva, hogy nyitott ajtók hívogatnak meghallgatni egy hanglemezt, magnózni, diázní? Az elképzelések szerint igen. És nem állnak majd őrt a kérdések: „milyen

csoport tagja?” , „van-e klubigazolványa?” „milyen rendezvényre jött?” és a többi jól ismert jelenvalóság. Bemehetnénk majd, csak úgy, egyszerűen a művelődési ház előcsarnokába és egy paravánrendszerrel kiépített térben ott találnánk házi kiskönyvtárat, hírlapokat, alkotó- és kiállítási teret..... és még tovább is mehetnénk, nyitott ajtók hívogatnának a klubhelyiségbe....

- Én hiszek abban- mondja Hazag Mihály- hogy a művelődési háznak olyan szerepet is be kell töltenie, mint a lakóotthonnak. Az emberek ugyanis otthon dönthetnek, válogathatnak: „ha akarom, előveszek egy könyvet és olvasok... ha akarom, nézem a televíziót, vagy lemezt hallgatok inkább”... és még számos lehetőség van. Ha ebben nem hiszek, hogy van ilyen feladatuk, szerepük, akkor csak ott maradok, hogy rendezzünk színházi előadást, hangversenyt, ismeretterjesztő előadást: egyszerűen rendezzünk rendezvényt. Úgy gondolom, ma még a művelődési ház típusú intézményeknek nincs meg az a súlya, mint másoknak, például a könyvtáraknak. Nincsenek meg a történelmi hagyományai...

A művelődni vágyó ember pedig többet szeretne annál, hogy megmondják neki, milyen formában, „mit művelődjön”. Ez a motiváció kevés. De igaza van a barcikai igazgatónak abban is, hogy: miért jönné be ide napközben lepihenni- mondjuk vásárlások közben- vagy leülni beszélgetni? Mit talál? Többet, mint a parkban? De van más is, lényegesebb, mondja:

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

- Sokat beszélnek má a munkásművelődésről. Kazincbarcika ipari város. A munkások hatvan százaléka három műszakban dolgozik. Aki délelőtt például szabad, annak hogyan tudjuk biztosítani itt a művelődési központban mindazt, amit más este megtalálhat? Kérdés....

És még számos akad. Hazag Mihály alig fél éve kapott igazgatói megbízást Kazincbarcikán, de alapos ismerője a város közművelődésének: korábban a városi tanács népművelési felügyelője volt.

- Felügyelő koromban az izgatott mindig: mennyiben, hogyan lehetne egy településen megoldani azt, hogy a közművelődési intézmények saját eszközeikkel, lehetőségeikkel hogyan egészíthetik ki egymás munkáját?... Gyakorlati munkám során az izgatott, hogyan dolgozhatnak úgy, hogy ne csupán belépőjegyet adjunk a rendezvényre

a művelődési házba bejövőknek. A jelenlegi elképzelésünkkel, a funkcionális terek kialakításával is szeretnénk közelebb jutni.

Kazincbarcikán, bár napközben még ritkán enged a művelődési központ főbejáratának ajtaja: megmozdult már valami. Még nem tudni, megkapják-e az igényelt támogatást ahhoz, hogy kiplakátolt rendezvények hívogatása nélkül- vagy taszítása ellenére- is betérjenek a művelődési házba. Hogy „haza” menjenek oda. Az igazgató és munkatársai szeretnék valóban házigazdává válni. És e törekvésünkben a város vezetőire bizton számíthatnak: hiszen itt eddig sem maradtak magukra közművelődés munkatársai...

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Tisztelt Igazgató Úr!
Mélyen Tisztelt Tanári Kar!
Tisztelt Diáktársaim!

10 éves érettségi találkozón elmondott megemlékezés – Sárospatak 1978

Amikor 1968-ban a B osztály „maturandistái” között magam is végigballagtam a gimnázium évtizedes épületében, a suttogó iskolakert öreg fái alatt, még nem tudtam, hogy az élet nem álom, hanem küzdelem. Olyan küzdelem, amiért érdemes volt és érdemes lesz a jövőben is élni. Olyan küzdelem, mely rövid 10 év alatt megtanított arra, hogy a pataki Alma Mater igazi szülőként bocsájtott ki bennünket. Olyan küzdelem, mely során családot alapítottunk, beilleszkedtünk a társadalom aktív dolgozói közé. Olyan küzdelem, amely közben meg kellett tanulnunk, hogy az élet csak azokat nem csalja meg, akik világos fejjel és kemény akarattal néznek vele szembe.

10 év nem nagy idő, főleg az előttem szólókhoz képest. 10 év nem hosszú idő az emberöltőben. De ez a 10 év mégis meghatározta életünk jövőjét, becsületét, emberségét. Mi, mint a legfiatalabbak a pataki diákok hagyományos találkozóján, talán még legfrissebben érezzük a szeptemberi mész szagot, a májusi orgonaillatot, de legfrissebben emlékezünk azokra az intelmekre, útbaigazításokra, melyeket oktatásba, nevelésbe kaptunk. Ma már tudjuk, hogy ez gondolkodásunkba, életintelmünkbe, munkásságunkba épült bele. Ma már tudjuk, hogy sosem a diák győz, mi sem győztünk, de nyertünk a 4 évvel. Emlékszem, mi sem voltunk mások, mint Komáromi János diákjai, vagy a híres pataki diákanekdoták hősei. Mi is készek voltunk a viccre, a csintalanságra, a beugratásokra, s ma már mi is ugyanolyan szeretettel emlékszünk vissza ezekre már, mint Önök, idősebb diáktársak.

A gimnázium és a város, ha 1968-ban még nem is volt az, mindig egyet jelentett. Őszinte szívvel örülünk diákhazánk fejlődésnek, a sokat kopatott Rákóczi út újjászületésének, a gimnázium felújításának. Örülünk diákvárosunk új lüktetésének, eredményeinek, s annak, hogy az iskola és a város ismét egymásra talált.

És ahogy 10 év alatt fiatalodott Sárospatak, az idő ment tovább-tovább. Nincs közöttünk már Szabó Gyula nyugalmazott igazgatóhelyettes,

szeretett angol tanárunk, s nem tud már szólni a természet rejtelseiről
Hajdú András biológia tanárunk sem.

10 év alatt nem öregedtünk, csak idősebbek lettünk. Idősebbek
élettapasztalattal, életszemlélettel. S reméljük a 10 év alatt valamennyire
öregbítettük az ALMA MATER hírnevét.

Hiszen megtanított bennünket arra, hogy világos fejjel és akarattal
lehetünk igaz, új diákok. Az élet diákjai, tanulói és tanítói egyaránt.
Tanulói, hiszen még a 10 év ellenére is fiatalok vagyunk, tanítói pedig a
pataki szellemben is fiainknak, fiataljainknak. Most kell rádöbbenünk
arra is, hogy a pataki szellemet, a pataki éveket emberként, tanítóként,
felnőttként kell továbbadni.

Sárospataki születésű vagyok. Apám, Hazag Mihály tanár úr nemrég
ünnepelte sárospataki tartózkodásának 50. évfordulóját. Itt kezdte 10
évesen a gimnáziumot, itt lett tanár, s a közelmúltban ment nyugdíjba.

Vallom, fiai vagyunk az Alma Maternek. Én is fia vagyok. Engedjék
meg, hogy elmondjam a 10 év után, unokája vagyok a Sárospataki
Gimnáziumnak. Fia és unokája egyben. Apám élete annyira
összekötődött a gimnáziummal, hogy tőlük ugyanazt kaptam. Az, hogy
az életben sikerült emberként küzdeni és megállni helyemet.

Most, amikor elénekeltük a „Bodrog partján van egy város” kezdetű
ballagó nótát, eszünkbe jut az, hogy újabb 5 év áll előttünk az új
találkozóig. De azt is tudjuk, hogy ez a két nap új erőt, lendületet, de
számadásra lehetőséget és tanulságokat adó alkalom.

Reméljük, 5 év múlva ismét felemelt fejjel tekinthetünk az Alma Mater
falaira, tanárainkra, diáktársainkra, s kívánunk mindannyiunknak erőt,
egészséget, sikeres-boldog pedagógiai munkát.

5 év múlva.....Addig is „Fiúk, lányok üzenjetek, üzenjetek.....”

Temetési búcsúztató

Papp Attila könyvtárigazgató ravatalánál – 1989.

**„Mondom néktek, mi mindig búcsúzunk
Az éjfélről reggel, a nappaltól este,
A színektől, ha szürke por belepte,
A csöndtől, mikor hang zavarja fel,
A hangtól, mikor csöndben halkul el,
Minden szótól, mit kimond a szánk
Minden mosolytól, mely sugárzott ránk
Minden képtől, mely belénk mélyedett,
az álmainktól, mik nem teljesültek,
A lángjainktól, mik lassan kihűltek,
A tűnő tájtól, mit vonatból látunk,
A kemény rögtől, min megállt a lábunk,
Mondom néktek, mi mindig búcsúzunk,„**

Mi mindig búcsúzunk!

Egy korszaktól is búcsúzunk. Egy olyan korszaktól, melynek egyéniségei, személyi előfeltételei voltak.

De nem mindentől búcsúzunk, hanem attól, ami már elmúlt. És vállaljuk, ami örökségül, feladatként ránk maradt.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Tiszteljük, tisztelnünk kell a pufajkás, gumicsizmás múltakat, mely hordozza azt a kötelezettséget, mely a jelent és a jövőt jelenti számunkra. Papp Attila felejtethetlen barátunk és kollégánk halála nem a csüggedést, a bizonytalanságot vetíti elénk, hanem Berzsenyi szavaival:

**„Jertek, bámulatos bajnokok és nagyok
S ti, akik nem meritek nézni az elmúlást,
És ti porban nyugvók,
Jertek ide velem, élni és élni tanuljatok.”**

De nem tudok búcsúzni az első szótól sem. Attól az első szótól, mely Attila révén is e város közművelődése, művelődése és műveltsége engem is befogadott, elindított, feltételezett.

És nem tudok búcsúzni attól a sok könyvtől, írott irodalomtól sem, melyet közel 35 év alatt elolvastunk és átéltünk. És nem tudunk búcsúzni attól, ami ránk maradt.

Tudnunk kell, halandóak vagyunk. Megszülettünk, élünk, dolgozunk, barátok vagyunk és meghalunk.

Így egészítjük ki egymást, amint a születés, a város, a közösség, a munka és a halál ránk hagyott.

Olyan korban élünk, melyben minden nap valamitől el kell köszönni.

Az elköszönés nem lemondás. Az elköszönés az élet mindennapjaihoz tartozik. Elköszönni lehet könnyezve, szomorúan, csüggedéssel telve és érzékenyülve. De elköszönni nem lehet az élet reménységeitől, az élet hitétől, önmagunk lététől.

Engem Papp Attila arra tanított és figyelmeztetett, hogy élet önmagában nincsen, az élet azért élet, mert feladat van. Mert az ember nem önmagáért él, hanem az egy közösség, egy társadalom lényé. Nem tudom és nem is akarom elfelejteni mondását, miszerint:

„Valamit rosszul tenni ezer és millió mód van. Ellenben helyesen cselekedni csak egyetlen mód lehet.”

Attila velünk együtt élve ízig – vérig könyvtáros, közművelő volt.

Jelzi ezt a „Szocialista Kultúráért”, „Kiváló Népművelő”, és a Szabó Ervin Emlékérem adományozása is.

E kitüntetések mellett azt gondolom, hogy fontosabbak azok az örökségek, melyeket ránk hagyt. Ránk hagyt szakmai szeretetet, kitartást, küzdeni tudást.

És ránk hagyta egy közösség születésének, városunk kialakulásának dokumentumait, írott forrásait is. Ebben az értelemben is dialektikus a születés és halál, az új és az elmúlás.

És így is válik számunkra örökségül az állandó megújulás és tenni akarás.

Attila barátja, Boldizsár Iván jellemezte így:

„Ha egyszer regényt találnék írni Kazincbarcikáról, lehet, hogy a könyvtáros lenne a központi alak. Eleinte nem is volna nehéz dolgom. Szépen lefesteném magas homlokát, múlt századbeli kék szemét, regényes soványságát.

Külsejéhez Jókaitól kérnék kölcsön jelzőket. Beszédmodoráról Eötvöstől, vagy úgy kellene leírnom, mint a másik Eötvöst, a Károlyt, aki a problémákat eladomázta, de tréfa mélyére mindig elrejtett egy adag gondolkodnivalót.

Azért példálózom írókkal, mert a kazincbarcikai könyvtáros regénybe illő alak volt. Mikor először láttam, és munkája, és küszködése után mélyebb ismeretség alapján megmaradt annak, főképpen azért, mert maga magának sejtelve sincs róla.”

„Mondom néktek, mi mindig búcsúzunk.”

Nem tudunk, nem tudok elkészönni a cselekedet egyetlen módjától, a helyestől, mert Attila élete erre kötelez. Számadással, lemondással, konfliktusokkal. Az örökség nem múzeumi anyag, nem leltár. Az örökség alkotás, aktivitás.

Kedves Barátom Tanítóm, Kartársam!

Amit a történelem, az élet és Te hagytatok ránk, elfogadjuk. Nem csak elfogadjuk, hanem vele élni tudással, a Tőled megtanult alkotói nyughatatlansággal átveszünk egy olvasói jegyet, melynek kelte 1989-től datálódik,

Átvesszük és ígérjük, hánvaid békében, nyugodtan fognak pihenni.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Közelítések-riport népművelőkkel

(szerk. Vercseg Ilona) - Magyar Művelődési Intézet 1982.

- Hogy kerültél a népművelői pályára, milyen elképzelésekkel indultál?

- Apám, anyám pedagógus, s a pedagógusok zárt köréből vezetett az út ide. Sárospatakon éltem 18 éves koromig. Sárospatakot a megye mesterséges szinten tartotta, illetve visszafejlesztette. Csak 1968-ban nyilvánították például várossá, épp akkor kerültem onnan el Debrecenbe, a Tanítóképző Főiskolára. A végzés előtt elhívtak Sárospatakra és azt kérdezték tőlem, hogyha én vezetném a művelődési házat, mi lenne az elképzelésem? Azt mondtam, hogy vissza kell állítani a sárospataki történelmi és diákhagyományokat, a mai ideológiával telítve. Azt mondták, köszönöm szépen, keressen más helyet magának. Kazincbarcikára teljesen véletlenül kerültem.

- Tanító akartál lenni?

- Nem, népművelő. Debrecenben népművelés- könyvtár szakon végeztem. Eleve népművelő szerettem volna lenni.

- És miért?

- Érzékeny vagyok az emberek sorsa iránt. Például szívesebben megyek Budapestre vonattal- főleg fekete vonattal-, mint autóval, mert ott emberek, sorsok, problémák vannak, ott lehet tanulni, beszélgetni, elemezni a hallottakat- az egy népművelői szintér, amit bűn kihagyni.

- Honnan tudad, hogy a népműveléshez ez az érzékenység kell?

- Onnan, hogy összevegyült a család. Apámé egy szorgalmas, mindig újra törekvő paraszti család, elsőként alkalmaztak például a faluban a kocsin gumikereket. Anyámé meg egy polgári család, amelyik a mega módján mindig társaságot próbált tartani, szabadművelődési vonatkozásban. Ez a törekvés keveredett bennem.

- Láttál mintát a népművelésre a környezetedben?

- Nem.

- Akkor miért nem a tanári pályára gondoltál?

- Mert a tanáriság korlátait ismertem, például a 45 perc korlátját. A pedagógusok nyitottságát is hiányolom. Elmondok egy példát. Volt nálunk nyáron egy napközis tábor, ahol a pedagógusok plusz fizetésért dolgoztak. Mi vállaltuk azt, hogy minden hétfőn játszóházat tartunk a gyerekeknek, minden szerdán pedig filmet vetítünk. Az egyik hétfőn gyöngyfüzés közben odajött hozzám egy gyerek és azt mondta: bácsi, kérem, szeretnék vizet inni! A tanító néni mellettünk beszélgettek, mondom a gyerekeknek, kérj tőlük. Egy perc múlva visszajött a gyerek azzal, hogy a tanító néni azt mondta, hogy most a bácsi foglalkozik velünk, adjon ő! De legalább tanulta volna a dolgokat, hogy másnap, ha unatkozik a gyerek, csinálni tudja velük! A népműveléssel kapcsolatban vannak élményeim a fiatakoromból. Színjátszóskodtam, klubbot vezettem, a gimnáziumi klubunk elsőként kapta meg a Kiváló Ifjúsági Klub címet, még 1966-ban. Fiatakoromban is az izgatott már, hogy az emberek azt kapják, amit kell. Úgy éreztem – és most is úgy érzem – hogy a művelődési háznak élnie kell egy hagyományos közvetítési móddal és van egy közvetlen sugárzása. Van egy közvetlen sugárzás is. Nem tudom, hogy az ország háromezer intézményében hány a személytelen intézmény. Ahol az embereket a társadalmi élet alapjaira nem tanítják meg, mint a pedagógus a kisgyereket az írásra. A népművelőknek is mindig tanulni kell, például, hogy hogyan kell egy kölcsönszerződést megcsinálni. Mert – hála Istennek – bejönnek már hozzánk az emberek ilyen kérdésekkel: kérek Pétertől tízezer forintot kölcsön, tessék mondani, hogy írjuk ezt papírra? A városban sok jogász van, kértük is előadásra őket, de alap sehol sincsen, vagy mállékony. Hogy ki akarok vágni egy száraz fát. Láttad a ruhatári pultnál a nyomtatványokat: Kérelem a szárazfa kivágására. Mi nem akarunk mi senkit kiképezni a köröttünk élő barátainkból, munkatársainkból, ismerőseinkből! Csak azt akarjuk, hogy probléma mentesebb életük legyen. Legyen jogi tájékozottságuk, ne legyenek teljesen kiszolgáltatva a jogásznak például. A termelési értekezleten tudják képviselni a maguk ügyeit. Itt kezdődik a közművelődés.

- Hogy jöttél rá, hogy a mindennapi élet a fontosabb?

- Úgy, hogy nekem is vannak az életben gondjaim.

- De nem olyan általános, hogy az emberek mindennapi gondjaikkal a népművelőhöz, a művelődési házba menjenek!

- Tagadom is, hogy ez a művelődési ház feladata! De jelen pillanatban úgy érzem, hogy egy településen a művelődési ház a legrugalmasabb és így a legalkalmasabb arra, hogy ezt csinálja. Lehet, hogy holnapután a Hazafias Népfront fogja csinálni! Mindegy, hogy ki csinálja, nem művelődési házban, hanem településpolitikában kell gondolkodni, mindegy, hogy ki csinálja, csak legyen!

- Hogy helyezkedtél el?

- Volt egy ismerős népművelési felügyelő, ő hívott a városba. Idejöttem, megszerettem a várost, tetszik a munkám. 11 éve vagyok itt népművelő. A Berente városrészbe kerültem gyakorló népművelőnek, a Hőerőmű Művelődési Házába. Ez a Berente valamikor egy önálló falu volt. Amikor Kazincbarcikát várossá nyilvánították, hozzánk csatolták, azóta Berente városrész. Teljesen önálló gondolkodás jellemezte, a vegyipar megjelenése előtt bányász és mezőgazdasági jellegű település volt. Ott dolgoztam 1974-ig, akkor neveztek ki népművelődési felügyelőnek. Berentén töltöttem majdnem négy évet és ma is nagyon szeretem azokat az éveket. Munkásszálláson laktam melósokkal sokszor nem is találkoztunk, mert hatkor elmentek dolgozni, én nyolckor, vagy kilenckor keltem, ők lefeküdtek nyolckor, én meg tízkor, tizenegykor kerültem haza. Mégis kikészítettük egymásnak az üveg sört, vagy pohár tejet, szendvicset. Találkoztam a szobatársaimmal a művelődési házban is, nagyokat beszélgettünk. Azt próbáltam Berentén csinálni, hogy az emberek találják fel magukat az új helyzetben, mert vegyipar megjelenése mindent átforgatott. Próbáltam elfogadtatni velük azt a helyzetet, sokat beszélgettünk, vitáztunk. Egy elég zárt közösség volt ott, erősen éreztük az egymásrautaltságot, könnyebb volt kontraktust teremteni, mint itt, a városban. Aztán bejöttem a városba felügyelőnek, ami számomra megint izgalmas terület volt, mert meg tudtam figyelni a várospolitikai kérdéseket. Azt hiszem, nagyon sok művelődési ház igazgató azért elégedetlen, vagy pesszimista, mert nem tudja magát elhelyezni a településben. A munkamegosztásban van egy helyünk. Nem mondhatjuk például azt, hogy vegyék el az iskolától és adják ide!

- Mit csinál egy felügyelő?

- Irányít, ellenőriz. Elveket mond el, elképzeléseket vet föl. Felügyelőként bizonyos kérdéseket nem tudtam megoldani, csak buzdítani. Ezért vállaltam el a ház vezetését. Amikor ennek az intézménynek a vezetője lettem, az volt az első, hogy leküzdjem

magamban a „most mutasd meg!” érzését, hiszen főnökből beosztott lettem, amit addig kritizáltam, nekem kellett jól megcsinálni. A művelődési házban lévő belső problémákat, a mi ügyeinket kellett valamennyire rendbe hozni. Nem volt itt más baj, minthogy mindenki csinálta a maga dolgát, vagyis senki sem törődött semmivel, egy együttlétből fakadó munka nem alakulhatott ki. A művelődési ház tekintetében nem volt egy cél. Nem volt egy cél, amit belátható időn belül el lehet érni, egy szakmai- emberi perspektíva. Felismertem, hogy olyan perspektívát kell adni a kollégáknak, ami a hivatalnoki társultságból kiemel. ebben az időszakban jött ez a „nyitott ház” dolog, amelyik szerencsésen kapcsolódott a mi elképzelésünkhöz. El is határoztuk az emberekhez való közelebb lépést, az élet apró rezdüléseire való figyelmet. Ehhez alapvető, hogy a művelődési ház együttlében dolgozzon, különben ezt a hatást nem tudja sugározni az emberek felé. Egyáltalán: felismerheti-e a művelődési ház az emberek igényét, ha civódásban él? Fontosnak tartottuk, hogy mindez alkotó módon történjen, hogy legyen a kollégáknak alkotóterepe. Azt hiszem a művelődési ház tevékenységében a jelenlegi keretek között nem sok alkotói képességet lehet kifejleszteni, kifejezni. Ugyanakkor arisztokratikusnak tartottuk azt a felfogást, hogy a népművelő a szobájában ülve kitalálja, mi kell a népnek! Le kellett mondanunk továbbá arról, hogy nevelésben gondolkodjunk, mert nem vagyunk jogosultak, képzettek erre.

- Mi indokolta még, hogy egy hagyományos működéssel szemben ti valami mást próbáltatok?

- Az, hogy ez egy más város, ez nem egy hagyományos város. Ide szinte minden megyéből, az ország minden részéből összejöttek az emberek. Itt meg kell tanítani az embereket városi körülmények között élni, a városi életformára. Ennek az eszközt kell megválogatni. Például a beköltözés előtt három hónappal már tudjuk, kinek adnak lakást. Levél: az ország összes bútorgyárából van katalógusunk, a barcikai lakások tervrajzai is megvannak, jöjjön el és nézze meg! Ne a Mari néni szekrényét hozzák, ami az ajtón sem fér be! És itt van a Domus, megrendelheti a bútorokat, nem akkor, amikor megkapja a kulcsot, és két- három hónapig a szőnyegpadlón alszik, mint én tettem.

- Eljönnek?

- El, persze, ideutaznak. Ebben a városban nincs elég közösségi hely, de vannak olyan helyek, ahol az emberek összegyűlnek, például a rendelőintézetben kétszáz ember van minden délelőtt. Menjünk oda!

- Mit csináltak ott?

- Vetítünk, beszélgetünk, szövünk, fonunk. Nem vállaljuk fel a másodtanácsadás szerepét, inkább kézműves dolgokkal megyünk. Sokan azt hiszik, hogy kézimunkázás közben ki kell térni konkrét tanácsadásra. Nem a mi feladatunk, az orvosoké! De azt igenis felvetjük, hogy ezekkel a dolgokkal tudatosan is lehet foglalkozni. ugyanígy a játszótéren is. A gyerekek ott vannak. A játszótéren van hinta, mászóka, homokozó más nincsen. Minden vasárnap délelőttönként kimegyünk a játszóterekre, a szülő is lejön és rájön arra, hogy nem a játékboltokban kell megvenni a játékokat, a gyerek mást is élvez, ha nem jobban! Nem a műanyag játékokat kell megvenni! A múlt vasárnap az egyik játszótéren pókszövést csináltunk. Azt mondja nekem egy néni: tessék már megfogni, felugrom, megfordítom a csirkét a sütőben! Vagy egy másik alkalommal egy néni lehoz nekünk kávé: tudjuk, hogy korán keltek, iganak egy kis kávé! Vagy: ne haragudjanak, ott van nekem már mióta az az anyag, hozom és megcsináljuk bábnak. Mi csupán ezt szeretnénk, semmi többet. Télen még inkább ide járjanak be a gyerekek, mézeskalácsot gyúrunk, sütünk, festünk, nagyon tetszett a gyerekeknek. Farsangkor álarcokat készítettünk. Ilyenkor mindenki a fedélzetén van. Gyékényt fonunk, szádfázunk, gyöngysort fűzünk, de nem csak gyönggyel, hanem csillagtesztával is. Színtelen lakkal lefújjuk, lesz belőle fehér, sárga, barna, fekete, bábokat csinálunk, mindenfélét, egy ilyen új városban még inkább érvényes, mint máshol, hogy az emberek hétköznapi gondjaiban kell részt vállalnunk. A nyitott házaspár működésnek nálunk megvolt az alapja. A művelődési házat 1964-65-ös tervek alapján 1969-ben adták át. Eredetileg színháznak és könyvtárnak tervezték, de 1969-re gazdasági megfontolások alapján művelődési otthon és színház lett, amiből az következik, hogy maga a művelődési ház áll egy szép, nagy, dekoratív előcsarnokból, egy színházteremből, egy klubteremből és egy-két időközben kialakított szakköri helyiségből. Maga a klub is egy hodály volt, négy oszloppal. Az oszlopok mentén harmonikaajtókkal leválasztottuk egymástól a tereket, így külön kis foglalkoztató helyiségeket sikerült kialakítani, ez a tér is felszabadult. Az előcsarnokban sikerült kialakítani az információs bázist, az audiovizuális teret és a három szeparált helyiségnek is meg van a külön szerepe. Az

első játszóhely, főleg gyerekek számára. Bármilyen anyagot elővehetnek, dolgozhatnak egyedül, vagy segítségünkkel. A középső a varroda, ott tartjuk a szabás-varrás tanfolyamot is, a hátsó tér pedig a szövóműhely.

- Hogyan alakult ki, hogy éppen ezeknek a tevékenységeknek adtok teret?

- A gyermekmunka mindenképpen adott volt, nem azért, mert a legkönnyebb a gyerekekkel foglalkozni, hanem azért, mert a város maga is fiatal, még most sem érte el átlagéletkorban a 30 évet. A 41 ezer lakosból öt és félezer általános iskolás, kb. 1500 óvodás van és majdnem tízezer középiskolás. Tehát ez egy adott kérdés. A gyermekműhely lényegében egy játszóhely, mindenfajta játékok vannak ott. Van mód spontán játékra, de elég sokan jönnek szervezeten is: napközis csoportok, osztályfőnöki órára, rendkívüli magyar órára. A témakabaráság, hazafiság, hősiesség- kiegészítjük vetítéssel, diával, rendelünk mozgófilmet és rendhagyó osztályfőnöki órát csinálunk. Talán kinevetnek érte, de elmondom: három hete voltunk a férfi kollégákkal nádat aratni, hogy a gyerekek tudjanak dolgozni. Most a padláson szárad. A varrodát azért rendeztük be nyitott térben, mert évek óta nagy létszámmal megy ez a tanfolyam, tíz éve három- hat csoporttal. A kézimunkára is mindig nagy volt az igény. A szövésre több érvünk is van. A város környékén ennek a tevékenységnek nagy hagyománya van, ugyanakkor- mint már említettem- a városunkba minden megyéből jöttek az emberek, főleg községekből és azt gondoltuk, hogy a szövés egy bizonyos hagyományt, folytató eszköz lehet és kipróbálhatjuk, hogyan lehet egy falusi hagyományt egy városi életformába beépíteni. Ez a rész nem nagyon jött be. Sokan szőnek, azzal nincs is baj, de ez a tevékenység valahogy megmaradt a divat szintjén: hajbavaló dísz, tarisznyát szőnek, komolyabb dolgot ritkán. Azt vártuk ettől, hogy a sokfelől ideérkezés az elkészített dolgokban is tükröződik majd, hogy a motívumok terjednek, városiasodnak. Ez nem jött be, azt hiszem, a kiindulásunk nem volt rossz, túl sokat vártunk tőle. Sokkal többet tudtunk elérni a gyerekek körében a szádfázással, bennük valamilyen motívumanyagot már ki lehetett alakítani.

- Kik csinálják a szövést?

- Fiatalok is, de az utóbbi időben egyre többen jönnek be a város környékéről, faluról.

- Direkt emiatt?

- Ez azért hazugság lenne, de bejönnek vásárolni hét végére, húst venni, mert az a faluban nincs, utána bejönnek ide szőni, elbeszélgetnek és úgy mennek haza. A műhely jellegű tevékenységeknél meg kell említenem, hogy van a városban egy amatőr képzőművészeti közös műtermünk, amely fel van szerelve a teljes grafikai műhellyel, egy nyomógéppel, szitanyomdával; van benne egy fafaragó műhely, felszerelve famegmunkáló eszközökkel; van egy kerámiarész két koronggal, égetőkemencével; a többi helyen pedig gyermekműhely, illetve krokizó műhely van. Ide bárki felmehet, elsősorban akkor, amikor a köri foglalkozások vannak. Három kör működik ebben a helyiségben, egy felnőtt és egy gyermek képzőművészeti kör és egy kerámiakör. A menőbbek, akik már elsajátítottak egy alapot, saját kulcsot kaptak a műteremhez, saját szekrényük van és ha éjjel kettőkor kap el valakit az ihlet, akkor is odamehet dolgozni. Azt hiszem ez az országban egyedülálló amatőr képzőművészeti műhely.

- Van valamilyen hatása az előtéri munkának, a műhelymunkának?

- Igen. Az előtérben lehetőség van a kreatív készségek kipróbálására. Egy olyan ember, aki azt sem tudja, mi a szövőszék és elkezd rajta csinálni valamit- mint ahogy én a Hoffmann- kunyhóban- , meg tudja ízelelni az alkotás örömét. Soha nem gondoltam volna, hogy a szövőszéket fel tudja vetni. Vagy a bőrősműhelyben fél óra alatt megcsinál egy bőrzacskót és mindjárt el kezd motoszkálni a dolog, főleg ha sikerül, ha neki is tetszik! Elkezd valamiben gondolkodni és irányul is e felé. Vagy mondok egy másik példát. A nádudvari ifjabb Fazekas Lajosnak volt egy kiállítása a cserépedényeivel. Kértük, csináljon egy korongbemutatót. Rengeteg fiatal gyerek eljött és miután bemutatta, a gyerekek ültek a koronghoz, próbálgatták, kinek sikerül, kinek nem. A jelenlegi kerámia kör fele azokból tevődik össze, akik ott voltak.

- Milyen tevékenységi lehetőségek, információk vannak ezen kívül az előtérben?

- A bőrősműhelyt már említettem, a kézimunkaműhelyt is. Talán még annyit, hogy itt lehet előnyomni és tematikus anyagból dolgoznak az emberek.

- Eligazodnak benne?

- Hogyne, a gyerekek is abból bőroznak. Kiadtuk például a kerámia-anyagot kisiparosnak, hogy nézze át, mi a véleménye róla. A maga pénzéből lefotózta az egészet, mert használni akarja. Azt kérdezte, hogy fizessen e valamit azért, hogy lefotózza? Nem kell, mindenkié ez! Mi mindent ingyenesen adunk, fonalat, bőrt, mindent. Nem értek egyet azzal, hogy Dombóváron látogatási jegyek vannak, mert a dolgok az életben nem a látogatási jegyekben jönnek össze, hanem alkalmanként, menet közben, spontán módon. Folyamatokat nem lehet pénzért elindítani! A spontaneitásra alapozunk, vagy nem? Az előszobaközfizetés és ebben a nyitott házasszolgáltatásban- hogy így fejezzem ki magam-nem lehet pénzt kérni. Ha belépődíjat szedünk, az egész formai dologgá fog válni. Ha például megveszem a könyveket és van egy magánkönyvtáram, egy évben csak egyszer, vagy kétszer kell bemennem a könyvtárba valamilyen magáninformációért. Ezért most váltsak egy egyéves tagsági igazolványt? Ez egy bonyodalom! Mikor egy nyitott házban szabadon lehet különféle dolgokat csinálni, ne regisztráljunk semmit, mert ez tartózkodást válthat ki az emberekből!

- Tematikus anyagokon kívül kapnak még más segítséget is a munkához?

- Igen, bármelyikünk meg tudja mutatni az egyes tevékenységeket. Itt minden kolléga mindent meg tud csinálni. Mikor megjöttek a zalaszentgróti játékok, két napig csak játszott az egész gárda. Mikor megjött a Csókos- féle szövőszék, mindenki csak szőtt. Ez számunkra pont olyan kötelező, mint a Kultúra és Közösség, vagy a Népművelés rendszeres olvasása. Az audiovizuális részlegben zenét hallgatni, diát, filmet lehet nézni a nap bármelyik szakában. A kisgyerekeknek szóló anyagoktól a felnőttekig, a könnyűzenétől a komolyzenéig minden megtalálható itt, viszonylag széles skála áll a rendelkezésünkre. Az információk közül megemlítem az iratmintatárat, melyben az államigazgatással kapcsolatos beadványok szerkesztésére, fogalmazására, formai kérdésekre tudunk mintákat. Itt vannak a menetredek, nagyon sokan használják őket, és hál' istennek sose lopják el.

- Épül-e az alaptevékenységekre valamilyen tanácsadás? Szakembereket bevontok- e ebbe a munkába?

- Most jutottunk el odáig, hogy ezen vitatkozzunk, mert, hogy a mindennapi embert szakember által kell tájékoztatni vagy sem, az nem

kérdés. Van olyan vélemény, hogy a mindennapi ember szintjéhez mi is elegek vagyunk, de van olyan is, hogy a Domus Áruház igazgatója is szakember végső soron, tehát addig se rekesszük ki őket.

- Nem zavarják egymást ezek a tevékenységek?

- Nem. Volt ilyen hiedelem kezdetben és azt gondoltuk, hogy minden tevékenységet szeparálni kell. Ez nem igaz, mert az embereket minden tevékenység érdekli, s ha egy térben vannak, szabadabban válogathatnak közülük. Valakinek például a fülén van a fülhallgató, az Eddát hallgatja és nézi a vetítést. Egyszer csak otthagytja a lemezt és inkább a filmet nézi, vagy fordítva. A vetítéseket egyébként kihangosítjuk az előcsarnokba.

- Milyen változásokat hozott a ház életében az előtér?

- Az egész előtér ügyet- vagy agorát, ha úgy tetszik- eszköznek tekintjük. A népművelő hozzá tud férközni az emberekhez, ha a ruhatári pulthoz megy, vagy újságot olvas, vagy filmet vetít. Ezek a szituációk eszközül szolgálnak arra, hogy elmondhassa a gondolatait, hogy ajánljon. Egy színházi előadáson nem lehet odamenni a közönséghez, az személytelen. Itt igen! Hogy milyen hatások vannak? Azt hiszem, másfél- két év után még csak azt lehet elmondani, hogy az emberek örömmel jönnek a művelődési házba. Eljönnek, értelmét látják, meg vannak elégedve vele. A felkínált lehetőségekkel élnek az emberek. Számunkra persze nem csak az a fontos, hogy az eszközöket használják, maga a szemlélet a fontos. Rengeteg új dolgot tanultunk, sok új tevékenységgel bővült az intézmény munkája, főleg azzal, hogy ki merünk lépni a művelődési ház falai közül. Ez nagyon fontos. Ma már hajlok arra, hogy ha nem kellene egy háznak pótló funkciót is ellátnia, művészeti előadásokat rendeznie- színház, hangverseny-, nem is nagyon kéne objektum.

- Kiket tudtok a legjobban megfogni? Kik járnak ide?

- Mindenfajta emberek.

- Nincsenek korosztályi problémák?

- Nincsenek. Még inkább nem lesznek, ha a könyvtárat át tudjuk alakítani. A lépcsőfeljáró után közvetlenül egy klubszerű övezetet csinálunk. Ott lesz a folyóirat- olvasó, fonotéka, katalógusrendszer, tájékoztatói apparátus és mindez összhangban lesz az előcsarnokkal,

nem lesz különbség. A könyvtárban most mindez hátul van, de ez a berendezkedés tájékozódás- ellenes. Átcsoportosítjuk a munkaidőt is, addig legyen ott a könyvtáros, ameddig van jelentkezés és érdeklődés.

- Szívesen animátorkodnak a kollégáid?

- Van egy főfoglalkozású animátor, mellette más népművelő vagy műszaki dolgozó ügyel. Nálunk ügyel a karbantartó, a sofőr, az igazgató, mindenki. Egyrészt kevés a főfoglalkozású népművelő, másrészt nem hiszem, hogy akár egy karbantartó, akár egy igazgató benne tudna élni ebben a szisztémában, ha nem ismerné. Természetesen nem annyit ügyelnek, mint a népművelők. Az animátor és az ügyeletes felelős az intézmény aznapi tevékenységéért. Szívesen ügyelnek a kollégák. Természetesen az is számít, hogy milyen az a nap, esik az eső, vagy jó idő van - ha esős idő van, többen jönnek. Az animatori tevékenységben fejlesztenünk kell a ráhangolást. Fáradtságból, vagy nemtörődomségből néha a szolgáltatással is megelégszünk, nem csak nálunk, máshol is. Amit jól csinálunk, az az előtéri fiatalokkal való foglalkozás. Este, mikor már működnek a művészeti csoportok, beviszik a próbára, foglalkozásra őket, utána megbeszélik a látottakat. Most már nem egy „csöves” lett népi táncos. Vagy a színjátszó csoport éppen Rákóczi hazatérését próbálta és az előtéri fiatalokból lett a tömeg. Szívesen hozzálatnak a manuális munkához is ezek a fiatalok. Meg kell tanulni az animátorkodás módszertanát is, hogy a továbbvezetés ne sértő, ne direkt legyen. Meg kell találnunk az összekapcsolódási pontokat a továbblépéshez. Nem akarjuk, hogy helyettünk a technika operáljon, mégis ki kéne találni, hogy nemcsak a gondolkodásban, de az eszköztrendszerben is hogyan lehetne előre lépni. Sikerült egy főfoglalkozású műszerészt beállítani, akinek a műszaki karbantartás a feladata. Nagy a strapa, naponta 6-8 órát megy egy lemezjátszó, egy vetítő. Mindenféleképpen próbálkozunk- kihangosítottuk az előteret, fényorgonát építettünk, filmeket szereztünk és ha negyvenen ott vannak, hozzákezdünk vetíteni. Külső figyelőnek ezek spontán dologként hatnak-ezt is szeretnénk.

- Naponta hány órát üzemel a ház?

- 8-22 óráig, kedden és csütörtökön 14-22 óráig. A könyvtári nyitvatartáshoz igazodunk. Hétfőn, szerdán, pénteken délelőtt is nyitva vagyunk, kedden és csütörtökön csak délután. Ekkor végezzük a karbantartást, tisztítjuk, rendbe rakjuk az eszközöket. Feldolgozási

munka is folyik ekkor- az új lemezeket például fel kell dolgozni, szalagos diafilmeket keretezünk stb.

- Hány főállású munkatársad van?

- 45-en vagyunk a könyvtárral együtt.

- A könyvtárat is te igazgatod?

- Igen, ez egy integrált intézmény. Van egy 130 ezer kötetes könyvtárunk, annak van nyolc fiókkönyvtára, húsznál több letéti könyvtára. Január 1-től hat városkörnyéki község is hozzánk tartozik.

- És a népművelők?

- Velem együtt heten vagyunk.

- Valamennyien szakképzettek?

- Igen, egy kivételével, ő most végzi az iskolát. Mindenkinek megvan nagyjából a területe, de a szakmai célkitűzés közös és mindenki tudja, hogy a másik mit csinál.

- Hogyan éred el az informáltságot?

- Kéthetenként tartunk koordinációs értekezleteket, akkor mindenki elmondja a maga dolgait. És még egy. Ha másoktól megkövetelünk bizonyos dolgokat a művelődés terén, akkor elsősorban magunktól is követelnünk kell. Arra törekszem, hogy ne csak munkatársak, barátok is legyünk. Tudunk egymásról. Nagyon sokat köszönhetek annak, hogy engedtek országot járni, tapasztalni. Rengeteget tanultam Zalaszentgrótból, Jászkisérből, Jászsószentgyörgyből is, még a legkisebb faluból is, ahol ilyen tevékenység folyik. Veresegyház negatívumából is tanultam. Ezt a szemléletet frontáttörésnek érzem. Az egyik kolléga úgy fogalmazta, hogy teljesen más a hozzáállás a dolgokhoz, mint öt évvel ezelőtt. Már nem az a kérdés elsősorban, hogy rendezvény legyen-e? Az is lényeges persze, de a többiből ez is csak egy feladat, mint ahogy az is az, hogy művészeti csoportokat tartunk fenn.

- A város környékén milyen munkát végeztek?

- Még a városban is tartozik hozzánk művelődési ház. A legjelentősebb a Herbolya Művelődési Ház, valamikor ott egy önálló bányászkolónia volt, ma már összeépült Barcikával. A ház régen bányász kaszinó volt. A kolóniát kezdték lebontani, a ház lényegében elveszti talaját, de ott van

két bányató és rendkívül szép környezetben van a ház, hegyek között. Ott szeretnénk- és az előkészületeket már folytatjuk- egy természettudományos központot létrehozni. A pedagógus kollégák ki is dolgozták ennek a tervét, a pénz is rendelkezésre áll. Mire a kolónia megszűnik, ez elkészül.

- A sportra nem gondoltatok?

- Nem, mert a városnak van külön tava csónakázásra. Ez egy szabadtéri szaktanteremnek is felfogható, betelepítenének állatokat, különféle növényeket honosítanak meg. A művelődési házban csillagvizsgálót is építenénk. A ház nagy kertjében szabadidőközpontot szeretnénk kialakítani. A városból lényegében ez a kapu az üdülőövezet felé. A berentei Művelődési Ház a gyártelepen van. Ezen a környéken is nagy szanálások folynak, lassan ez a ház is elveszti jelentőségét. Pillanatnyilag a Hőerő programjaiba segítünk be. A város környékén négy művelődési házzal foglalkozhatnánk, de előbb helyre kell hozni ezeket a házakat. Omladozó falakkal, kieső ablakkeretekkel, széteső székekkel nem lehet házat üzemeltetni. A kezdeteknél tartunk, a feltételek megteremtésénél, de folyik már ez a munka is.

- Mik a terveid?

- Érdeklődési köröket, vagy önképzőköröket- mindegy minek hívjuk-, szeretnénk létrehozni. Ennek a csírái évek óta megvannak, tudunk is róla. Valakiket ugyanaz a téma izgat, és vagy a művelődési házban, vagy otthon, vagy a presszóban, bárhol összejönnek, beszélgetnek róla. Mi gondoskodunk a szakirodalomról, a szakelőadóról, évente egyszer-kétszer úgymond „hivatalosan” is összejövünk, beszámolnak publikációról, vagy olyan tevékenységről, amit ez az önképzőkör, vagy érdeklődési kör felszínre hozott. Vagy a gondjaikról. Ezek sejtecskéké lennének a környezetben, még az ún. tartós közösségeknél is kisebbek.

- Hogy akarjátok ezt a munkát a magatok számára megfoghatóvá tenni?

- Nem az a cél, hogy a művelődési ház magának megfogja, hanem az, hogy ott legyen a háttérben menedzserként. Próbáljon nem irányítani, de segíteni abban, ami érdekli őket, hogy minél jobban elmélyedhessenek. Ott van a könyvtár is, ahol mindent fel lehet tární, folyóiratban, dián, könyvalakban. Nem akarjuk magunknak betudni ezeket a csoportokat.

- De az emberek honnan tudják meg, hogy van ilyen szándékotok és ti honnan tudtok az emberek ilyenfajta csoportosulásairól? Hogy jön össze a két szándék?

- Egyrészt a hagyományos jellegű propagandával, felhívással, másrészt vannak csomópontok. A műszaki értelmiség körében van a Fiala Műszakiak és Közgazdászok Tanácsa, a pedagógusoknál adottak a munkaközösségek- bár ezek tantárgyi munkaközösségek, de mégis kis szervezeti egységek-, az egészségügy területén is meg vannak ezek a kicsi sejtek. Ez a három nagy értelmiségi csoport megfogható. Nehezebb lesz a munka a munkásság körében, de menni fog, mert egy olyan ipari településen, ahol az ipari technológia magas szinten van, a szakmunkás fejlett műszaki ismeretekkel rendelkezik. Ezen dolgozunk most.

- A te perspektíváid szakmai szempontból milyenek? Úgy érzed bevált a pályaválasztásod?

- Népművelő szeretnék lenni, megpróbálok az is maradni. Nagyon jól érzem magam most itt. Az volt a szerencsém, hogy bizonyos időszakonként mindig változott a munkám, mindig volt új feladatom. Elmondtam a szakmai munkám történetét: egy munkástelepen művelődési ház igazgatója voltam négy évig, aztán népművelési felügyelőként dolgoztam négy évig, aztán voltam itt a városban művelődési ház vezető három évig, most pedig művelődési ház-könyvtár vezető vagyok. Érzem és szeretem ezt a várost, szívesebben vagyok itt, mint ahova való vagyok.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Mélyen tisztelt Igazgató Úr!
Tisztelt Tanári Kar!
Kedves Diáktársaim!

25 éves érettségi találkozón elmondott megemlékezés – Sárospatak 1993.

„Tanár az én apám. Ha jár vidéki városokban, gyermekek köszöntik ősz fejét, kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, elmúlt időkre emlékezve, lassan leveszik kalapjuk.”

II. József idejében írta Kazinczy Ferenc:

„Szép és dicső dolog a haza jövőendő boldogságán dolgozni, kilesni a rejtekben lévő talentumot és ezt művelésbe hozni, hogy idővel nagyfényű tagja legyen a társaságnak.”

Eltűnődök olykor, miként fogadná ma a gyalogosan, vagy ócska járművön megérkező iskolafelügyelő

Kazinczy Ferencet városokban, vagy falvakban, ha személyesen kívánna meggyőződni arról, hogyan tanítják a földrajzot, történelmet, rajzolást, az olvasás és a számolás mellett. Jutna-e nekünk kenyér és vendégszeretet, vagy csak vád, gáncsoskodás, gyanú és fejbillentés.

„Bűn-e a kor, mely szülte őt” mondhatjuk Madáchot idézve, ha önmagunk körüli negatív tapasztalatokra gondolunk, de jobban tesszük, ha azokra az élőkire és elhunytakra figyelünk, akik tudatosan vállalják, vállalták pályájuk során a jövőépítő feladatokat.

Azt gondolom, az a különös ismertetőjelük ezeknek a jövőendő boldogságán dolgozóknak, hogy örömet lelnek munkájukban. Legfőbb erényük, hogy sikerült kilesni a rejtekben lévő talentumokat.

Engem, apámon keresztül is, ez az Alma Mater arra tanított meg, hogy semmilyen széljárás nem kedvez annak, aki nem tudja, melyik kikötőbe jut.

Hiszen 25 év alatt nem öregedtünk, csak idősebbek lettünk. Idősebbek élettapasztalattal, életszemlélettel. S reméljük, a 25 év alatt valamennyire öregbíthettük az Alma Mater dicső hírnevét. Hiszen megtanított bennünket arra, hogy világos fejjel és akarattal lehetünk igaz, új diákok. Az élet diákjai, tanulói és tanítói egyaránt. Most is arra kell

rádöbbszünk, hogy Patak szellemét öreg diákként, tanítóként, felnőttként kell továbbadnunk.

Mélyen tisztelt Tanári Kar!

Szeretett Alma Materünk!

Ma 1993 nyarán, ez alkalomból is megköszönöm azt, hogy e falak, e szellemiség olyan embert nevelt fel és ki, aki apám volt. Azt köszönöm meg, hogy rajta keresztül is, általa is tisztességgel állhatok meg Isten és ember előtt, hogy becsülettel vállalhatom a tagságot e kimívelt társaságban.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Polgármester Úr!

Volt igazgatói köszöntő az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár 30. évfordulóján – 1999. december 13.

Mi, nyolcvanasok sokat köszönhetünk.

Mi, nyolcvanasok bizakodtunk és szerettük egymást.

Minket, nyolcvanasokat az a megtiszteltetés ért, hogy részesei lehettünk e szép város szellemi, kulturális, közművelődési hagyományainak kialakításában, megtartásában és továbbadásában.

Tudjuk, ma nemzedékek váltanak, változnak e falak között.

Tudjuk, minden újszülöttnek, gyereknek és fiatalnak minden új, így a közművelődés is.

Tudjuk azt is, hogy e folyamat, melyet elődeink alakítottak ki, utódaik, a maiak továbbvitték.

Tudjuk, hogy az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár nem csak megyénk, hanem az ország egyik legjobban működő intézménye.

Tudjuk, talán ehhez nekünk is némi közünk van.

Mi, nyolcvanasok egy kicsit büszkéek is vagyunk. Büszkéek vagyunk, amikor látjuk a nyolcvanas évek úgynevezett csöves fiataljait békés, boldog családi életben sétálni az utcán.

Büszkéek vagyunk, hogy a városkörnyéki községek ma is igénylik a ház közművelődési és könyvtári szolgáltatásait.

Büszkéek vagyunk, hogy még mindig ránk köszönnek azok a volt fiatalok, akik a nyitott házban, az amatőr művészeti csoportokban, a tanfolyamokon, a könyvtárban találtak otthont.

Büszkéek vagyunk, azokra a volt és jelenlegi fiatalokra, akik ebben az időben találták meg itt hivatásukat, és lettek megbecsültek e házban, e városban. Büszkéek vagyunk, hogy utódaink, a fiatalok is elfogadták az általunk is tisztelt latin közmondást miszerint:

„Kérdezz, egyre tanulj, amit adtak elédbe jegyezd meg,
S többre viszed nyilván a mesterednél a tanítvány.”

Mi büszkék vagyunk az Egressy Béna Brigádra, annak
férfi és női tagozatára.

Büszkék vagyunk, hogy a Béna Brigád jelenlegi tagjai ma
is barátsággal, szeretettel gondolnak ránk, s baráti
melegséget, örömet adnak számunkra.

Mi köszönjük Önöknek, a város polgárainak
együttműködését, szeretetét, megbecsülését és megértését.

Mi köszönjük, hogy itt dolgozhattunk hosszú éveken át e
falak között, hogy bíztak bennünk, hogy dolgozhattunk
Önökért.

Mi köszönjük, hogy alkothattunk, hogy szárnyalhattunk.

Mi köszönjük, hogy az alig 10 éves társadalmi változás
után e város közművelődési, könyvtár ügye töretlenül
fejlődik.

Mi köszönjük, bárhová is vetett a sors bennünket, hogy
mindig táplálkozhattunk e város szellemiségéből,
szeretetéből, szakmai elkötelezettségéből.

Mi köszönjük, hogy itt lehetünk újra Önök között,
Köztetek.

Mi nyolcvanasok kívánunk Önöknek, Nektek s
önmagunknak is békés, boldog, szeretetteljes családi
életet, jó egészséget, sok sikert, boldogabb évezredet.

És nekünk, nyolcvanasoknak engedjenek meg befejezésül
egy brechti gondolatot:

**„De Ti, ha majd eljön az a kor,
Hogy az ember segítője lesz,
Gondoljatok ránk, kímélettel.”**

Mozaik – Kazincbarcika 2009. április 20.

„Őszintén mondom, nem vagyok vallásos, de a református egyház révén gyermekkoromban megtanultam, hogy van közösség”- emlékezett vissza ifjúkorának sárospataki éveire Hazag Mihály, az Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ népművelője. A Kazincbarcikán évről évre látható kulturális programok elindítása- ilyen a nemzetközi színjátszó fesztivál, vagy a bányász fúvózenekarok találkozója- éppúgy a nevéhez köthető, mint a hetvenes években útjára bocsájtott „nyitott ház” program, hogy csak pár olyan eseményt említsünk, ami Kazincbarcika történetébe örökre beírta magát.

- A hatvanas években, amikor a fiatalok az Omegáért, az Illésért, vagy éppen a Metró együttesért rajongtak, szülővárosában, Sárospatakon a közösségi programok szervezője volt. A zene szeretete, vagy a tenni akarás motiválta?

- Inkább az volt bennem, hogy találjunk ki valamit, mert ha mi nem tesszük meg, mások sem fogják. Ez már a hatvanas évek második felében történt, amikor a könnyűzene alapvetően meghatározta a fiatalok életét. volt egy kis klubunk Sárospatakon, ahol a fiatalok egy része Metró-rajongó volt, mások az Illést, vagy éppen az Omegát kedvelték. Ami engem illet, Metró- parti voltam, mert a dallamos muzsikájuk közelebb állt hozzám, mint az Illés által képviselt népiesebb zene, vagy az Omega keményebb hangzása.

- Lázadó típus volt?

- Csupán annyira, mint a fiatalok többsége. De nem a rendszer ellen lázadtunk. Meg akartuk mutatni, hogy mi, fiatal népművelők, hogyan képzeljük a kultúráközvetítés jövőjét. Miként nézzenek ki a művelődési házak, milyen programokat kínálnak az embereknek. Úgy érzem, ez egy közösségfejlesztő és – teremtő kezdeményezés volt.

- Az épülő városban mi jelentette a legnagyobb szakmai kihívást?

- Kazincbarcika a hetvenes évek elején még nem volt a szó szoros értelmében vett város. Megvolt a gyár és épültek lakótelepek is, ám ettől egy település még nem lesz város. Igazán a szellemiség, a kohézió hiányzott. Ránk, népművelőkre várt a feladat, hogy a város szellemiségét megteremtsük. Gondolja csak el, fel kellett építenünk valamit, ami korábban nem létezett. Amikor a művelődési ház igazgatója lettem, azzal kezdtem el foglalkozni, hogy a városba beözönlő emberek be tudjanak illeszkedni Kazincbarcika életébe. El tudják fogadni azokat a viselkedési, kulturális normákat, melyeket az új környezet megkövetel, ugyanakkor ne kelljen teljesen feladni önmagukat, saját, korábban megszokott életüket. Továbbá ki kellett alakítani a kultúra demokratikus szemléletét, ami azt jelentette, hogy a város polgárai ne csak rendezvények alkalmával látogassák meg a művelődési központot, hanem olyan lehetőséget teremtsünk, amelynek során az érdeklődők megtalálhassák elfoglaltságukat- elsősorban a fiatalok körében.

- Könnyen megtalálta velük a közös hangot?

- Hogy egy példát mondjak, sokat meditáltunk azon, hogyan lehetne a fiatalokat megszólítani. Mivel egy művelődési ház érdeklődésére számot tartó rendezvények nélkül mit sem ér, olyan lehetőségeket próbáltunk kínálni, amivel tartalmasan eltölthetik szabadidejüket. Létrehoztuk a „nyitott ház” programot, az előtérben kézműves-foglalkozások várták az érdeklődőket, de lehetőség volt lemez vagy magno hallgatására is. Rengeteg koncertet szerveztünk, a Beatricétől az Eddáig szinte mindenki fellépett a művelődési ház színpadán, aki akkor a magyar könnyűzenei életben számított. Ugy igaz, ahogy mondom: rendőrt koncertre soha nem kellett hívni, ha probléma volt a vendégekkel, meg tudtuk oldani házon belül.

„Egy közösségi színteret mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni.”

Tükörcserepek (szerk. Lovas Tiborné) – Kazincbarcika 2009.

Hazag Mihály 1978. február 1-jétől lett az Egressy Béni Művelődési Központ, majd 1981. július 1-jétől az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója. Közművelődési munkájában hangsúlyos szerepet kapott a közösségi élet erősítése, a helyi ünnepek megőrzése, gazdagítása, a kulturális lehetőségek kihasználása, bővítése. A rendezvények szervezésénél nagyon fontosnak tartotta a lokálpatriotizmus megszilárdítását, a hagyományok, kulturális értékek közvetítését.

Példaértékű volt az irányítása alá tartozó intézmény szervezeti egységeinek az együttműködése, az oktatás- nevelés és a közművelődési munka egymást erősítő hatásainak kiaknázása. Támogatta a helyi alkotókat, műhelyeket. Igyekezett az igényeknek megfelelő programok összeállítására úgy, hogy e szabadidős tevékenységek látogatói ne csupán fogyasztók, hanem aktív résztvevők is legyenek. Erősítette a civil hálót és az együttműködést, szélesítette a helyi kulturális nyilvánosságot. Célja volt, hogy az intézmény alkalmazkodjon az aktuális társadalmi változásokhoz, melyek a jövőben is biztosítják az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár meghatározó szerepét a város és környéke közösségi, kulturális életében.

Egy izgalmas, de felemás korszakban került a művelődési központ élére, hiszen míg a 80-as évek elején keményen érvényesült a három T, az évtized közepétől lassan megszűnt előbb a tiltás, majd a tűrés, végül a támogatás is...

- Hogyan vezetett az út Kazincbarcikára?

- Sátoraljaújhelyen születtem, se Sárospatakon töltöttem a gyermekéveimet, a szüleim ott voltak pedagógusok. 1968-ban végeztem a gimnáziumot. Egész életemben hatott rám, minden cselekedetemre Sárospatak szelleme: a művelődés, Rákóczi, illetve a reformkori törekvések.

1968-ban Debrecenbe kerültem főiskolára népművelődési és könyvtár szakra. Féléves gyakorlatra kellett menni valamelyik településre, s egy

későbbi kazincbarcikai kolléga csábított ide 1971-ben, ahol is hamarosan a Berentei Művelődési Ház vezetője lettem.

Ez az intézmény a hőerő fenntartásában, de az Egressy Béni Művelődési Központ szakmai irányítása alatt állt. Ott töltöttem el három évet a bányászokkal, a hőerősökkel, az ottani fiatalokkal, ahol kialakult bennem az a szemlélet, mely szerint mindenfajta népművelési, kulturális igényt ki kell elégíteni, egy közösségi színteret mindenki számára elérhetővé kell tenni.

Nagy öröm számomra, hogy akár Berentén járok, akár a városban találkozok olyan idős polgárokkal, akikkel játszóházat kezdtünk el vagy ifjúsági klubbot kezdtünk el annak idején, rám köszönnék, megállítanak, hogy vagyok.

1974-ben a városi tanács felkért, hogy lássam el a város népművelési felügyelői tisztségét, valójában így kerültem Kazincbarcikára február 1-jén, ami számomra jelentős dátum, mert a település ekkor ünnepelte 20. évfordulóját. Megfogott a polgárok ragaszkodása a városukhoz, a vezetők részéről tapasztalt igény a kulturális fejlődésre.

Addigra már befejeződött a város extenzív fejlődése, kialakult a város szerkezete, a közüzemek és közintézmények hálózata. Ekkora tehető az az időpont, amikor a már rá jellemző szellemiséget, kultúráját kellett kialakítani, hagyományokat kellett teremteni.

Ekkor terjedt el a városszépítési mozgalom, összefogással gondoztuk a környezetünket, a házaink elé virágokat ültettünk, tehát teljesen sajátunknak éreztük a városunkat. Ebben az időben alakultak ki a hagyománnyá vált kulturális programok, fesztiválok is: például az ifj. Horváth István Nemzeti és Nemzetközi Amatőr Színjász Fesztivál a Bányász Fúvós Zenekarok Fesztiválja, gyermekrajz- kiállítás, fotóművészeti szemlék, különböző regionális és megyei kulturális megmozdulások.

- Négy évet töltött el a tanácsnál, majd kinevezték a művelődési központ igazgatójává.

- Nagyon jó emlékeim vannak erről az időszakról. Jó szívvel emlékszem Kerekes László osztályvezetőre, akitől nagyon sokat tanultam. Azt sem tartom elképzelhetetlennek, hogy az ő tanítási módszerének hatására neveztek ki az Egressy Béni Művelődési Központ igazgatójának 1978. február 1-jén.

Serfőző Sándor 1969-től 1973-ig irányította a nagyon jó színvonalú intézményt, de az én felfogásomban mégis valami nagyon hiányzott és nagyon szerencsés voltam, mert a város vezetése- mind a tanácsi, mind a pártvezetés- mindenfajta kezdeményezésemre fogékonyak voltak s támogattak. Munkatársaimmal azon fáradoztunk, hogy ne csak azok az emberek járjanak a művelődési központba, akiknek bérletük, jegyük van, vagy kötelező programon kell részt venniük, hanem legyen ez az intézmény mindenkié. Ekkor találtuk ki a „nyitott ház”-at.

Az előcsarnokban olyan tárgyakat helyeztünk el, amiket öntevékenyen, érdeklődéssel tudnak használni a fiatalok, például szövőszéket állítottunk fel, az akkori legmodernebb eszközöket, Tesla, Akai magnókat, vetítőgépeket, könyveket raktunk ki, ennek köszönhetően egész nap zsongott az előcsarnok. Sőt, hogy kedvet kapjanak, a néptánc-, citerapróbákra is beengedtük őket. Erre az időszakra esett a „csöves” korszak is. Sikerült a fiatalokat becsábítani hozzánk zenét hallgatni, szárnyaink alá vettük őket, még a legvadabbakat is sikerült jó irányba terelni.

Olyan zenekarok léptek fel akkoriban az Egressyben, mint a Beatrice, a P-Mobil és természetesen az Edda. Telt házas koncertek voltak, nem minden probléma nélkül, de a fiatalok megértették, hogy miként lehet viselkedni egy koncerten, hogy újabbak kövessék. Természetesen a nagyok mellett rengeteg helyi és környékbeli amatőr zenekar is bemutatkozhatott a művházban.

1981. július 1-jétől változás történt: a tanács összevonta a művelődési házat és a könyvtárat. Ennek az élére is engem neveztek ki. A legfőbb törekvésem az volt, hogy a két intézményt, ami eddig teljesen különálló volt, megpróbáljam szakmai szempontból egységbe gyúrni, hiszen mindkettő a művelődést, a kultúrát képviseli. Kerestem az utat, hogyan lehet egymás érdekeit képviselve egy egységes egészet alkotni.

- Aztán nem csak a rendszer, de Ön is váltott.

- 1990-ben választás volt Kazincbarcikán, megalakult a megyei önkormányzat is, és felkértek, hogy vállaltam el a közművelődési referensi állást. Hosszas töprengés után elfogadtam, két dolog miatt: engem a hatalom különösképpen sohasem érdekelt, de 13-14 évig voltam igazgató, és néha már idegesített, hogy a dolgomat rutinból végzem. A másik, ami aggasztott, hogy nem tudhattam, hogy a rendszerváltás miatt mi fog történni a városunkban. Egy kicsit pesszimista voltam, de nem

kellett volna, mert valamennyi polgármester támogatta a közművelődési munkát. A megyei önkormányzat is elégedett volt a munkámmal, ennek kapcsán nagyon sokat köszönhettem az itteni kollégáknak is, nem voltam rest segítséget kérni azoktól, akik többet tudtak, mint én.

Nagyon tiszteltem ma is Sajó Attila koordinációs képességét, Csorba Csaba szervezési készségét, Neszádeli Gyulát, aki a játszóházat, a gyermekekkel való foglalkozást vitte tovább, Illner Jánosnál pedig jobb animátort nemigen lehet találni. Katona Julianna gazdaságvezetőnek és valamennyi kollégának köszönettel tartozom, mert nem csak ők tanultak annak idején tőlem, hanem én is tanultam tőlük.

1991. március 1-jétől dolgoztam a megyei önkormányzat hivatalában, mint kulturális és közművelődési referens, de sosem költöztem el Kazincbarcikáról, pedig többször kérték a miskolci kollégák. Erre mindig azt feleltem, hogy városból faluba nem költözöm!

Lokálpatrióta vagyok, a sok-sok év alatt megpróbáltam a város életét segíteni úgy a közéleti funkciómban, mind a magánéletemben.

- Milyen közéleti funkciókat töltött, illetve tölt be?

- Ha a közéleti ténykedést nézzük, 1990-től egy ciklusban városi képviselő voltam. Ebben az időszakban a kazincbarcikai önkormányzat kinevezett a Városi Könyvtár Közalapítvány kuratórium elnökének, s ezt a mai napig betöltöm. Rendkívüli jó kapcsolatom volt Sajó Attilával, próbáltam segíteni őt a kulturális- közművelődési területen, a megyei és országos kapcsolataim révén egy bizonyosfajta lobbizási tevékenységet végezni.

- Munkája során melyek voltak azok a momentumok, amelyekre a legszívesebben emlékszik?

- Ilyen nagyon sok volt, de talán a berentei bányászoktól, a berentei fiataloktól kaptam a legtöbb élményt.

Igazgatói tevékenységem idején a kollégákkal a kölcsönös szakmai tisztelet és megbecsülés segítségével tudtunk közösséggé kovácsolódni. 38 éve élek Kazincbarcikán, minden évhez szép emlék fűződik.

30 évesen, amikor már igazgató voltam, felnéztem az 50 év körüli iskolaigazgatókra, Gyöngyi Pista bácsira, Mészáros Györgyre, Danada Jánosra, Kerekes Lászlóra. Most 59 éves vagyok, közben elgondolkodom, hogy bizony feletem is eljárt az idő. Ez a kor erkölcsi

kötelezettséget jelent, megpróbálom azokat a tapasztalatokat a fiatalabb kollégáknak átadni, amelyek elraktározódtak bennem.

Itt éltem le életem nagyobbik részét, és ebben a városban mindig olyan vezetők voltak, akik kedvelték a kultúrát, engedtek tevékenykedni. Akármilyen jó ötletem volt, mindig támogattak.

A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!

A kiadvány megjelenését támogatta:

Kazincbarcika Város Önkormányzata

litoplan
nyomda, könyvkötészet & design studio

Egressy Béni
Városi Könyvtár
TIMPANON
A dokumentum az Egressy Béni Városi Könyvtár tulajdonát képezi!
VAGYONKEZELŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Sajóvölgye Takarékszövetkezet
KAZINCBARCIKA